

דבר הכנסת

יח / מושב רביעי ישיבות שע"ט - שפ"א / כ"ט בשבט - א' באדר א' התשנ"ב / 3 - 5 בפברואר 1992 18

הישיבה השלוש-מאות-ושבעים-ותשע של הכנסת הששים-עשרה

יום שני, כ"ט בשבט התשנ"ב (3 בפברואר 1992)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:02

א. הודעה על התפטרותו של חבר הכנסת ע' ויצמן מחברותו בכנסת

לי את ההודעות לקחת חלק במעשה ההיסטורי בכנייתה ובכיסוסה של מדינת ישראל.

חברותי, חברי, חברי הכנסת, ברצוני להיפרד מכם ולאחל לבאים אחרי מכל קצווי הקשת הפוליטית, שעתה, כשאנו עומדים בפני בעיות עלייה, קליטה, כלכלה, חברה וביטחון, ישכילו לפעול במסירות ובנאמנות למען חיווקה של מדינתנו תורה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תורה, אודה לך אם תישאר על הדוכן.

חברי הכנסת, השעה האחרונה היתה מרגשת. לפני שעה קלה ביקר בלשכתי חבר הכנסת עזר ויצמן, בלוויית בני משפחתו, והגיש לי את מכתב ההתפטרות שלו מן הכנסת.

הכנסת תחסר דמות מיוחדת במינה. חבר שהתנדב ללחום נגד הצורך הגרמני, ולאחר המלחמה החליף את מדי הצבא הבריטי במדי צבא ישראל, כשהאצ"ל התחיל באירופה בפעולות מחתרת נגד הבריטים, התייצב עזר לשירות האצ"ל. הוא סיכן את חירותו, וכטיס החדיר במטוס אזרחי קטן לוחם אצ"ל ללונדון, ללב לבה של האימפריה הבריטית. הוא היה מראשוני חיל האוויר הישראלי וממקימו, ובהמשך אף זכה לעמוד בראשו.

כאשר פשט עזר את מדי צה"ל, ועל כתפיו דרגות אלוף, קפץ הוא הישר לסדרת החיים המדיניים, והמשיך להילחם, הפעם למען הרעיונות שבהם האמין. אני חושב כי גם חבריו לשעבר במפלגה שבה התחיל את פעילותו הפוליטית, החולקים היום על דרכו, מצטערים על כי עוזב הוא את הכנסת. לא הצלחתי, לא שלושם ולא אמש, להניאו מלהגיש את ההתפטרות. אולם אני רואה בהתפטרות מנוחת הלוחם. אני מאמין כי עזר ויצמן עוד יחזור לזירה.

הכנסת כולה מצטרפת אלי לאיחולי הצלחה לך ולמשפחתך.

חבר הכנסת עזר ויצמן, כולנו היינו באחרונה אתך ועם משפחתך בשעות הקשות שלך, קשות מאוד. מי ייתן והישוב במרומים ישלח לכם שעות של נחת וירבה האור בכיחכם.

עזר ויצמן (העבודה):
תודה רבה.

ב. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

סגן מזכיר הכנסת ד' לב:

ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת -

היו"ר ד' שילנסקי:

הנני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת.

חברי הכנסת, היום בשעה 15:20 קיבלתי את המכתב:

"לכבוד יושב-ראש הכנסת מר דב שילנסקי, מכובדי, בהתאם לסעיף 40 לחוק-יסוד: הכנסת, הנני מגיש לך בזה את התפטרותי מכהונתי כחבר הכנסת הששים-עשרה. ככבוד רב, חבר הכנסת עזר ויצמן."

אני מזמין את חבר הכנסת עזר ויצמן לומר את דבריו.

קריאה:

אפשר להצביע נגד?

עזר ויצמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לאחר שיקול מעמיק עם עצמי החלטתי לפרוש מחברותי בכנסת ומהחיים הפוליטיים.

אני פורש היום בדאגה לגורלה ולדמותה של מדינת ישראל בשנים הבאות. בשירותי כצה"ל ובתפקידי כשר בממשלות ישראל ידעתי שעות קשות ומצבים כמעט בלתי אפשריים. הופקדתי על חיי אנשים וחרדתי לגורלם.

עם אחרים כצבא ובממשלה שלחנו את בנינו למלחמות, מתוך ידיעה שאין אפשרות אחרת, ויחד אתם, בשוכם מן המלחמה, חלמנו על השלום.

היום אינה מרפה ממני התחושה הקשה, שהדרך אשר אנחנו הולכים בה אינה מובילה לשלום, אלא אל המבוי הסתום שמאחוריו אימת המלחמה.

ביום שהתגייס בני שאול, זיכרוננו לברכה, שאלתי במכתב שכתבתי אליו: "במה טעינו, אנחנו ההורים, שגם אתם הבנים יוצאים למלחמה?"

חברי הכנסת, לאחר כ-50 שנות שירות למדינה, מהן כ-20 בפוליטיקה, אני גאה על תרומתי לביטחונה של מדינת ישראל ועל חלקי בכנייתו של חיל האוויר, ועל כך שהייתי שותף לתהליך השלום.

מדינת ישראל העניקה לי זכות גדולה לתרום מכוחי, ועשיתי כמיטב יכולתי. אני מודה למדינה ולכל אלה שנתנו

היו"ר ד' שילנסקי:

הודעה לסגן מזכיר הכנסת.

— מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת: הצעת סיעת התחיה להביע אי-אמון לממשלה; הצעת סיעת מולדת להביע אי-אמון לממשלה —

התפוזות הכנסת השתי-עשרה, התשנ"ב — 1992, של חברי הכנסת י' מצא, ח' רמון וקבוצת חברי הכנסת: הצעת חוק המינוח העצמי לחושבי יהודה, שומרון וחבל-עזה, התשנ"ב — 1992, של חבר הכנסת אברהם בורג; הצעת חוק מחזור המים, התשנ"ב — 1992, של חבר הכנסת א' כ"ץ-עוז וקבוצת חברי הכנסת: הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון) — הקמת אולמות ספורט בבתי-ספר, התשנ"ב — 1992, של חבר הכנסת מיכאל בריזר; הצעת חוק קליטת עולים בבתי-ספר, התשנ"ב — 1992, של חבר הכנסת מיכאל בריזר; הצעת חוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב] (תיקון) — זכות בחירה לבני 18, התשנ"ב — 1992, של חבר הכנסת יצחק לוי.

החלטה בדבר תיקון טעות בחוק כלי הירייה (תיקון מס' 7), התשנ"א — 1991.

עוד אודיעכם, שחברי הכנסת אפרים גור ושמואל הלפרט מסירים שמם מהצעת חוק הזנת ילדים במוסדות חינוך, התשנ"ב — 1992, של קבוצת חברי הכנסת, תודה.

ג. הצעת סיעת התחיה להביע אי-אמון לממשלה בשל הסכמתו של ראש הממשלה להגבלת ההתיישבות ביש"ע לחמש שנים תמורת הערבויות האמריקניות לקליטת העלייה; הצעת סיעת מולדת להביע אי-אמון לממשלה בשל מדיניותה בנושא הערבויות האמריקניות לקליטת העלייה

מוחמד נפאע (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

— — —

אליקים העצני (התחיה):
אתה עושה לי את החשבון.

המחבלת חנאן עשראוי אומרת: שאלת הערבויות היא מבחן אמיתי לארצות-הברית ולדבקותה בתהליך השלום. את מתן הערבויות היא רואה כעלבון ישיר לשלמותו של תהליך השלום. כך יוצא שתכתיב בייקר הוא בעצם תכתיב עשראוי ומרעיה.

ואכן, בייקר השיב בשלילה על בקשת ישראל לערבויות, אלא אם כן תפסיק ישראל כל בנייה נוספת, גם ביישובים הקיימים, לאור שתסיים את מה שהתחילה, ואם אכן נתחייב על דבר כזה, יבואו עשראוי ועושי דברו וילשינו עלינו לפני האדון הנציב העליון האמריקני: הנה נבנה בית יהודי בלחי חוקי בארץ-ישראל, תענישו אותם.

היעלה על הדעת שממשלה בישראל, כל ממשלה, תקבל תנאים כאלה? השר משה קצב אמר, שאסור להסכים לחקרים כה מסוכן, מתר יסחטו אותנו על מעמדה של ירושלים, על גבולות 4 ביוני, ואין סוף ללחצים. השר יצחק פרץ אמר: ערבויות לא בחזיר פגיעה כריכות ובעצמאות, השר אבנר שאקי: אסור לקבל תכתיבים מארצות-הברית בנושאים גורליים לישראל, והשר אריאל שרון: הזכות להתיישב בכל מקום בארץ-ישראל אינה יכולה להיות בת-עריבה, ממשלה זרה לא תקבע את סדרי העבודה במשרד הבינוי והשיכון.

אך מה תעשו, שרים נכבדים, אם יתברר לכם, חלילה, שישראל, קרי ראש הממשלה, כן תקבל תכתיב? האם תמצאו דרך להביא אי-אמון משלכם או תלכו בתלם קמפ-דייוויד וסיני עד הסוף המר?

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת מצא וגרופר, אתם מפרעים לנואם.

לקריאה ראשונה, מטעם הממשלה: הצעת חוק הטיס (תיקון מס' 6), התשנ"ב — 1992.

לקריאה ראשונה, מטעם חברי הכנסת: הצעת חוק למניעת מפגעים סביבתיים (תביעות אזרחיות), התשנ"ב — 1992, של חבר הכנסת דוד צוקר.

לדיון מוקדם: הצעת חוק הבחירות לכנסת השלוש-עשרה (הוראות שעה), התשנ"ב — 1992, של חברי הכנסת ח' רמון ומ' חריש; הצעת חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה (תיקון מס' 3), התשנ"ב — 1992, של חברי הכנסת מ' וירשובסקי, נ' ארד ו' צבן; הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון) — פתיחת הכנסת, התשנ"ב — 1992, של חברי הכנסת ת' גוינסקי, ה' מחאמיד ומ' נפאע; הצעת חוק הבחירות לכנסת השלוש-עשרה (הוראות שעה), התשנ"ב — 1992, של חברי הכנסת צ' הנגיב וע' לנדא; הצעת חוק זכות לעבודה יזומה לעולים, התשנ"ב — 1992, של חבר הכנסת אליקים העצני; הצעת חוק הבחירות לכנסת (תיקון) — אחוז החסימה, התשנ"ב — 1992, של חברי הכנסת א' בורג וח' מירום; הצעת חוק

היו"ר ד' שילנסקי:

אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: הצעות סיעות התחיה ומולדת להביע אי-אמון לממשלה בשל: 1. הסכמתו של ראש הממשלה להגבלת ההתיישבות ביש"ע לחמש שנים תמורת הערבויות האמריקניות לקליטת העלייה; 2. מדיניותה בנושא הערבויות האמריקניות לקליטת העלייה — מולדת.

הודעות סיעות, חמש דקות לכל סיעה. ינמקו: חבר הכנסת אליקים העצני, ואחריו — חבר הכנסת רחבעם זאבי, חבר הכנסת אליקים העצני, בבקשה. בינתיים אני מבקש מחברי הכנסת לשבת. חבר הכנסת אלי דין, לא נהוג לדבר עם היושבים ביצע, אודה לחברי הכנסת שטרם התיישבו, אם יתיישבו. ידידי, אדוני שר המשטרה, וחבר הכנסת יגאל הורביץ, אודה לכם אם תשבו.

אליקים העצני (התחיה):

כבוד היושב-ראש, נכנס נכבדה, מדינת ישראל מתמקחת היום על מידת הגבלת ההתיישבות הקיימת ביש"ע תמורת ערבויות לקליטת העלייה. אולם, הקמת יישובים חדשים נפסקה זה זמן רב, וכבר כגזירה זו, בה בלבד, מצויים כל הסממנים של "ספר לכן". ולו מן הטעם הזה בלבד ראוייה ממשלה בישראל לאי-אמון. כצפוי, הכניעה הזו הביאה לחץ נוסף, אך אם כל הלחצים היתה, הווה ותהיה התהליך הכוזב וההרסני הקרוי תהליך השלום.

המחבלת חנאן עשראוי אומרת: שאלת הערבויות היא מבחן אמיתי לארצות-הברית ולדבקותה בתנאי תהליך השלום.

מוחמד נפאע (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
איזה מעשה חבלה עשתה חנאן עשראוי?

היו"ר ד' שילנסקי:

הוא עוד לא התחיל לדבר, חבר הכנסת נפאע, הוא עוד לא התחיל לדבר ואתה כבר מפריע?

אליקים העצני (התחיה):

איך אתם מפרשים היום, שרים נכבדים, את תגובת ראש הממשלה, כי בעצם האמריקנים כן הסכימו לתת את הערבויות, והתנאי היה רק "הגבלה", "רק"... וכי ייעשה מאמץ למצוא נוסחה שתספק את שני הצדדים, מדיניות ארצות-הברית והעקרונות שלנו? איך תסבירו את האמירה המופרכת של ראש הממשלה, כי בהגבלה הזאת בייקר דווקא דחה את הזיקה בין הערבויות לבין המשך ההתנחלויות?

על כך כותב ב"מעריב" שמואל שניצר: השכל הישר אומר, שנוסחה כזאת, אשר לא תעמוד בניגוד למדיניות ארצות-הברית ולא בניגוד לעקרונות שלנו, פשוט אינה קיימת. היא דבר והיפוכו, כפור חם. והוא מעלה השערה: יתירו לשמיר להצהיר הצהרות רמות עד אחרי הבחירות; ואולם, אחרי הבחירות אנחנו נדע אם היתה התחייבות סודית.

והצהרות יש "מאופק אל אופק" ו"לנצח נצחים" על בנייה מסיבית ש"שום כוח בעולם לא ימנע אותה", ו"כל מה שהולך ומוקם כאן, הולך וייבנה עוד ועוד בשנים הבאות" — נאום ראש הממשלה בעיר ביתר.

אך על כך ניתנה תגובתו המזעזעת של השר רוני מילוא לכתבת "הארץ", אורית גלילי: שמיר גיעי להסכם שקט עם האמריקנים, לא כפומבי; שמיר מכבד יותר את התחייבויותיו לאמריקנים מאשר לשותפיו לקואליציה. ולאחר שהשר מילוא העליב כך את ראש הממשלה, לא היתה תגובה והשר לא אולץ להתנצל.

האם אנחנו לא נפסיק לבנות ביש"ע כפי שאנחנו לא יושבים עם אש"ף, כלומר, בשי"ף-ק"ף-רי"ש?

כבוד היושב-ראש, האי-אמון שלנו אינו מצטמצם בנושא הפסקת הבנייה. שורשו בקללת האוטונומיה. הלא הגבלת ההתנחלות באה לשרת את השלום כפי שעשאווי מגדירה אותו. הנה ציון דרך ראשון, מה טיבה של האוטונומיה אשר שתי המפלגות יחד, מתוך איחוד אנטי-לאומי חדש, מכינות לנו: שלטון ערבי חזק, שבו ההתיישבות היהודית תוקפא. ציון דרך שני: באוטונומיה הזאת ישלוט ארגון הטרור אש"ף. בהצבעה שתהיה כאן עוד מעט על הצעת האי-אמון שלנו, אנחנו וסיעת מולדת נהיה בודדים. סיעת צומת תצטרך להחליט לאן פניה. המערך, הליכוד והמפד"ל לא יצביעו אי-אמון.

התחיה ומולדת הן היום האופוזיציה היחידה בבית הזה, כי יחד עומדים היום המערך והליכוד, ר"צ, מפד"ל וחברי הכנסת הערבים: עם הגבלת ההתיישבות; עם ישיבה מול חידוד עבד אל-שאפי, מייסד אש"ף; מול תשעה מבוגרי בתי-הכלא שלנו — מנהיגי האינתיפאדה; עם הכוונת ממסד אש"ף-ירושלים; חוסייני ועשאווי, ת"פ יועציו של ערפאת — נביל שעת', אכרס הניה ואחרים; עם הסתופפות בגלוי במוסקבה תחת דגלון אש"ף; עם נסיעה לתוניס לקבל הנוראות; במלה אחת — עם הכרה באש"ף כנציג הלגיטימי של ערביי פלשתיין, כהגדרתם; עם ביטול שלטון החוק בישראל ומתן חסינות ולגיטימציה לאש"ף-ירושלים; עם חוסר אונים שלטוני וצבאי מול האינתיפאדה; עם צה"ל באזיקים; עם פתיחה מחודשת של מכללות החבלה ביש"ע; עם עריכת בחירות "דמוקרטיות" במאפיה, בין הכנופיות הטוריסטיות של אש"ף ו"חמאס" ושמחה על ניצחון ה"פתח"; עם סימן שאלה על הגולן; עם הדירה לקראת מימוש ההתיישבויות הנוראות של קמפ-דייוויד; עם נסיגת הממשל הישראלי והחלפתו בממשל אש"ף; עם נסיגת צה"ל בחלקו, וסגירת הלקו האחר באתרי ביטחון מתוחמים; עם רעולי הפנים כמטרה פלשתינית

חזקה: עם שובם של 400,000 שיצאו מאז 1967, עם ילדיהם — אולי מיליון; עם הוצאת אדמות המדינה מידינו, וטו ערבי על המים.

חברי הכנסת, ממעמקים של כאב ודאגה אני קורא אליכם: הביטו בדגל הזה וראו שהוא איננו כחול-לבן, הוא שחור-לבן-ירוק-אדום. הביטו בכוס הזאת — ראש הממשלה מברך עליה "לחיים", אך יש בה מוות. בסופו של דבר, חלקים גדולים מן הציבור הלאומי בישראל יפקחו את עיניהם, יקרעו את הדגל הזה, ירחיקו והפכו על פיה את כוס האוטונומיה החבלנית הפלשתינית.

כמה הם שיתפכחו? כמה ידרשו סוף סוף מנהיגות ועשייה במקום מחדלים מוסווים היטב במשחקי מלים? שניים מתוך ארבעה, במתנה הלאומי? גם אחד מתוך ארבעה יספיק כדי לבנות מפלגת ימין חדש, אשר תאלץ את ציחק שמיר לבחור בין מעמד של ראש מפלגת מרכז, שותפה זוטרה למערך, לבין חזרה למתנה הלאומי; עם עמידה על עקרונות לאומיים מקודשים; עם הכרה בהכרח להשליך בהדרגה את הקביים האמריקניים, כפי שיועצים לו גם שר האוצר, גם מנכ"ל בנק לאומי, גם כלכלנים בכירים; עם משטר חירום כלכלי, משטר של קליטה, תעסוקה וחידוש פני החברה והמשק; עם ארץ-ישראל שלמה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אני מזמין את חבר הכנסת רחבעם זאבי.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, האקסודוס הגדול של יהודים מרחבי האימפריה האדומה שהתרחס, מה שנקראה בריית-המועצות, ועלייתם לישראל שימחו את לבנו. בפני יהודי רוסיה ומדינות הלוויין הסובייטיות נחסמה זכות ההגירה החופשית זה למעלה מ-70 שנה, ועכשיו בא הטרנספר הגדול, טרנספר מרצון, של מאות אלפי יהודים. זהו בדיוק חזון קיבוץ הגלויות, זוהי תמצית הציונות: קיבוץ העם היהודי בארץ אבותיו — ארץ-ישראל.

כדי שתתאפשר קליטתם של שכי מולדת אלה, ישראל צריכה לבנות שיכונים וליצור מקומות עבודה. מה היה טבעי וצודק יותר מאשר לפנות לידידתנו הגדולה ארצות-הברית, כדי שתסייע בדידנו בכך? הרי אמריקה עמדה לצדנו תמיד בתביעה של "שלח את עמי", והרי זה לא כבר הסתיימה מלחמת-המפרץ, שישאל להנחה בה כ"לד טוב", בניגוד לאינטרסים שלה, אבל לפי דרישת האמריקנים, וזה לא כבר נתנו האמריקנים מענק, לא הלוואה, של 7.1 מיליארדי דולר למצרים. כלום הם לא ייתנו לנו ערבויות? רק ערבויות ולא מענק?

כאן כיחמה לנו ההפתעה: דחייה, שרדפה דחייה, שרדפה דחייה. עד שיצא המרצע מן השק — מתן הערבויות מתנה בהקפאת ההתנחלויות ביש"ע. כלומר, הסיוע ההומניטרי לפלסטים לא ינתן אם ישראל לא תיכנע לתכתיבים מדיניים של האמריקנים.

בתמימותנו הרבה האמנו, כי הממשלה, המתקראת ממשלה לאומית, תדחה את התכתיבים האמריקני. האמנו שהממשלה תקרא לעם בישראל וליהודים בתפוצות להתגייס למען השגת הכספים הנדרשים מקרבנו. אבל היינו תמימים, והממשלה נכנעה לאמריקנים. אומנם שגרירנו בווינגטון נצטווה להגדיל את מספרן של התחלות הבנייה, שלהן מסכימים האמריקנים, אבל הממשלה נכנעה לעגל הזהב. אומנם האמריקנים ייתנו את הערבויות בלי קשר גלוי

— הצעת סיעת התחיה להביע אי־אמון לממשלה: הצעת סיעת מולדת להביע אי־אמון לממשלה —

ממשלה בישראל שמציעה בהתנודות את חבלי המולדת לשלטון זר בכסות של אוטונומיה ומסכימה להפסיק את ההתיישבות היהודית בארץ שומרון, בנימין ויהודה ובחבל־עזה, ממשלה כזאת איננה ראויה לאמון הכנסת והעם, והיא צריכה לחלוף.

אנחנו מציעים לכנסת להביע אי־אמון בממשלה הזאת. ועכשיו, אדוני היושב־ראש, אני אשמח להשיב לכל אלה שמצאו לנכון לשטע אותי.

היו"ר ד' שלנסקי:

סליחה, אינני יכול לאפשר עכשיו להשיב, אבל מי שביקש לשאול שאלה בצורה מסודרת ובלא צעקות הוא חבר הכנסת רובי ריבלין. אם אתה רוצה, בבקשה, כי עוד לא מיצית את זמנך.

רחבעם זאבי (מולדת):

בשמחה אשיב לעמיתי וידידי חבר הכנסת ריבלין.

ראובן ריבלין (הליכוד):

חבר הכנסת זאבי, צר לי שהתפרטת. האם אחת לא הצטרפת לממשלת הליכוד, כאשר ידעת שקווי היסוד שלה מברכים בתוכנית השלום שגנוה בתוכה גם את נושא האוטונומיה?

רחבעם זאבי (מולדת):

חבר הכנסת ריבלין, השאלה ברורה. הלא הזמן חולף.

חבר הכנסת ריבלין, אתה יודע, כאשר מר שמיר כונן את הממשלה הזאת ביוני, לפני שנה וחצי, לא הצטרפנו אליה בדיוק בגלל זה, ותמכנו בה מבחוץ ואפשרנו את הקמתה. כאשר באה עלינו מלחמת־המפרץ והקצב מבגדאד הבטיח, שחצי ישראל תישרף ונשק כימי יהלך ברחובותינו, בביתנו, קרא לנו הליכוד להצטרף, ואמרנו: בעת כזאת נותנים את כל הכוח לראש הממשלה כדי שהוא יעמוד על גשר הפיקוד — — —

ראובן ריבלין (הליכוד):

ראש הממשלה — — —

רחבעם זאבי (מולדת):

שמעני עד הסוף.

— — — כדי שהוא יעמוד על גשר הפיקוד של עם ישראל — בעיות מבית, ויוביל אותנו לניצחון עם מספר אבדות קטן ככל האפשר. לא ידענו שהמלחמה תסתיים ב־39 טילי "סקאד", עם שני חללים. אבל כבר בהסכם הקואליציוני עם הליכוד קבענו, שאנחנו מתנגדים לקווי היסוד, שקובעים קמפ־דייוויד, ללכת בעקבות קמפ־דייוויד. אנחנו קבענו שלושה קווים אדומים: לא נשב בממשלה שתפקיד חלקים מארץ־ישראל, לרבות רמת־הגולן, לשלטון זר; לא נשב בממשלה שתלך למסד ולהקים את האוטונומיה הפלשתינית; ולא נשב בממשלה, שלא תילחם ברצינות להדברת האינתיפאדה המשתוללת. ואכן במשך שנה — ויעידו עלי עמית לשעבר בממשלה, יושב פה אחד מהם — במשך שנה, פעמיים בשבוע, פעם אחת בקבינט ופעם אחת בממשלה, הצקתי להם בנושא האינתיפאדה, עד שמלאה הכוס, ואמרתי: בגלל זה בלבד, צריך לעזוב את הממשלה המתקראת, כמעט המתחזה לממשלה לאומית.

והיום, כאשר הממשלה הזאת מציעה אוטונומיה, להביא את ערפאת לשלוט על הרכסים האלה, 2 — 3 קילומטרים מפה, אנחנו נשב בה, נהנה ממנעמי השלטון המפוקפקים? אמרנו: לא עוד. עזבנו אותה ואנחנו גאים בכך שעזבנו אותה. האם הישירותי לאדוני?

להתחייבות הישראלית, כי זה לא יפה, אבל הממשלה נכנעה לעגל הזהב.

וכך קורה. שאחרי למעלה מ־24 שנים של שתרור אזורי יהודה, שומרון ועזה במלחמת מגן, תפסיק ממשלה לאומית בישראל את הבנייה והפיתוח של אזורים אלה. הממשלה הזאת לא תפסיק את הבנייה הפורעה של ערבים ברחבי יהודה, שומרון ובחבל־עזה, וגם בישראל הקטנה, וגם במזרח־ירושלים. הממשלה הזאת, שמאפשרת לערבים מחברון ומבית־סאחור לבנות על שטחים ציבוריים במזרח־ירושלים בלי הפרעה — הממשלה הזאת תפסיק את הבנייה היהודית ביישובים היהודיים ביהודה, בשומרון ובחבל־עזה.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

אבל למה להשקיע כל כך הרבה בגירוש הערבים? הם

— — —

רחבעם זאבי (מולדת):

הממשלה הזאת, שלא ידעה לחדש את תנופת ההתיישבות, שרוממות ארץ־ישראל כפיה אבל מדיניותה רופסת וכנועה, הממשלה הזאת צריכה ליפול ולעבור מן העולם.

אשחקד גייסה ישראל בכוחות עצמה כ־200 מיליון דולר. במאמץ מוגבר יותר ניתן לגייס עוד. האומנם מבצע אדיר של שיבת ציון איננו מצדיק זאת?

ללא הערכויות נקבל הלוואות שהן יקרות ב־2% — 3%. גם זה כדאי, ובלבד שלא תופסק ההתיישבות היהודית ביהודה, בשומרון ובחבל־עזה.

נבצר מביתני — כיצד הבטיח שר החוץ שלנו לאמריקנים בתחילת אוקטובר 1990, כי העולים החדשים לא יישלחו להתנחלויות ביהודה, בשומרון ובחבל־עזה? שר ישראלי מסכים לכך שיש חלקים מארץ־ישראל האסורים בהתיישבות יהודית? הוא מסכים לכך שאזורי יהודה, שומרון ובחבל־עזה ייסגרו בפני יהודים שבאו מרוסיה? מפתח־תקווה — כן, ממוסקבה — לא?

הנשיא כוש הוכיח לנו שוב את עוינותו לישראל. הוא הקפיא במשך 130 ימים את הדין בבקשת הערכויות, וכשזה התחדש — הוא שלף את ציפורניו ותקען בכשרה של הממשלה. הנשיא בוש סבור, מן הסתם, שהוא פועל לפי מיטב האינטרסים האמריקניים, אבל מה דעתה של ממשלת ישראל? האם זה גם לטובת האינטרסים של ישראל?

אתם, הליכוד, עליכם לשלטון עם ססמת "אף שעל", ונתתם את כל סיני בנויד ניירות. אתם, שהתחנכתם על ברכי ארץ־ישראל השלמה, הולכים להקים אוטונומיה אש־פית בלב ארץ־ישראל. אתם, שהקימותם יישובים והתנחלויות ושלחתם לשם את רכבות הצינונים החלוצים, הפקרתם אותם אחר־כך לפרחי האינתיפאדה ואסרתם עליהם להתגונן בעצמם. אתם, שלחתם במחתרות חילות ישראל ולגיוש הכובש הזר, משתעבדים כעת מרצון לתכתיבי של נשיא זר ועוין. אתם, שהושלתם ונדרפתם 20 שנים באופוזיציה, כי האמתם בזכותנו על הארץ הזאת, עושים כעת לימוש האוטונומיה הפלשתינית בארץ אבותינו. אתם, שמורכם הגדול זאב ז'בוטינסקי פרץ ב־1917 במדי קצין בריטי של הגרודים־העבריים אל ממזרח לירדן, ואשר לימד אתכם שנהר הירדן מחבר את שתי הגדות ולא מפריד ביניהן, נסוגתם כעת אל גדות הירקן והקישון.

ידועה האמרה, כי השלטון משחית. אבל מדוע להתעוור, לסמוא, לקפל דגלים, ללכת בכחש?

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מודה לחבר הכנסת רחבעם זאבי. אני מזמין את השר רוני מילוא להשיב לדוברים.

שר המשטרה ר' מילוא:

אדוני היושב ראש, חברי הכנסת, אני יכול להתחיל בדברי התשובה שלי כלי להביע כאן את תחושותי: עלי עצובה הפרידה מחבר הכנסת עוז ויצמן, שנפדר היום מהכנסת. ואני רוצה לאחל לו הצלחה בכל אשר ילך, ושימצא אושר גם בתחומים האחרים שיעסוק בהם מחוץ למערכת הפוליטית.

אדוני היושב ראש, חברי הכנסת, במסגרת הדיונים בין ממשלת ישראל ובין הממשל האמריקני על קבלת ערכויות להלוואות, עולה שאלת הסייגים לשימוש בכספי ההלוואות בערכויות ממשלת ארצות הברית. הדבר נעשה בדומה ובהמשך לסייגים המוטלים זה שנים רבות על השימוש בכספי הסיוע האמריקני הרגיל.

ממשלת ישראל מודה לממשל ארצות הברית על נכונותו העקרונית למתן הערכויות.

בספטמבר אשתקד ביקש הממשל האמריקני לדחות את הטיפול בבקשתנו בכ" 120 יום, והצדיק זאת בטענה, שהדבר עלול להפריע לתהליך השלום. הצטערנו על כך ועל כריכת הבקשה לערכויות עם נושאים מדיניים. עמדת ממשלת ארצות הברית היתה תמיד, שאין לקשור נושאים המוניטריים וכלכליים לנושאים המדיניים-הפוליטיים, אחרת עלול הדבר להתפרש גם כלחץ מדיני, דבר שאין כל ספק בלבי, שממשלת ארצות הברית איננה מעוניינת בו, ואין נהוג כך ביחסים בין-לאומיים, ובמיוחד לא בין מדינות ידידות, בין מדינות דמוקרטיות.

אנו מבינים היטב, שלא מצפים מממשלת ישראל שתסטה מעקרונות מדיניותה, ולא מצפים ממנה שתמנע מיהורים להתיישב בכל מקום אשר יחפצו להתיישב בארץ הזאת. אך, כאמור, אין מניעה, שנגיע להבנה עם ארצות הברית, אשר במסגרתה לא יהיה שימוש כלשהו בכספי ההלוואות בערכויות ממשלת ארצות הברית באזורי יהודה, שומרון ועזה. כך הודענו בעבר ועל כך אנחנו חוזרים גם היום, כאשר הנושא הזה עולה מחדש לדיון.

כל הסכומים שאנחנו נקבל במסגרת הערכויות יוקדשו אך ורק לקליטת העלייה. אנחנו לא נקדיש כספים מערכויות אלו לצרכים אחרים, בין להתחלוליות ובין למטרות אחרות.

לעתים ניתן לראות אפשרויות, שכאשר נותנים סיוע כלכלי יכולים להציב לו תנאים. אבל אנחנו לא נסכים שיהיו במסגרת התנאים האלה איזה ניסיונות לשעבר אותו מבחינה מדינית ולהכניס לנו תנאים כלשהם בתחום המדיני. ממשלת ישראל פעלה בעבר, וכך תפעל גם בעתיד, אך ורק עליפי שיקולי הביטחון והאינטרסים החיוניים שלה, ולא תחבל כל תכתיב מכל גורם דר, בין שזו ארצות הברית, ובין שזה ארגון האומות המאוחדות, או כל גורם אחר.

אדוני היושב ראש, חברי הכנסת, הממשלה הזאת חפצה וחותרת להתקדם בתהליך השלום, לקדם את השלום באזורנו. הממשלה הזאת חפצה ומעוניינת בכל לב להצליח במשימה הלאומית ההיסטורית של קליטת העלייה הגדולה המגיעה אלינו, מאות אלפי יהודים, כמעט חצי מיליון שכבר הגיעו, ואני מקווה — עוד מאות אלפים רבים אשר יגיעו, כאשר בחינתנו הצלחת הקליטה שלהם אצלנו היא משימה לאומית ממדרגה ראשונה.

לכן, הממשלה תמשיך לעשות מאמצים כדי לקבל את הערכויות אשר דרושות להצלחתה בקליטת העלייה, ועם זאת הממשלה תמשיך לשמור על האינטרסים הביטחוניים החיוניים של מדינת ישראל, תמשיך לשמור על זכותנו להתיישב ולחזק את האחידה ביהודה ובשומרון ותמשיך במאמצים לחתירה לשלום אמיתי, שלום עם ביטחון, למדינת ישראל ולעם ישראל. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה לשר רוני מילוא. חברי הכנסת, אנחנו ניגשים לדיון. כפי שכבר ציינתי, הודעות סיעות בשיעור של חמש דקות לסיעה.

ראשון המשתתפים בדיון — חבר הכנסת עוזי ברעם. אחריו — רשום אצלי — הליכוד, כלי שם של חבר כנסת. אם לא יינתן שם עד תום דבריו של חבר הכנסת עוזי ברעם — התור יימחק. אחריו — אותו דבר — ר"צ, אין שם של חבר כנסת. אם הוא לא יינתן — יימחק. אחריו — חבר הכנסת יצחק לוי. אם הוא לא יהיה נוכח באולם — אחריו — ש"ס. גם לש"ס אין שם של חבר כנסת. אם לא יהיה שם — יימחק. אחריו — חבר הכנסת שמואל הלפרט, איננו נוכח באולם. אחריו — חבר הכנסת האשם מחאמיד — אני לא רואה אותו באולם. אחריו — המפלגה לקידום הרעיון הציוני בישראל — אין שם ואני גם לא רואה אותם באולם. אחריהם — חברת הכנסת גאולה כהן — נוכחת באולם.

האשם מחאמיד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): אני פה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת האשם מחאמיד, אמרתי שאם לא תהיה, אבל אתה פה ותהיה לך רשות הדיבור.

האשם מחאמיד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): היה לי או יש לי עדיין?

היו"ר ד' שילנסקי:

קראתי רשימה של הרשומים. אמרתי, כנהוג, אם זה לא יהיה — יהיה זה. אתה פה. תורך יגיע.

עוזי ברעם (העבודה):

כבוד היושב ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מקווה — כבוד היושב ראש — שאתה רואה שאני עומד כאן, ואתה מוכן שאני אדבר.

היו"ר ד' שילנסקי:

כן, בהחלט.

עוזי ברעם (העבודה):

אולי סמלי הדבר, שעזר ויצמן, אשר התפטר היום, התרע על סכנות לעתידה של המדינה, סכנות שגם אתה, חבר הכנסת גנרי, וגם אתה, חבר הכנסת אליקים העזני, מייצגים אותן.

ויצמן הוא עדיין סמל של אמונה ברוח האדם, ביכולת העמים להתגבר על מחלוקות ולהשיג שלום. הוא האנטיטה האמיתית לקינתו של העזני, המהלך עלינו אימים, ולנוסח דיבורו של גנרי, המדבר על כניעה, על לאומיות, על עגל הזהב; אבל דרכם היא סכנה חמורה לקיומה ולביטחונה של ישראל לטווח הארוך.

התרגלנו לאחרונה, שהמנופול לדאגה הלאומית לקיומה של ישראל הוא כביכול ברשות מפלגות הימין. אבל אנחנו משוכנעים, שהדרך שלכם מבחינה היסטורית היא הדרך של שמעון בר-גורא, היא אותה דרך שלא מביאה בחשבון את

— הצעת סיעת התחיה להביע אי־אמון לממשלה; הצעת סיעת מולדת להביע אי־אמון לממשלה —

שמואל הלפרט (אגודת ישראל):
היו לפני חמישה־שישה נואמים.

היו"ר ד' שילנסקי:

נכון, אבל זה הנוהג. אחר כך יבואו כל אלה שלא היו ואצטרך לתת להם רשות הדיבור. אבל באופן יוצא מן הכלל, בהתחשב בכך שאיחרת רק דקה, אתן לך רשות הדיבור אחרון.

האשם מחאמיד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
דרך הכתבה גם אמריקה לא גילתה בפעם הראשונה את ההתנחלויות. 13,000 דירות חדשות — זה מספר משוער, שכן איש אינו יודע בדיוק כמה בונים. אך עובדה אחת אנו כולנו יודעים: הקרוונים דוהרים אל הרי הגדה המערבית על מנת לקבוע עובדות בשטח. את רק כוחות הצבא מתוגברים בשטח, אלא גם קבוצות הפועלים מתוגברות, כדי לבנות עוד ועוד עמודים ועוד חגורות בטון. והנה, יסודות לאלפי יחידות דיור שכביכול ממשלת ההתנחלויות וההתנחלויות רוצה להשלים ולעבוד ולגמור את מה שכבר הוחל בנייתו. והרי זה מה שהאמריקנים ביקשו ואף דרשו. והרי ראש הממשלה מודה, שהוא מתחכם עם כל העולם ואינו רוצה, לאמיתו של דבר, שלום צודק באזור. על כן, לגבי ראש הממשלה שיחות השלום אינן אלא פטפט, וכל מה שקורה במסדרונות ובחדרים אינו רלבנטי, כי הקרוונים הם הנותנים את הטון והעובדות בשטח מדברות.

באותה תוכנית טלוויזיה ראינו עולים חדשים שהעברית שבפיהם עילגת, וכבר לימדו אותם לומר: זו ארץ שלנו, לא רוצה לעזוב את המקום הזה. והממשלה מודיעה שאין עולים חדשים מתנחלים בשטחים הכבושים.

כרבע מהבנייה הישראלית, אדוני היושב־ראש, נעשה בשטחים הכבושים. ממשלת הליכוד השקיעה כ־5 מיליארדי שקל ב־25,000 יחידות דיור בשטחים הכבושים בשנה האחרונה. וכל זה למי? לקומץ מתנחלים האוחזים בגרונה של המדינה ללא רחמים, אותו קומץ שאיננו מרפה. ועל חשבון מי? על חשבון אותם מוכבילים, עשרות אלפים ואף מאות אלפי מוכבילים ורעבים.

ומר מודעי, הוא, כמובן, לא הפתיע גם הפעם: מר מודעי מודיע, ובצורה נחרצת, שיש להעדיף התנחלויות אפילו במחיר האבטלה, אפילו במחיר אוכדן הערכויות בסך 10 מיליארד דולר. וממשלה זו גוררת את המדינה אל תהום ללא תחתית ומחריפה את בעיותיה המסוככות בלאו הכי.

תארו לעצמכם, חברי הכנסת, איך יכול היה להיות מצבה של ישראל אילו הושקעו כספי ההתנחלויות בתוך ישראל, ולא בשוד אדמות העם הפלשתיני, כיבוש ובמעללים שונים ומשונים להכשלת תהליך השלום. וכי איך אפשר להסביר את הפרדוקס שבבנייה מואצת ובהתנחלות קדחתית בשטחים הכבושים, תוך כדי התהליך המדיני?

ממשלה זו זורה חול בעיני העם ומרמה אותו כשהיא טוענת שהיא הולכת לקראת השלום. הממשלה צריכה לומר פעם אחת בצורה גלויה ומכובדת וישרה, אם היא יכולה, היא צריכה להביט הישר לעיני העם ולומר את האמת, שהסדר שלום והתנחלויות אינם הולכים בד בבד. תאמרו לעם שאין כיבוש ואין דיכוי נצחיים. ואפילו תנקוט הממשלה עוד צעדי דיכוי ועוד הגברה ברמיסת הזכויות האלמנטריות של העם הפלשתיני. עוד עוצר ועוד מעצר, עוד פיצוץ חתים ועוד מתפרעים מתנחלים — כל זה לא יעזור. עם הנאבק על חירותו ועל מטרותיו הצודקות, לא ניתן לדכא את מאווייו ושאיפותיו.

האינטרסים הגלובליים ואת יכולתה של ישראל לשרוד. את המאבק האמיתי שאנחנו נמצאים בתוכו.

אני מדבר כאן בשם סיעתי. אנחנו נגד תכתיבים — לא אמריקניים ולא אחרים. אבל, ההצעה האמריקנית במהותה תואמת את האינטרסים האמיתיים של ישראל. אני מיצר צער רב על שממשלת ישראל, כאשר שמעה את ההצעה האמריקנית, אמרה: קודם כול לא נקבל שום תכתיב, אבל נכחן לגופה כל הצעה, ואתה נתווכח.

מה שאתם רוצים — אתם רוצים מצב שבו לא תהיה לנו אפשרות לקבל ערכויות לקליטת עלייה, אבל תמורת זאת נלך למידון חסר ישע של התנחלויות בכל ארץ־ישראל.

רבתי חברי הכנסת, אילו עשה ראש הממשלה את מה שאתם אומרים — גם אתה, חבר הכנסת העצני, וגם חבר הכנסת זאבי — כאן הייתי מבכי לו היום אמן. אם באמת הוא היה רואה את הסכנה שמשקפת לישראל מדרככם חסרת התוחלת והיה אומר: אני הולך היום בשני שלבים, אני מנהל משא־ומתן, אני אשמור במשא־ומתן הזה על ביטחונה של ישראל, אבל אני מכין שהביטחון הגדול ביותר של ישראל הוא קליטה הולמת של עולים ופיתוחה של ישראל ובנייה ותעשייה; אבל ראש הממשלה איננו שונה מכם, אתם מביעים אמן או אי־אמן לאיש מן המחנה שלכם. כל חילוקי הדעות בין שרון, בין שמיר, בין זאבי לבין העצני הם חילוקי דעות טקטיים. ביסוד יש הסכמה, וההסכמה היא, שארץ־ישראל השלמה, ההתנחלויות — קודמות לכל אינטרס אחר של מדינת ישראל.

אילו הכנתם, כאשר אתם עומדים בפני עם ישראל, שלטון ארוך המדינה הזאת תתקיים ותיכון רק אם היא תצליח להשלים בינה לבין עמי האזור, וקודם כול בינה לבין העם הפלשתיני. כל הדיבורים שלכם על אש־ף־חונים, אש־ף־ירושלים יפים מאוד. זאת לא הבעיה. הבעיה האמיתית היא, אם יש לכם דרך שבה יוכלו העם היהודי בארץ־ישראל והעם הפלשתיני להתקדם לקראת שלום, כי אין אלטרנטיבה לטווח ארוך, אלא שלום.

אילו האמנתי שיצחק שמיר יכול להציל אותנו מידיכם, כי אז הייתי היום כופה הר כגיגית במידת יכולתי הצנועה על מפלגת העבודה להצביע בעד יצחק שמיר. אבל הואיל ואני מאמין, שיצחק שמיר איננו אלא התחיה בתחפושת של מולדת, אני אדיש לגמרי להצעות שהעליתם כאן.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. רשות הדיבור — רשום ליכוד — לא מסרו שם של חבר כנסת. אחרי כן רשום ר"צ — לא מסרו שם. ליכוד ור"צ נמחקים. חבר הכנסת יצחק לוי איננו נוכח באולם — שמו נמחק מרשימת הדוברים. אחרי כן ש"ס — לא מסרו שם של חבר כנסת ואינם נוכחים באולם. רשות הדיבור נמחקת. חבר הכנסת שמואל הלפרט — איננו נוכח באולם — שמו נמחק מרשימת הדוברים. חבר הכנסת האשם מחאמיד, בבקשה.

האשם מחאמיד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אדוני היושב־ראש, חברי הכנסת, כיום שישו האחרון לא היתה למי שצפה ב"יומן השבוע", בטלוויזיה הישראלית, כל הפתעה, הכתבה על ההתנחלויות לא גילתה את אמריקה.

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה. חבר הכנסת הלפרט, אני מצטער, הכרזתי על שמך ולא היית נוכח באולם.

שמחינו. אבל מה זו מחאה, אם אתה ממשיך ללכת בתהליך הזה? ואם אומרים במפורש, הכתיחו במפורש, שמענו זאת בקולו של בייקר; ובכן, מה זה אם לא קבלה מראש? והם יגידו: לא הצלחנו.

יש לנו רשימה ארוכה של דברים שנאמרו כממשלה, דברים שראש הממשלה אמר עליהם שנתגד להם ולא נסכים. ובניגוד לה יש לנו רשימה ארוכה של: הסכמנו, נכנענו, לא היתה לנו ברירה. גם הדברים האחרונים, איפה יהיה המקום של השיחות, גם על דברים שוליים ועל דברים לא־שוליים; וכמובן, הדיבור עם אש"ף. הדבר הזה מוכיח שראש הממשלה נחוש ללכת להסדר הזה.

אני רוצה לומר כאן דברים שהיו קשורים גם בערכיות. אבל אם הזכרתי את מה שקרה במוסקבה, כל ההתמוגגות הזאת שהנה חידשנו את היחסים עם סין וחידשנו את היחסים עם הודו — מתי נחדש את היחסים שלנו עם ארץ־ישראל? מתי נכיר בארץ־ישראל לא ככאילו פילגש שיש לה חשבון בנק נפרד? מתי נכיר ונחזה את היחסים הנורמליים עם יהודה, שומרון ועזה? הדבר הזה אכן עדיין לא קורה. ויש לי חשד שיש קשר בין העובדה שכל כך הרבה מדינות בעולם מחדשות אתנו את היחסים ובין התקווה שלהן שביהודה, בשומרון ובעזה תקום מדינה פלשתינית. הן מאמינות שהתהליך הזה יוביל לכך, והן רוצות לעודד אותנו בכיוון הזה. יש קשר בין השמחה על סיום הבידוד הבין־לאומי לבין התקווה שלהן שאכן אנחנו נבודד מיהודה, משומרון ומעזה.

על זה צריך לחשוב. ולא מעניין אותי כל העולם, כל היחסים וכל ההכרות, עם כל המדינות בעולם, אם זה בא, וזה אכן בא, לפחות בתודעתם, על חשבון יהודה ושומרון. ובוהו צודק הרבי מלובלין, שראה את הקשר בין הדברים. לא חשוב מה אנחנו אומרים ומרמים את עצמנו — חשוב מה הערכים חשובים. הם יודעים שהאוטונומיה היא ויתור על שטחים, הם יודעים שזה ויתור על חלקי ארץ־ישראל. והוא גם יודע שאוטונומיה כזאת אכן תביא לכך.

לכן, אדוני היושב־ראש, בנושא האי־אמון היום: אנחנו נכנסנו לממשלה הזאת כדי לתת רוב לממשלה שתשמור על ארץ־ישראל. יצאנו מהממשלה הזאת, כי היא העלתה מהנייר הכתוב, שלא היה חשוב — כל מיני דברים היו כתובים שם, מה זה חשוב, כל מיני דברים — אבל ברגע שהם עולים מן הנייר אל שולחן הדיונים הם הופכים להיות מעשיים, ואז יצאנו מהממשלה. והאי־אמון היום אומר לממשלה הזאת: היום יצביעו חמישה או עשרה או שלושה או שניים, אין לה חשיבות. אנחנו יודעים שהדבר היחיד שמתקדם היום בארץ הזאת זה הקו שאנחנו מייצגים אותו, זו ההתיישבות שמתקרמת במדינת ישראל, ולא שום דבר אחר, זאת אומרת, הציונות, שמתבטאת עליידי התיישבות ביהודה ובשומרון. לכן, אין שום חשיבות היום לשאלה כמה מצביעים על האי־אמון. חשוב איך המציאות מצביעה אמן לנו, לאלה שמגישים היום אי־אמון לממשלה.

היור"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. רשומה פה צומת. בהתאם לדין ולנוהג, אם לא אומרים שם, מוחקים. אבל לפנינו משורת הדין, וכאשר אני רואה שנכנס פה רפאל איתן, אני שואל: האם אתה, —

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

הוא לא רוצה.

רפאל איתן (צומת):

אני לא רוצה לדבר.

ולכן, רק נסיגה מכל השטחים הכבושים תוביל לשלום, וראשית כול — הקפאה מוחלטת של ההתנחלויות.

השלום, אדוני היושב־ראש, הוא עניין שבנפשה של ישראל, אינטרס ישראלי ראשון במעלה, ולא אינטרס אמריקני. ואין לחכות שהאמריקנים ידרשו את הקפאת ההתנחלויות למען השלום. העם בישראל דורש זאת מכס. אך היות שממשלה זו אטומה לרחשי לבו של העם, ובשל היות היושבים בה שבוים מכף גלגל ועד ראשם במיתוסים, בחלומות ובהזיות חולניות, אין אלטרנטיבה אלא להביע לה אי־אמון. אך הפעם אנחנו מקווים שהעם יעשה זאת בקלפי. בשל הטעם היותר־מר והפרצוף היותר־מכוער של מציצי ההצעה הזאת, חד"ש תימנע מהצבעה.

היור"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. רשות הדיבור למפלגה לקידום הרעיון הציוני בישראל. גם לא מסרו שם וגם אינם. נמחק. חברת הכנסת גאולה כהן, בבקשה, ואחריה — צומת. אם לא מסרו שם, זה יימחק, ואז יהיה התור של חבר הכנסת יאיר שפרינצק, שישנו.

גאולה כהן (התחיה):

אדוני היושב־ראש, כנסת נכבדה, אני יכולה להתברך בכך שהיום חתמנו על חוק לפיזור הכנסת ולבחירות חדשות ב־23 ביוני. אני שמחה שאנחנו, בפרישתנו מהממשלה הבאנו לכך. גם אנחנו, גם מולדת, הבאנו לכך שהבחירות יוקמו. זה מה שרצינו. רצינו שיוקדם הרגע שבו ייעצד התהליך שנקרא פה תהליך שלום, שבעינינו הוא תהליך שלא יביא לשלום אלא ההיפך מזה, למלחמה, וגם לגזלת חלקים מארץ־ישראל. אנחנו שמחים שהתהליך הזה ייעצר. ואנחנו גאים בזה שתרמנו לכך, גם אם ראש הממשלה מתפאר בכך שדבר לא יעצור את המנגינה הזאת של ההליכה לתהליך השלום, אפילו לא הזעזוע הקואליציוני. את זה טוב לומר לאמריקנים ולערכים. זה נשמע טוב באוזני האמריקנים, זה נשמע טוב באוזני הערבים. אבל אנחנו מאמינים שבמציאות ולמעשה זה לא כך. ואנחנו גם נעשה את הכול, גם כשאנחנו מחוץ לממשלה, כדי שאכן זה לא יהיה כך.

נכון הוא, ואני בהחלט מאמינה בכך, שראש הממשלה, בניגוד למה שמעלילים עליו מהשמאל, כאילו הוא לא רוצה ללכת להסדר, נחוש בדעתו ללכת להסדר הזה. אני מצטערת מאוד, אבל אני מוכרחה לומר את הרגשתי. הוא נחוש בדעתו ללכת להסדר הזה, הוא נחוש בדעתו ללכת לאוטונומיה. הוא רוצה בהסדר הזה, כי הוא מאמין, בצורה זו או אחרת, שגם אחרי האוטונומיה יש עוד חיים למדינת ישראל. הוא מקווה שלא תקום מדינה פלשתינית אחר כך. על כל פנים, הוא נחוש ללכת לזה. כי אחרת איננו מבינה את העובדה, שהזדמנות אחרי הזדמנות שיש לממשלה הזאת לעצור את התהליך, כי אתה רואה לאן זה הולך, לא מנוצלות על־ידיה.

ובאחרונה, הדברים שאמר בייקר לאותה משלחת פלשתינית שלא רצתה להשתתף בוועידה במוסקבה, שהוא מבטיח לה שלא היום, אבל מחר ומחרתיים ישולבו במשלחת הנציגים של מזרח־ירושלים ושל מה שהם קוראים הפזורה הפלשתינית. בשבילנו זו היתה צריכה להיות שוב הזדמנות. אם ראש הממשלה אכן רוצה להפסיק את ההסדר הזה, שהוא כבר יודע לאן הוא מוביל, אפילו אם הוא חושב שבאיו צורה אפשר יהיה בעתיד להשתלט על ההתפתחות המסוכנת הזאת, הוא צריך היה לעצור ולהגיד: עד כאן. כי הזמן הזה יגיע. ה"מחר" וה"מחרתיים" האלה יגיעו, לפני הבחירות או אחרי הבחירות. וידרשו את ליטרת הבשר הזאת, שאיש לא זעק עליה. נכון

היו"ר ד' שילנסקי:

טוב, למען הסדר הטוב. נכבד את חבר הכנסת יאיר שפרינצק.

יאיר שפרינצק (מולדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, התפוזות הכנסת השתים-עשרה ועריכת בחירות לכנסת השלוש-עשרה כטרם עת הן תוצאה של מצב חולי שבו שרויה המדינה דווקא בימים של עלייה גדולה, שהיו צריכים להיות ימי התאוששות, התחדשות ותנופה מוגברת של הגשמת הציונות. ממשלת הליכוד עומדת חסרת אונים מול כוחות ההרס הפנימי, המצטרפים ללחצים החיצוניים ותובעים שישראל תיכנע לתוקפנות הערבית ותתמסור חלקים של ארץ-ישראל לשלטון זר. כמקדמה לחיסולה המלא של מדינת היהודים, לפי המתכון שנקבע בהסכמי קמפ-דייוויד.

זרי הפרחים ששלחו התכוננים למנחם בגין, שהבטיח באיוולתו את חצי האי סיני למצרים, כבר מובטחים גם ליצחק שמיר, לאחר שימסור, חלילה, לערביי ארץ-ישראל את השליטה בחבלי יהודה, שומרון ועזה. אכן, תבוסות השוליים החולניים של החברה הישראלית, המכנים את עצמם "מחנה השלום", מחלחלת כרעל בגופה של הנהגת מפלגת העבודה, וגם הליכוד, שעדיין מתיימר להיות השומר הנאמן של שלמות הארץ, אינו מחוסן מפניה. ואומנם, כשרואים את מלחמת הנמושות תאבי השררה, המתחוללת עכשיו בתוך הליכוד, קשה לקוות שהליכוד יתעשת וישם קץ להידרדרות המדינית, המכונה "תהליך השלום".

חברי הכנסת, אם מישוהו חושב שההיסטוריה אינה חוזרת, הדברים שאקרא לפניכם מייד מעידים שטעות בידו. התאריך שבו נאמרו הדברים הוא 19 במאי 1976, שנה לפני המהפך בשלטון ושנתיים לפני ביקורו הרחוק האסון של בגין אצל קרט. בישראל התנהלה באותם ימים מערכה הדומה מאוד לוויכוח המהמנהל בימים האלה, והאיש שמפיו יצאו הדברים הוא האיש העומד כיום בראש ממשלת ישראל, הימים היו ימי המאבק על ההתיישבות ביהודה ובשומרון, ומתנגדי ההתיישבות היו אותם תכוננים הנלחמים בה היום, ודברי הבלע שהם השמינו נגדה היו אז, כמו היום, ששמן על גלגלי מכשם הלחצים האמריקני.

כה אמר יצחק שמיר: "מדי פעם, כאשר עולה על סדר-היום של מדינת ישראל בעיית ההתנחלות היהודית-הציונית בשטחי ארץ-ישראל, מתלווים אליה צלילים צורמים של הטלת אימים לאמור: ממשלת ארצות-הברית, ידידת ישראל, המושיטה לנו עזרה חשובה ומרובה, תניב בחריפות ותסיק מסקנות בלתי רצויות לישראל. ואומנם, כאשר פקדה אותנו באחרונה סערת קדום, והארץ היתה מלאה דברי שטנה נגד קבוצת החלוצים אשר החליטו להקים את ביתם בשומרון, נשמעו כמה דברי הסתייגות מדוברים אמריקנים, בנוסח: יישוכים בשטחים הכבושים הם מכשולים בתהליך השלום במזרח התיכון; הם סותרים את אמת זיכב; הם נוגדים את דברי סקרנטון; נציג ארצות-הברית באומות המאוחדות; ועוד כיוצא באלה דברים שלא בלטו בקיצוניותם, והיו רק הד רפה לדברי ההשמצה והבלע ההיסטריים שהדרדו בארץ. המחסום העיקרי הקיים בדרך להתקדמותנו, בלי להתעלם מן המכשולים האחרים, שהיו ויהיו קיימים תמיד, הוא החלשת הרצון הלאומי וערפול התחושה של הדרוש לקידום כוחנו ולביסוס אחיזתנו באדמתה של ארץ-ישראל. החלשה זאת וערפול זה מאפיינים בראש ובראשונה את ההנהגה המדינית, החייבת לשמש מופת". עד כאן דברי מר שמיר אז.

הדברים שקראתי לפניכם מעידים, שיצחק שמיר ראה את הדברים נכונה, אך לעג הגורל הוא, שחברו הבכיר הפך את הקערה על פיה. משעה שהגיע לשלטון, פנה עורף לעברו ולאומנותו והביא עלינו את אסון קמפ-דייוויד, כשהציבור הנקרא "המחנה הלאומי" נגרר אחריו כעדר.

מההתבטאויות של ראש הממשלה בעת הזאת אי-אפשר לחשוך בו כי ראייתו את המציאות המזרח-תיכונית נתערפלה במשך השנים וכי יש לו אשליה ביחס למידת נכונותם של הערכים להשלים עם קיומה של מדינת ישראל. אנו גם שומעים מפיו חדשות לבקרים הכרוזות תקיפות על זכותו של עם ישראל על ארץ-ישראל מהירדן עד לים, אך, מרבה העז, מעשיו נוגדים את הכרוזותיו, והמעשה המסוכן מכולם הוא "יוזמת השלום", המבוססת על חוכנית האוטונומיה של הסכמי קמפ-דייוויד.

חברי הכנסת, חבל שעלינו לקיים מלחמת בחירות כשעה שכל מאמצינו היו צריכים להיות מוקדשים לקליטת העלייה, אך אנו נעשה כל אשר לאלי ידנו כדי שמעו יצא מתוך, ובכנסת הבאה יגבר כוחם של נאמני ארץ-ישראל, יושם קץ להחליט שלום כוזבים ויואץ קצב יישובם של חבלי ארץ-ישראל המשוחררים. תודה רבה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

תודה. אני קורא לחבר הכנסת אברהם פורז כשם סיעת שינוי, ואחריו — חבר הכנסת עבדאללה דראושה.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת האי-אמון הנוכחית היא חלק מפרישתן של סיעת התחיה וסיעת מולדת מהממשלה, שבעיני איננה אלא תרגיל של בחירות.

בסופו של דבר הרי צריכות היו שתי הסיעות הללו להוכיח לבחוריהן שהן שונות במידה מסוימת מהליכוד ולבקש שבבחירות יצביעו עבורן ולא עבור הליכוד. לאחר ישיבה די טובה בממשלה במשך תקופה זו או אחרת — סיעת התחיה החל מהקמתה של הממשלה הזאת וסיעת מולדת לאחר מכן — צריך היה לבוא ולהוכיח לציבור שיש פה שוני, והנה נמצאה ההודמנות.

שהרי היה ברור מלכתחילה, קווי היסוד של הממשלה היו מלכתחילה כאלה שחייבו גם את עניין האוטונומיה וגם את עניין ההסתמכות על הסכמי קמפ-דייוויד. לפיכך, כפי שאמרתי, יש כאן תרגיל של בחירות. שתי הסיעות הללו מקוות שהן תחזקנה את כוחן.

ברור שהממשלה הבאה, אם תהיה זו ממשלה של הליכוד — וספק גדול אם תהיה ממשלה של הליכוד, ומייד אומר מדוע — תנקוט פחות או יותר, אותה מדיניות. שתי הסיעות יודעות שהנציג הנאמן ביותר שלהן בממשלה הוא יצחק שמיר בכבודו ובעצמו.

שהרי מה ההבדל בין סיעת מולדת וסיעת התחיה לבין יצחק שמיר? — שיצחק שמיר הוא הרבה יותר מתחכם. בסופו של דבר, הוא מתכוון בדיוק לאותה תוצאה שאתם מתכוונים לה. הוא לא רוצה לוותר על ארץ-ישראל, הוא לא רוצה להחזיר אף שעל, הוא לא רוצה אוטונומיה. הוא רוצה רק דבר אחד: לא לריב עם האמריקנים. הוא לא רוצה לריב עם כל העולם, לכן הוא אומר לכל אחד מה שכל אחד רוצה לשמוע. לכן הוא אומר שהוא ישמור על ארץ-ישראל, לאמריקנים הוא אומר שהוא חותר לשלום, וכתוצאה מזה שר החוץ שלו מטייל בפקין ובמוסקבה, ובקורב יגיע אולי להורו; בסדר.

— הצעת סיעת התחיה להביע אי־אמון לממשלה: הצעת סיעת מולדת להביע אי־אמון לממשלה —

אליקים העצני (התחיה):

השר מילוא אומר שהוא משקר לנו. זה כל העניין. שמעת את זה.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

חבר הכנסת העצני, הלוואי שהיית צודק. אני רוצה לומר לך, שאתה יכול להיות מאושר, אתה לא צודק. תאמין לי, בממשלה הזאת אין לכם נציג אותנטי יותר מראש הממשלה בכבודו ובעצמו.

אליקים העצני (התחיה):

הלוואי שאתה צודק.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

האמינו לי, ראש הממשלה עושה כל תרגיל למשוך את הדברים. הוא רוצה למשוך זמן, הוא רק לא רוצה לריב עם האמריקנים, הוא לא רוצה לריב עם כל העולם. הוא עושה את עבודתכם בצורה הרבה יותר מתוחכמת.

נניח שראש הממשלה היה מקבל את עצתכם ומגביר את תנופת ההתנחלות והיה מצפצף על הערכויות האמריקניות, מה היה קורה? התוצאה הייתה אחת — מצבה הבין־לאומי של ישראל היה גרוע יותר, הסכמי הסחר שלנו עם השוק האירופי היו נפגעים, את הערכויות לא היינו מקבלים, כמוכן, והיינו נקלעים למשבר כלכלי כבד. ומשבר כלכלי כבד, אתם יודעים למה הוא יכול לגרום? אולי תתפלאו, הוא יכול להביא לעליית מפלגת העבודה. שהרי ב־1984 מפלגת העבודה כמעט הגיעה לשלטון. היתה רוטציה משום שכעצם נוצר איזה תיקון, בעיני לא בגלל לבנון אלא בגלל פרשת ויסות מניות הבנקים, "הכלכלה הנכונה" של ארידור והמפולת שבאה בעקבות זה.

אם תביאו את הממשלה הזאת למשבר כלכלי אתם תגרמו בדיוק למצב ההפוך ממה שאתם רוצים, בדיוק מה שאני רוצה. יכול להיות שאולי הייתי צריך לנקוט איזו גישה מרקסיסטית בולשביקית שאומרת שצריך להיות כל כך רע לפני שיהיה טוב.

אין לי ויכוח עם האידאולוגיה של תנועת מולדת. הם מברכים על טרנסספר בהסכמה. שמעתי את חבר הכנסת רחבעם זאבי אומר זאת גם היום, שזה ייעשה בהסכמה, טרנסספר בהסכמה. מה יותר רפה ואלגנטי מהו? אפשר גם להסכים שכבר היו טרנסספרים בהיסטוריה, בין טורקים ליוונים, שאנחנו קלטנו מיליוני יהודים מארצות ערב. הכול טוב ויפה. יש רק בעיה אחת: מרצון זה לא יהיה. סיעת מולדת היתה רוצה שהערכים יעקרו מכאן מרצון. אני לא רואה משהו מהערכים תושבי ארץ־ישראל שעוקר מפה מרצון.

לכן, מה שנותר לנו זה מה שעשינו במידה לא קטנה כתשי"ח — זה גירוש, כבוח, גירוש בכוח — העניין הזה גם איננו מוסרי. אני עוזב עכשיו את המוסר, אני יודע שאסור לערב פוליטיקה ומוסר, לפי אנשים מסוימים אלה שני דברים שאסור לערב אותם, אבל אני שואל: האם אנחנו מסוגלים לעשות את זה? האם אנחנו מדינה, חברת הכנסת גאולה כהן — — —

גאולה כהן (התחיה):

אפשר לשאול שאלה?

מדוע לא מוסרי בזמן מלחמה לגרש את אלה שרוצים לגרש אותך? מדוע זה לא מוסרי?

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת פורז, יש לך אפשרות או להשיב לחברת הכנסת גאולה כהן או לסיים את דבריך.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):
אני רוצה להגיד לך — — —

אליקים העצני (התחיה):

גירוש יהודים מסיני — — —

היו"ר מ' וירשובסקי:

הוא לא עומד במבחן השאלות וההערות. הוא חייב לסיים.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

אני רוצה לומר לכם, יש סכסוכים בהיסטוריה, ופרט לאחדים — לא עושים טרנסספר של אומה מוכסת. לכן, גם אם יהיה גורם מיליטנטי בעולם הערבי שיתנכל לנו, אין הצדקה לפגוע באחרים.

אבל מעבר לזה, חברת הכנסת גאולה כהן — — —

היו"ר מ' וירשובסקי:

לא, לא, חברת הכנסת גאולה כהן, אין דיאלוג ביניכם, שאלת שאלה ובזה זה נגמר.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

יש הטוענים שאנחנו צריכים להחזיק בשטחים האלה מטעמי ביטחון, לאו דווקא בגלל הזכות ההיסטורית. אני שואל אתכם, מה היה לפני שנה עם גבולות הביטחון? האם זה מנע נפילת טילי "סקאד" במרכז תל־אביב? ואם תהיה מלחמה אחרת? מה נעשה, חברת הכנסת גאולה כהן, אם יהיה נשק גרעיני בידי הערבים, מה נעשה אז?

קריאות:

היו"ר מ' וירשובסקי:

אני לא מסכים.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

נגיד להם שמפני שיש לנו התנחלות במקום זה או אחר אנחנו שומרים על ביטחון ישראל?

הרי המלחמה הבאה עלולה להיות מלחמה גרעינית, או לפחות מלחמה בלתי קונבנציונלית, ואזם יודעים את זה.

לכן, רבותי חברי הכנסת, הדרך היחידה, כמו בכל סכסוך אחר בהיסטוריה, היא להשתדל להביא גם את הסכסוך הזה לידי גמר. אני לא אומר שאנחנו צריכים לוותר על דברים חשובים לנו, אבל הגישה שלכם, שפוסלת את הכול, לרבות את הסכמי קמפ־דייוויד שהם סיפור הצלחה — עובדה שיש לנו שלום עם מצרים — הגישה הזאת איננה מקובלת על הרוב בכנסת, אין לה סיכוי להתקבל, גם אם תהיה, חלילה, הממשלה הבאה ממשלת ליכוד, בראשות הליכוד, גם אז חצטרכו לבלוע את הצפרדע, גם אם יהיה לכם מנדט אחד או שניים יותר או פחות. תודה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

תודה לחבר הכנסת פורז. אני קורא לחבר הכנסת עבדי־אלוהב דראושה, ואחריו — לחבר הכנסת צירלי ביטון.

עבדי־אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

אדוני היושב־ראש, חברי הכנסת, הייתי מצביע בשתי ידיים נגד הממשלה הזאת, כי אין לי אמן לא בראש הממשלה ולא בשריו. הייתי מצביע נגדה בשתי ידיים.

אבל היום אני אמצע, משתי סיבות. שתי המפלגות שהגישו את שתי הצעות האיי־אמן, האיי־אמן בהן חזק יותר. אלה שתי מפלגות קיצוניות, שוביניסטיות, דוגלות בטרנסספר. אחת מהן,

— הצעת סיעת התחיה להביע אי-אמון לממשלה; הצעת סיעת מולדת להביע אי-אמון לממשלה —

הרי אתם יודעים שכל זה בלוף, שכל זה מסע של שקרים, שהוא לא יותר, שהוא לא מוכן לויתורים וכל הפרישה שלכם היא בהסכם אתו. אתם עלה-התאנה והוא רוצה לכסות באמצעותכם את כל העוולות שלו נגד השלום, את כל מדיניות הדיכוי. אתם יודעים שהפרישה הזאת היא מזויפת, לא אמיתית. הכול נעשה בהסכם אתו, כי אתם רוצים לכסות על המדיניות הזאת, מדיניות הסירוב העקשנית.

אני אומר לכם: תירגעו, יצחק שמיר לא יותר, יצחק שמיר לא בנוי לעשות שלום. יצחק שמיר אפילו התנגד להסכמי קמפ-דייוויד. חברי הכנסת גנדי והעצני, אתם חושבים שהוא יעשה שלום עם הפלשתינים? יעשה שלום עם העולם הערבי? זה האיש שיביא שלום?

אליקים העצני (התחיה):

הרבה זמן לא נאמרו עליו דברים כל כך טובים.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

אם אלה דברים טובים, שהוא אויב השלום, שיחיה בתיאכון עם המושגים הללו.

יצחק שמיר איננו איש השלום. הממשלה הזאת היא ממשלה שפועלת בכל מרצה כדי לטרפד את תהליך השלום. אבל אני אומר לכם, וכאן אל תירגעו: לא יעזור לכם, לא יצחק שמיר הסרכן ולא למולדת ולתחיה — יכופפו את היד שלו. לא הממשלה הזאת ולא הממשלה שתבוא אחריה: תוכלנה לעמוד בלחץ בין-לאומי, לא בעניין הערבויות, לא בעניין ההתנחלויות ולא במדיניות הסיפוח הסותף. העולם כולו החליט שיש לשים קץ לכיבוש, שיש לפתור את הבעיות בדרכי שלום. זה ההסכם הבין-לאומי. 15 המעצמות שמרכיבות היום את מועצת הביטחון הסכימו ביניהן שיש צורך לתת שיניים למועצת הביטחון ולאומות המאוחדות כדי להביא לפתרון בדרכי שלום של כל בעיות העולם, וגם של הבעיה שלנו במזרח התיכון שניתנת לפתרון, אבל לא בדרך שלכם אלא בדרך של פתרון שלום שיבטיח את הזכויות של שני העמים, העם הישראלי במדינתו ובארצו והעם הפלשתיני במדינתו ובארצו.

לכן, הפתרון הוא הקמת מדינה פלשתינית עצמאית בגדה המערבית ובצפון-העזה. שתחיה בשלום עם מדינת ישראל. זה הפתרון. הסיפוח הווחל, ההתנחלויות, הם רק עירבון למלחמות מתמשכות ולשפיכות דמים.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת דראושה, אני מבקש ממך לסיים.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

לכן, הפתרון האמיתי הוא להמשיך בתהליך השלום בצורה כנה, אמיתית, כדי לשים קץ לשפיכות הדמים ולפתוח דף טוב יותר לעתיד של האזור כולו, לעתיד של הפלשתינים, לעתיד של הישראלים, לעתיד העולם כולו. כל הניסיונות לטרפד את התהליך לא יצליחו. גם ההצעה שלכם היום לא תצליח לטרפד את התהליך.

לכן אני אמצע, לא מתוך אמונה בשמיר וכממשלתו, אלא משום שההצעה הזאת באה על רקע של עוינות לשלום, עוינות להמשך התהליך.

היו"ר מ' וירשובסקי:

תודה. רשות ההיכר לחבר הכנסת צ'רלי ביטון, ואחריו — לחבר הכנסת אפרים גור: אם הוא לא יהיה — לחבר הכנסת שמואל הלפרט.

צ'רלי ביטון (הפנתרים השחורים):

אדוני היושב-ראש, כרשותכם, רבותי חברי הכנסת

סיעת מולדת, דוגלת בטרנספר מלא, וסיעת התחיה דוגלת בטרנספר חלקי, כאשר היא קיבלה בוועידה שלה החלטה, לפי הצעה של הפרופסור המלומד יובל נאמן, יושב-ראש סיעת התחיה, שיש צורך לגרש במכה אחת 500,000 פלשתינים, כך בקלות.

ואני יודע, אתם לא מסתפקים ב-500,000, אתם רוצים לגרש מיליון ו-800,000 פלשתינים שחיים בשטחים, זה בשלב ראשון; בשלב שני תגיעו גם לערבים אזרחי המדינה. זו תורת השלבים הידועה שלכם בנושא הגירוש.

אליקים העצני (התחיה):

מנין לקוח המושג "תורת השלבים"?

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

תורת השלבים של גנדי, שאתה חזרת לו היום בהצעה אחת של אי-אמון.

אליקים העצני (התחיה):

תורת השלבים היא מיאסר ערפאת.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

יאסר ערפאת לא קורא לטרנספר.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת העצני, אם תרצה לתת שיעור לחבר הכנסת דראושה, שב על ידו אחר-כך, כפי שאתם עושים, ותסביר לו, אבל לא בקשר אלחוטי.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

יאסר ערפאת לא קורא להשמדת מדינת ישראל והוא לא קורא לגירוש העם היהודי. הוא מוכן לשאת ולתת כדי להגיע להסכם של שלום שיבטיח את העתיד של שני העמים. בוועידות האחרונות של המועצה הלאומית הפלשתינית הוחלט להכיר במדינת ישראל, לקבל את החלטות 242 ו-338 ולשאת ולתת עם מדינת ישראל, עם ממשלת ישראל, ולא משנה איזו ממשלה תהיה, כדי להגיע להסדר של שלום.

רחבעם זאבי (מולדת):

האם הם שינו את האמנה הפלשתינית?

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

שב אתם, דבר אתם שלום ותתבע זאת.

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

היו"ר מ' וירשובסקי:

שאלת, חבר הכנסת זאבי.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

תתבע זאת.

אני רוצה לומר, שהעולם הערבי כולו והפלשתינים עברו ככרת דרך ארוכה למען השלום. במסקבה היו רוב מדינות ערב. נציגיהן נשאו ונתנו ישירות עם המשלחת הישראלית ומשיכו לשאת ולתת במסגרת חמש הוועדות, או יותר; לדעתי, צריך עוד שתיים. הם לא נבהלו ממשא-ומתן עם נציגי ממשלת ישראל, עם נציגי התנועה הציונית; לא נבהלו. הם ישבו ודיברו שלום. הפלשתינים לא נבהלים. הם מוכנים לדבר שלום, הם מדברים שלום, הפלשתינים שבשטחים והפלשתינים שבפזורה לא פוחדים משלום. מי שפוחד משלום אלו שתי המפלגות שהגישו היום את הצעות האי-אמון, ולדעתי גם אותו ראש הממשלה יצחק שמיר, שמנסים לתאר אותו כאילו הוא רוצה להגיע להסדר של שלום ולהביא להפסקת ההתנחלויות.

אפרים גור (אחדות למען השלום והעליה):
אני מוותר.

היו"ר מ' וירשובסקי:

רשות הדיבור לחבר הכנסת שמואל הלפרט. שלפי הרישומים שלי הוא אחרון המשתתפים בדיון, ואחר-כך תהיה הצבעה.

שמואל הלפרט (אגודת ישראל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, העלאת הצעת אי-אמון בממשלה היום, כאשר הוסכם על הקדמת הבחירות ומחר יאושר כנראה החוק לפיזור הכנסת, אינה רצינית.

השימוש בנשק הפרלמנטרי של ההצעות לאי-אמון בממשלה נעשה נפוץ יותר ויותר, במיוחד כאשר הבחירות הולכות וקרבות. אולם במקרה זה, כאשר יש הסכמה בין שתי המפלגות הגדולות על הקדמת הבחירות ופיזור הכנסת, אין כל מקום להגשת ההצעות האלה.

הפעם לא אתייחס בדברי לנושא שבגללו הוגשו ההצעות לאי-אמון, אלא לסיבה להקדמת הבחירות, והיא פרישת סיעות הימין מהממשלה.

מדובר בנושא האוטונומיה הכלול בקווי היסוד של הממשלה, שלהם הסכימו בעבר כל סיעות הקואליציה, לרבות אלו שהגישו היום את ההצעות לאי-אמון בממשלה. לא ייתכן שכאשר מתעוררת התנגדות לקו יסוד זה או אחר, יגיעו הדברים עד כדי הכעת אי-אמון בממשלה כולה. מסיבה זו נצביע נגד ההצעות לאי-אמון.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אגודת ישראל נקטה מאז ומתמיד קו מדיני הגורס נכונות למשא-ומתן לשלום עם מדינות ערב, במטרה להגיע לשלום אמת ולמנוע מלחמות ושפיכות דמים. אנו סבורים, שיש לתמוך במשא-ומתן לשלום, ובמיוחד אמורים הדברים לגבי התהליך המדיני הנוכחי, שבו משתתפות לראשונה כל מדינות ערב הגובלות עם ישראל.

יש לשבח את ראש הממשלה מר יצחק שמיר ואת הממשלה כולה על ההתמדה במסגרת של תהליך השלום ועל הנחישות של ניהול המשא-ומתן תוך עמידה בלתי מתפשרת על הדרישות והעקרונות שהציבה לעצמה מראש. ראש הממשלה הוכיח, במשך כל ניהול המשא-ומתן, החל מוועידת מדריד ועד לשלבים השונים של השיחות, את הרצינות והחשיבות שאנו מייחסים לתהליך השלום.

בכל מה שנוגע לאוטונומיה, או כמו שמגדירים זאת כהסכמה למדינה פלשתינית, ייתכן שאם יימשך המשא-ומתן יהיו התפתחויות והנושא יועלה לדיון, אך עד אז עדיין רחוקה הדרך. כמונחים של שנים לפחות, וודאי שאין בכך כל הצדקה ועילה להביע אי-אמון בממשלה.

חברי הכנסת, גם אלה שאינם מסכימים לכל המהלכים המדיניים של הממשלה אינם יכולים שלא להעריך את התוצאות החיוביות של תהליך השלום, כפי שהוא מתנהל עד כה. אין ספק שבגלל עצם קיום שיחות השלום נמנעה החרפת היחסים עם מדינות ערב. ברור שכל עוד מדברים על שלום, מתוך הסכמה או מתוך חילוקי דעות, בכל מקרה נדחית כל אופציה של מלחמה ונמנעת שפיכות דמים.

תהליך השלום מאפשר לישראל הישגים מדיניים ראשונים במעלה, שלא היו מאז הקמת המדינה. העובדה שמדינות כמו סין והודו, ולפניהן ברית-המועצות ויתר מדינות הגוש המזרחי, חידשו את היחסים הדיפלומטיים עם ישראל מוכיחה זאת מעל

המעטים הנמצאים במליאה. אפתח את דברי במלות פרידה מעור ויצמן, בלי לחזור שוב ושוב על כל התפקידים שמילא ועל כל התארים שנשא במרוצת 50 השנים האחרונות.

עזר ויצמן עזב את הכנסת ופרש מן הפוליטיקה בשעה קשה, כאשר אנו נתבעים לבחור בין מלחמה לבין שלום. בין נסיגה לבין התקדמות, בין פיגור חברתי-כלכלי לבין פריחה ושיגשוג. לכן, אדוני היושב-ראש, יורש חסרונו פי כמה וכמה דווקא עכשיו.

לא קשה לזהות את הרגשות שלו, את התחושות שלו, את הדאגות שלו, את התסכולים שלו, כי עזר הוא אדם ישיר, שפיו ולבו שווים.

עבדאללה דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
אדם ישר.

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):
זה מה שאמרת.

הוא חי בשנים האחרונות בהרגשה שישאל מבזכות את סיכויי השלום שנפתחו בפניה. הוא מתריע שוב ושוב, כי את מחיר הבזבוז הזה נשלם כולנו בהכרח דם, במלחמה אכזרית מאין כמותה. הוא הולך בינינו שפוף ועצוב, בתחושה שמנהיגי המדינה ומרבית הפוליטיקאים שלה אטומים וסתומים לעניין השלום ונוהגים בו כמו מסוממים חסרי אחריות.

כבוד היושב-ראש, קרוב עמי אני חי. לכן אני יכול להעיד, שאין בפוליטיקה הישראלית אדם כה אהוב כמו עזר. אני לא מדבר על אהבה צבועה של יחסי ציבור ושל טרקלינים. אני מדבר על אהבה פשוטה של אנשים פשוטים בדימונה, באשדוד, בחצור, באור-עקיבא, בשכונות ובעיירות, רחוק רחוק מהזרקורים המזויפים של הפוליטיקה. כי עזר לא היה רק גנרל ומיניסטר, הוא היה בן-אדם ונותר בן-אדם חם, חם, אנושי, נכון, ישר ופיקח.

ומעניין לעניין, אדוני היושב-ראש, איש השלום ויצמן עזב אותנו לפני שעה קלה, ומייד לאחר מכן עלו על הדוכן נצי המלחמה מהתחיה וממולדת. שום מצוקה חברתית ואנושית אינה נוגעת להם, לגאולה כהן ולרחבעם זאבי. החינוך לא מעניין אותם, הבריאות לא מעניינת אותם, מצוקת הדירור לא מעניינת אותם, מכת האבטלה בוודאי לא מעניינת אותם, והעוני המתפשט גם הוא לא מעניין אותם: רק שטחים ושטחים ושטחים, רק כיבוש, כיבוש וכיבוש. ואם לשם כך צריך טרנספר, שיהיה טרנספר, ואם לשם כך ייאלץ עם ישראל ללכת למלחמה, שתהיה מלחמה, ואם לשם כך צריך להישפך דם, שיישפך דם, ואם הדבר מחייב שיהיו עוד אלמנות ויתומים והורים שכולים, שיהיו עוד אלמנות ויתומים והורים שכולים.

אדוני היושב-ראש, עם כל הרצון שלי להצביע אי-אמון בממשלה הזאת לא אוכל להצביע עם העופות הטורפים האלה מהתחיה וממולדת. גם לא אוכל להצביע אמון בממשלה הזאת של יצחק שמיר, שרק עליידי זכוכית מגדלת אולי אפשר להבחין בהבדל אחד או שניים בינו לבין גאולה כהן ורחבעם זאבי.

לכן, אדוני היושב-ראש, אין לי ברירה, ואני מבקש גם מחברי כנסת אחרים להימנע בהצעת האי-אמון הזאת.

היו"ר מ' וירשובסקי:

תודה לחבר הכנסת צירלי ביטון. חבר הכנסת אפרים גור, בבקשה.

— הצעת סיעת התחיה להביע אי־אמון לממשלה: הצעת סיעת מולדת להביע אי־אמון לממשלה: הצעת חוק לחיקון פקודת הראיות (מס' 10) —

ה צ ב ע	
לממשלה	בעד ההצעה להביע אי־אמון
— 7	
נגד	
— 16	
נמנעים	
— 7	
הצעת סיעת התחיה להביע אי־אמון לממשלה לא נתקבלה.	

היו"ר ד' שילנסקי:

הצעת האי־אמון לא נתקבלה. חברי הכנסת, אלה שהצטרפו, אבקש מהם לשבת, ולא, לא יוכלו להצביע. ההצבעה היא אלקטרונית. עכשיו אנחנו מצביעים על הצעת סיעת מולדת להביע אי־אמון לממשלה בשל מדיניותה בנושא הערכויות האמריקניות לקליטת העלייה. נא להצביע. זו הצבעה מס' 2.

ה צ ב ע	
לממשלה	בעד ההצעה להביע אי־אמון
— 7	
נגד	
— 22	
נמנעים	
— 6	
הצעת סיעת מולדת להביע אי־אמון לממשלה לא נתקבלה.	

היו"ר ד' שילנסקי:

אני קובע שגם הצעת האי־אמון הזאת לא נתקבלה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב־ראש, ההצבעה שלי לא נקלטה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אתה הצבעת נגד?

רחבעם זאבי (מולדת):

בעד.

היו"ר ד' שילנסקי:

לצרף עוד קול אחד לבעד.

ד. הצעת חוק לתיקון פקודת הראיות (מס' 10), התשנ"ב — 1992 * (קריאה ראשונה)

הכנסת העלו השגות שונות. אני רוצה לומר לחברי הכנסת שהעלו את ההשגות האלה, כמוכן בכולן אפשר לדון ואפשר למצוא פתרונות, אבל יש דבר מרכזי אחד: אין שום כוונה לפגוע בשום דרך שהיא בזכות השתיקה של נאשם; בשום דרך שהיא. כמעט כל המחלות שהעלו כאן חבר הכנסת העצני ואחרים קיימות גם היום. גם היום מותר להעיד, אלא מה? צריך להמתין. ההמתנה הזאת לא תמיד גורמת נזק למדינה, וגם זה לא תמיד ראוי. אנשים שצריכים להידון מוטב שיידונו.

זה גורם נזק לא־קטן גם לנאשמים, מפני הם מחכים לפעמים שנים רבות. לצערי, לפעמים משפטים אורכים שנים רבות. כל מה שהצענו הוא רק דבר אחד: שיהיה מותר להעיד

ומעבר לכל ספק. בכלל, העולם כולו נמצא זה שנים מספר בתהליך של התרחקות מאיבה וממלחמה והסכמה על צמצום נשק גרעיני, נשק השמדה המוני, ואפילו נשק רגיל. הרגישות שהיתה בעולם בימים אלו ל־16 טנקים שנמצאו על אונייה בדרך לסוריה רק מוכיחה את קיומה של הנטייה הזו אפילו במדינות אירופה.

לא ייתכן שכאשר העולם כולו נמצא בתהליכים של התקרבות ושלום, תהיה ישראל היחידה שתתנגד לשלום ולא תסכים לשיחות עם מדינות ערב. לכן יש להעריך את הממשלה על הדרך המדינית ולעודדה להמשיך בה גם בעתיד.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה כמקרה זה לחבר הכנסת שמואל הלפרט, כי דיברת כחבר הכנסת, אבל גם סגן השר.

חברי הכנסת, אנו ניגשים להצבעה. אומרים שאני צריך לחכות עוד חצי דקה עד להצבעה. אין ברירה. סדר חייב להיות.

חברי הכנסת, נא לשבת, כי ההצבעה תהיה אלקטרונית. חברי הכנסת, אנחנו מצביעים עכשיו על הצעות סיעות התחיה ומולדת להביע אי־אמון לממשלה בשל הסכמתו של ראש הממשלה להגבלת ההתיישבות ביש"ע לחמש שנים תמורת הערכויות האמריקניות לקליטת העלייה — הצעת אי־אמון של התחיה; ומדיניותה בנושא הערכויות האמריקניות לקליטת העלייה — הצעת אי־אמון של מולדת.

דוד ליכאי (העבודה):

אדוני היושב־ראש, האם אין מפרידים בין שתי הצעות האי־אמון?

היו"ר ד' שילנסקי:

לא התבקשתי.

דוד ליכאי (העבודה):

אני מבקש להפריד בין שתי ההצעות.

היו"ר ד' שילנסקי:

בבקשה. אם יש בקשה, נצביע עכשיו על ההצעה של סיעת התחיה להביע אי־אמון לממשלה בשל הסכמתו של ראש הממשלה להגבלת ההתיישבות ביש"ע לחמש שנים תמורת הערכויות האמריקניות לקליטת העלייה. נא להצביע. זו הצבעה מס' 1.

היו"ר ד' שילנסקי:

הסעיף הבא בסדר־היום: הצעת חוק לתיקון פקודת הראיות (מס' 10), התשנ"ב — 1992, בקריאה ראשונה — תשובה והצבעה. אני מזמין את שר המשפטים.

שר המשפטים ד' מירדור:

אדוני היושב־ראש, אקצר בדברי התשובה. היה דיון ארוך מאוד בהצעה הזאת בשבוע שעבר, וביקשתי להשיב השבוע.

הבאנו הצעה לתיקון פקודת הראיות לשינוי ההלכה הידועה כהלכת קינוי, שלפיה אין מעידים עד תביעה במשפט של שותפו לעבירה כל עוד המשפט שלו חלוי ועומד. חברי

אלא מה, היום מחכים עד שהאיש יגמור את עדותו, ואז מעלים אותו לדוכן העדים.

דוד ליבאי (העבודה):

אבל אז אין לו זכות שתיקה.

אליקים העצני (התחיה):

שר המשפטים ד' מרידור:

חבר הכנסת העצני, מה עושים היום? היום אותו אדם הוא עד מדינה, יש לו אינטרס לזכות את עצמו. זה מה שקורה היום. אני חושב שמוטב היה שלא להגיע להסכמי עד מדינה כדי להימלט מהלכת קניזי. המצב שאתם מצביעים עליו הוא מצב בעייתי. השופט אכן צריך להתרשם ולשקול, אבל היום קיים אותו דבר. אלא מה, עושים הסכם של עד מדינה — זה טוב יותר? עושים הסכם על עסקת טיעון, לא דווקא עד מדינה, ואדם יודע שכאשר הוא מעיד כך, יש לו יתרון בזה.

לדברים האלה אין פתרון במצב הקיים והם לא נפתרים במצב החדש. במצב החדש אנחנו מייעלים את הריון, לדעתי, בלי לפגוע בזכויות הנאשמים. לכן אני מבקש להעביר את ההצעה לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

דוד ליבאי (העבודה):

האם בית־המשפט העליון המליץ על התיקון?

שר המשפטים ד' מרידור:

אני לא זוכר.

היו"ר מ' וירשובסקי:

שיח המלומדים הזה מתנהל על רקע הפרעות גדולות. אם ההצעה תעבור לוועדה אפשר יהיה ללבן את כל הדברים.

חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה. אני מעמיד להצבעה את ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון פקודת הראיות (מס' 10) לדין בוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנתה לקריאה שנייה וקריאה שלישית. זו הצבעה מס' 3.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את הצעת

החוק לוועדה — 16

נגד — 5

נמנעים — 2

ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון פקודת

הראיות (מס' 10), התשנ"ב—1992, לוועדת

החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

ה. שאלות ותשובות

יש מקרים של ילדים וילדות אשר לאחר גיל 18 לא מתגייסים — מטעמים שבהכרה דחית, או ערכים, או בעלי מום וחולים — והם ממשיכים ללמוד, ולמרות זאת הם לא ממשיכים לקבל קצבה.

ברצוני לשאול:

1. האם יש כנים ובנות שמקבלים קצבה גם לאחר גיל 18?

2. האם יש סיבה להפסיק את הקצבה למי שלא מתגייס ולא עובד?

אדם גם בזמן שהמשפט תלוי ועומד כנגד שותפו לעבירה כשהוא מואשם בכתב אישום נפרד.

אני חושב שהאיוונים יישמרו כאן. הרי אם אדם לא רוצה להעיד נגד עצמו, אין עליו חובה להעיד, לפי הזכות לאי־הפללה עצמית. כל העניין הוא למצוא איוון נכון. לדעתנו, האיוון הנכון לא מצוי היום ורצוי למצוא אותו בדרך שהצענו כאן.

אני מציע שכל ההערות שנשמעו יידונו בוועדה. אני מבקש להעביר את הצעת החוק לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

דוד ליבאי (העבודה):

אפשר לשאול שאלה?

היו"ר מ' וירשובסקי:

בבקשה.

דוד ליבאי (העבודה):

אדוני אומר שתישמר זכותו של עד נאשם לשותק. התביעה תביא נאשם להעיד נגד נאשם אחר שלא נאשם עמו

שר המשפטים ד' מרידור:

נאשם במשפט אחר.

דוד ליבאי (העבודה):

כן, והוא יהיה רשאי לשותק. אבל העלאתו על דוכן העדים יכולה לשמש עילה להגשת עדותו במשטרה לפי סעיף 10, ואז תוכל התביעה לומר: ראו נא עדות־הודאתו של הנאשם־העד, ועכשיו נא הרשיעוהו. למעשה עוקפים כאן את זכות החקירה הנגדית משום שהעד־הנאשם יבחר בשתיקה. לא יהיה אפשר לחקור אותו בחקירה נגדית, וישתמשו בהודאתו במשטרה להרשעה.

שר המשפטים ד' מרידור:

חבר הכנסת ליבאי, לדעתי התשובה פשוטה. סעיף 10 לפקודת הראיות, כידוע לשנינו ולאחרים, הוא סעיף פרובלמטי. לפני שבועיים העבירה הכנסת הצעת חוק לוועדת החוקה, חוק ומשפט. אני מבקש מאוד מהוועדה — יושב־ראש הוועדה יושב כאן — שתדון במהרה וברצינות בסעיף כפי שהצענו אותו. לדעתי, הוא משפר מאוד את המצב, ואולי לא נזדקק להחלטה חסרת תקדים של בית־המשפט העליון במחלוקת בין צוותי שופטיו השונים. אני חושב שזה חשוב מאוד.

הבעיה שאתה מעלה קיימת, אבל היא קיימת גם היום.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לשאלות ותשובות. אני מזמין את סגן השר הלפרט לענות על שאלות.

4250. קצבת ילדים למי שמלאו לו

18 שנים

חבר הכנסת יא' לוי, שאל את שר העבודה והרווחה ביום ה' בכסליו התשנ"ב (12 בנובמבר 1991):

הביטוח הלאומי משלם קצבת ילדים בגין ילדים עד הגיעם לגיל 18 בהנחה שבגיל זה מתגייסים או יוצאים לעבוד. אולם

ברצוני לשאול:

האם נשקל שגם הביטוח הלאומי ינהג כך לגבי אוכלוסייה זו?

תשובת סגן שר העבודה והרווחה (לנושאי הביטוח הלאומי) ש' הלפרט:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

הנושא נדון בזמנו על-ידי ועדה שמונתה על-ידי מינהלת המוסד. הוועדה הגיעה למסקנות אלה: 1. מעבר לשיטת דיווח דו-חודשי כרוך בהפסד הכנסות מדמי ביטוח ומריבית; 2. המעביד יחזיק בקופתו את הניכוי מהעובדים זמן רב מדי עד לחשלומו למוסד; 3. תשלום כפול למעביד קטן עלול לגרום לו לקשיי תשלום; 4. פיתוח ותחזוקה של מערכות כפולות — חד-חודשי ודו-חודשי — יגרמו לגידול בעלויות; 5. סרבול מערכת חשבונות ומעקבים על תשלומי המעסיקים; 6. המעסיקים כלולים במדרג הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה הנעזרת בדיווח לחישוב השכר הממוצע, המעבר עלול לגרום לשיבוש החישוב, והלשכה הביעה התנגדות לכך; 7. דיווח דו-חודשי עלול לגרום נזק לעובד עצמו — סכנת אי-דיווח במקרים של תעסוקה זמנית וקצרה. לסיכום, המעבר נזקק גדול מתועלתו. לא נראה שיש לאמץ השיטה המוצעת.

4353. ביטוח מתנדבים בנושאי איכות הסביבה

חברת הכנסת ע' סולודר שאלה את שר העבודה והרווחה ביום י"ט בכסליו התשנ"ב (26 בנובמבר 1991):

בתקנות חוק הביטוח הלאומי יש כיסוי ביטוח למתנדבים. הסדר זה אינו חל על מתנדבים בנושאי איכות הסביבה, שמירת טבע ושימור אתרים. מסיבה זו לא ניתן להעסיק מתנדבים בנושאים אלה, אף שיש מתנדבים רבים הרוצים לעסוק בנושאים הנ"ל.

ברצוני לשאול:

1. מה היא הסיבה לכך שהמתנדבים לנושאי שמירת הטבע, איכות הסביבה ושימור אתרים אינם נכללים בתקנות?

2. האם יישקל תיקון המצב, כדי להכליל כזכאים לביטוח גם את המתנדבים לנושאים הנ"ל?

סגן שר העבודה והרווחה (לנושאי הביטוח הלאומי) ש' הלפרט:

1. פעולות התנדבות המוכרות כחוק הן פעולות ממוסדות שאינן אקראיות ולמטרות שנקבעו כחוק.

הנושא נבדק כשעתו על-ידי המוסד והבדיקה העלתה כי יש קושי להגדיר את זמן הפעולה ההתנדבותית בנושאים של איכות הסביבה ואת אופיה.

2. ההצעות ברוח הדברים של חברת הכנסת סולודר נבחנו בעבר ולא הגדירו את הפעילויות המאפשרות להכליל מתנדבים לאיכות הסביבה ושימור אתרים במסגרת ביטוח מתנדבים. אם תובא הצעה מתגבשת היא תיבדק, ובלבד שלא יהיה בה משום פריצה גורפת של מטרות החוק.

היו"ר מ' וירשובסקי:
שאלה נוספת לחברת הכנסת עדנה סולודר.

3. האם שוקלים לשנות את המצב הקיים כך שאם בן או בת ממשיכים ללמוד אחר גיל 18 ימשיכו ההורים לקבל קצבת ילדים כעבורם?

תשובת סגן שר העבודה והרווחה (לנושאי הביטוח הלאומי) ש' הלפרט:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

קצבאות הביטוח הלאומי משולמות בהתאם לתנאי הזכאות הקבועים בחוק הביטוח הלאומי, התשכ"ח — 1968. תנאי הזכאות לקצבת ילדים קבועים בהוראות פרק ה' לחוק.

בסעיף 104(א) לחוק נאמר: "ילד" — (1) ילדו של מבטח או של מי שהיה מבטח; (2) — — — — — ובלבד שהילד נמצא בישראל ולא מלאו לו שמונה עשרה שנה — — — — —".

בשנת 1975 תוקנה הגדרת "ילד" לנוסח הנוכחי (תיקון מס' 17 לחוק מיום 10 ביולי 1975, פורסם בס"ח 773, עמ' 152). קודם למועד זה היה הנוסח כדלקמן: "ילד" — (1) ילדו של מבטח — — — — — ובלבד שהילד נמצא בישראל ונתקיים בו אחד מאלה: (א) לא מלאו לו שמונה עשרה שנה; (ב) לא מלאו לו עשרים וחמש שנה ואינו מסוגל לכלכל עצמו ואין לו הכנסה ממקור אחר כדי מחייתו". דברי ההסבר להצעת תיקון החוק פורסמו בהצעת חוק 1190 מיום 10 ביוני 1975 (ה"ח, התשל"ה, עמ' 371).

בתיקון זה תוקן גם סעיף 5 לחוק בעניין הגדרת "ילד" באותו אופן, והושמטה בו הפסקה: "אינם מסוגלים לכלכל עצמם ואין להם הכנסה ממקור אחר כדי מחייתם".

הנימוק לתיקון בדברי ההסבר, החל גם ביחס לתיקון סעיף 104, לחוק, הוא כדלקמן: "סוג זה של ילדים מקיף את אלה שעברו את גיל 18 והם נכים מלאים, לאחר הנהגת ביטוח נכות כללית יש להניח שנכים אלה יוכלו לממש זכויותיהם מכוח עצמם — — — — —".

עוד יצוין, כי חושב ישראל שמלאו לו 18 ואינו מסוגל לכלכל עצמו זכאי לגמלה על-פי חוק הבטחת הכנסה, התשמ"א — 1980 (בהתקיים יתר תנאי הזכאות על-פי החוק).

לאור האמור לעיל, נכים וחסרי כושר השתכרות מעל גיל 18 ממצים זכויותיהם במסגרת ביטוח נכות וחוק הבטחת הכנסה, ולפיכך לא נראה לנו כי יש מקום לתיקון החוק בעניינים.

נותר המקרה של ילד מעל גיל 18 אשר אינו משרת בשירות צבאי ומסוגל לעבוד ולהשתכר אולם בוחר להמשיך וללמוד. נראה לנו כי אין הצדקה להפלות את הוריו לטובה ולהמשיך לשלם להם את הקצבה.

4311. תשלום מקדמות לביטוח לאומי

חבר הכנסת א' ויינשטיין שאל את שר העבודה והרווחה ביום י"ב בכסליו התשנ"ב (9 בנובמבר 1991):

עצמאים קטנים משלמים מקדמות למס הכנסה אחת לחודשיים, במקום אחת לחודש, כמו בעבר. הסדר מקל זה, המקיף עתה כ-80,000 נישומים, הונהג גם לגבי אלה המנכים מס במקור, שמספר העובדים בעסקיהם אינו עולה על חמישה. הסדר זה של שלטונות מס הכנסה חסך ביורוקרטיה.

תשלום דמי ביטוח לאומי אחת לחודשיים על-ידי בעלי עסקים קטנים עשוי לחסוך גם הוצאות רבות הכרוכות בדיווח החודשי.

2. נוכח העובדה שמדובר במגזר חשוב בצירוף, ששילם מסיו לביטוח הלאומי במשך שנים, האם אין בכך אפליה כלפי מגזר זה?

3. האם תורה לשנות את הכלל ולאפשר גם לאזרחים ותיקים לקבל קצבה הניתנת לאנשים אחרים, כמצבם, שגילם נמוך מ-65? אם לא — מדוע?

תשובת סגן שר העבודה והרווחה (לנושאי הביטוח הלאומי) ש' הלפרט:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הסכם הניידות חל כעיקרון על נכים בגפיים התחתונות, עד לגיל 65.

לאחר גיל זה נמשכת הזכאות למי שהיה זכאי להטבות קודם לכן, אם הוא ממשיך לנהוג בעצמו ברכב, והקצבה החדשה המיועדת לאחזקת רכב ממשיכה להשתלם גם למי שאחרי גיל 65 אינו זכאי לקצבת זיקנה מפאת הכנסתו.

2. חלק מהמגובלויות בניידות מתהוות בגיל המבוגר אף בקרב האוכלוסייה הבריאה. הסכם הניידות אינו מיועד למטרה זו, כי אם לממן סיוע לנכים בגפיים התחתונות.

3. הרחבת מעגל הזכאים כמצוץ כרוכה בעלות גבוהה ביותר.

4572. העברת כספי קצבאות קבורה
לווקף המוסלמי

חברת הכנסת ש' אלוני שאלה את שר העבודה והרווחה ביום י"ז בטבת התשנ"ב (24 בדצמבר 1991):

נועד לי כי המוסד לביטוח לאומי באזור חיפה הפך את האזרחים המוסלמים לקולקטיב. שלא בהסכמתם ולא על דעתם — מעביר המוסד לביטוח לאומי את קצבת הקבורה המגיעה לכל אזרח לזוועד הנאמנים של הווקף המוסלמי, ואלה עושים בכסף כרצונם.

הואיל ועל-פי החוק על קצבת הקבורה להגיע לבני המשפחה השכולה ודינה כדן יתר הזכויות המגיעות לאזרח מכוח תשלום מסים ודמי ביטוח, ברצוני לשאול:

1. האם הדברים נכונים?

2. אם כן — מכוח איזו סמכות שוללים מהאזרחים המוסלמים באזור חיפה את המגיע להם כדן ומעשירים מתווכים שלא קיבלו כל ייפוי כוח לייצג את האלמנות, היתומים והמשפחות השכולות?

3. האם הסכמים והסדרים כאלה קיימים גם לגבי עדות אחרות?

4. אם כן — על סמך מה?

תשובת סגן שר העבודה והרווחה (לנושאי הביטוח הלאומי) ש' הלפרט:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. המוסד חתום על הסכם לתשלום דמי קבורה עם ועד הנאמנים המוסלמי בחיפה.

בהתאם לחוק, לתקנות ולהסכם, חייב גוף זה להביא לקבורה את הנפטרים בני העדה המוסלמית ללא גביית תשלומים ממשפחות הנפטרים.

עדנה סולודר (העבודה):
כבוד סגן השר, אני מניחה שהתשובה שלך מעוגנת בדיונים שהתקיימו עוד לפני הקמת המשרד לאיכות הסביבה, שהיום הוא משרד ככל המשרדים, ויש נאמני-ניקיון והרבה מאוד אנשים שעוסקים בפעולות ניקיון ועלולים להיפגע. זה בוודאי היה גם לפני שחוקק החוק העוסק בשימור אתרים, שהוא חוק חדש.

אני מוכנה לגבש הצעה שתפרט את העיסוקים שבהם יועסקו המתנדבים. זה בהחלט לא צריך להיות עיסוק אקראי, אלא לתקופות כפי שמועסקים מתנדבים, אם זה לשבועות מספר ואם זה לחודשים מספר, ובלבד שיהיה איזו ביטוח, כי אנחנו יודעים שאלו עבודות שאנשים עלולים להיפגע בהן כמו בכל עבודה אחרת, מתאונות דרכים וכו', וחשוב שיהיה ביטוח.

סגן שר העבודה והרווחה (לנושאי הביטוח הלאומי) ש' הלפרט:

ברגע שחברת הכנסת עדנה סולודר תגיש הצעה מגובשת חדשה, אנחנו נדון בה בכבוד ראש ונתייחס אליה כמלוא הרצינות.

4379. אייכרה בגט אזרחי

חברת הכנסת ש' אלוני שאלה את שר העבודה והרווחה ביום י"ט בכסלו התשנ"ב (26 בנובמבר 1991):

נמסר לי שהביטוח הלאומי לא מכיר בגט אזרחי שניתן על-פי חוק בכרית-המועצות לאשה, אם לשני ילדים, שגם נישואיה, טרם עלייתה ארצה, היו נישואין אזרחיים.

הביטוח הלאומי מתנכר לאשה, אם לשני ילדים, גרושה כדן בארץ מוצאה, ומונע ממנה את זכויותיה עד אשר תשיג גט כריתות על-פי ההלכה.

ברצוני לשאול:

1. האם משרד הביטוח הלאומי מתעלם מתעודות רשמיות שהושגו כדן בארץ המוצא?

2. מה הן ההוראות המפורשות שעל-פיהן פועל הביטוח הלאומי במקרים כאלו?

תשובת סגן שר העבודה והרווחה (לנושאי הביטוח הלאומי) ש' הלפרט:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. המוסד לביטוח לאומי אינו מתעלם מתעודות רשמיות שהוצאו בארץ המוצא.

2. לא ברור מהשאלה אם הכוונה לזכויות על-פי חוק המזונות או להכרה במעמד אישות. אני מציע לחברת הכנסת אלוני, אם היא מתייחסת למקרה קונקרטי, להעביר את הפרטים למוסד ולקבל תשובה.

4571. קצבת ניידות

חבר הכנסת א' רובינשטיין שאל את שר העבודה והרווחה ביום י"ז בטבת התשנ"ב (24 בדצמבר 1991):

הגיע אלי מידע מאזור, שלפיו נמנע המוסד לביטוח לאומי מלתת לאדם שמלאו לו 65 שנים קצבת ניידות, אף אם הוא עומד בקריטריונים לקבלת קצבת ניידות.

ברצוני לשאול:

1. האם נכונה הידיעה הנ"ל?

עם 33 גופים, אשר כרושום בתי"עלמין והם מורשים כדין לעסוק בקבורת נפטרים.

היו"ר מ' וירשובסקי:

אני מודה לסגן שר העבודה והרווחה, המאמץ היה גדול, אבל היה כדאי.

אנחנו ממשיכים בתשובות על שאלות. בתוך דקה יגיע שר הפנים והוא ישיב על שאלות. אני רוצה לשמור עד כמה שאפשר על רצף סדרהיום. בינתיים נשמע הודעה של מזכיר הכנסת.

2. היו תלונות מצד משפחות הנפטרים שנגבו מהם סכומים עלייחשכון שירותי הקבורה הרגילים. המוסד ערך ביוורים בתלונות, ובמקרים שהן התגלו או יתגלו כנכונות ומוצדקות, נדרש ועד הנאמנים ויידרש להחזיר את הסכומים שגבה.

3 — 4. במגזר היהודי יש למוסד הסכמים לתשלום דמי קבורה עם החברות קדישא וגופים אחרים המורשים לעסוק בקבורת נפטרים. ואין משלמים הוצאות קבורה למשפחת הנפטר.

בעדות אחרות יש למוסד הסכמים לתשלום דמי קבורה

1. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר מ' וירשובסקי:

הודעה למלא מקום מזכיר הכנסת.

סגן מזכיר הכנסת ד' לב:

ברשות היושב ראש, הנני מתכבד להודיע, כי הונחה היום

על שולחן הכנסת הצעת חוק המיסוי על יבוא ויצוא (סיוע למדינות חוץ), התשנ"ב — 1992, שהחזירה ועדת הכספים לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. תודה.

2. שאלות ותשובות

נמצא כעת. הממונה על היישובים היהודיים באזור יהודה ושומרון כבר הורה לראש המועצה האזורית שומרון וליושב ראש הוועד המקומי בקדומים להתחיל בתכנון תהליך ההפרדה כאמור.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, אנחנו ממשיכים בשאלות.

3431. הקמת מועצה מקומית בקדומים

חבר הכנסת יצ' לוי שאל את שר הפנים ביום ו' בניסן התשנ"א (21 במרס 1991):

היישוב קדומים שבשומרון מונה 320 משפחות (2,000 תושבים). היישוב נמצא בתנופת פיתוח; 250 התחלות בנייה כבר בעיצומן והקמת שכונות חדשות בסדר גודל של 200 יחידות גם הן בתכנון מתקדם כדי ליישב בהן זוגות צעירים.

עקב גודלו הפיסי של היישוב (7,000 דונם) ותקציב זעום המזורם אליו על-ידי משרדך אין באפשרותו של היישוב להתפתח.

היישוב קיבל ברכותם והסכמתם של משרד ראש הממשלה ומשרד הביטחון להקים מועצה מקומית. כפי שזכו למעמד זה יישובים רבים בשומרון בסדר גודל כשלו, אך המשא ומתן עם משרדך הוא ממושך ולא נשא פרי.

ברצוני לשאול:

1. האם אכן קיימת הסכמה עקרונית להקמת מועצה מקומית בקדומים?

2. אם כן — מדוע מתעכב התהליך?

3. אם לא — מדוע לא?

תשובת שר הפנים א' דרעי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כן: בעוד כשנתיים.

2. מספר התושבים הנוכחי, כ-2,000, אינו מצדיק הקמת מועצה נפרדת כבר עכשיו.

ביישוב מרוכזים מוסדות ציבוריים רבים המשרתים את האזור כולו. יש להכין באופן קפדני את תהליך ההפרדה וההינתקות של היישוב מהמועצה האזורית שומרון שבה הוא

3436. רשיונות לנשיאת נשק להגנה עצמית

חבר הכנסת א' העצני שאל את שר הפנים ביום ו' בניסן התשנ"א (21 במרס 1991):

מתוך הניסיון של מספר גדול של מעשי רצח והתנקשויות אחרות מתברר שהרוצח והמתנקש הופסק, בסופו של דבר, ממלאכתו על-ידי אנשים חמושים שהודמנו למקום באקראי. עם זאת, עדיין קיימות הגבלות חמורות על הנפקת רשיונות לנשיאת נשק להגנה עצמית.

ברצוני לשאול:

1. מה הם הקריטריונים הקיימים למתן רשיונות ולסירוב לתת רשיון?

2. מדוע אין מאשרים אחזקת נשק כדבר שבשגרה לכל אדם שאין לו עבר פלילי או שאין סיבה אחרת, כגון מחלה, הפוסלת אותו מלהחזיק נשק?

תשובת שר הפנים א' דרעי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. התבחינים למתן רשיון לכלי ירייה נקבעים בתיאום עם כל הגורמים הנוגעים בדבר ומתעדכנים מדי זמן. על-פי פקודת ההנמקות פקיד הרישוי פטור מחובת ההנמקה בעת אימתן רשיון. תבחינים אלה מחזיקים בתוכם את עיסוקו ומקום מגוריו של המבקש.

2. א. מתן רשיון לנשיאת נשק לכל אדם במדינה עלול לסכן את שלטון החוק, ואף לסכן את חיי תושבי המדינה עצמם.

ב. מדי שנה נגנבים מאות כלי ירייה, המגיעים בעיקרם לגורמים עוינים ופליליים. הגדלה מסיבית של כמות הנשק שברשות האוכלוסייה תגדיל את היקף כלי הירייה שייגנבו.

תשובת שר הפנים א' דרעי:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הידיעות אינן נכונות, וחבר הכנסת שטרית יודע זאת. ראש המועצה המקומית של ביתר-עילית, שהוא קצין צה"ל במילואים, המציא לחבר הכנסת שטרית תצלומים שצולמו ביום השואה והגבורה וכיום-הזיכרון לחללי צה"ל בביתר-עילית ובהם נראים דגלי הלאום על בניין בית-הספר ועל בריכת המים ובחדרו של ראש המועצה. הדגלים בחזית המועצה מונפים — בתמונות אלה — כחצי התורן.

2. קיימות הוראות כתובות המופצות מדי שנה ומשננות את הוראות החוק.

3 — 4. מכיוון שהדברים שחבר הכנסת שטרית מתלונן עליהם לא היו ולא נבראו, אין מקום לדבר על "הישנות תופעה מבוישה כזו", או על "סנקציה".

3597. הכפר עין-קניה שבכרמת-הגולן

חברת הכנסת ש' ארבל-אלמוזילנו שאלה את שר הפנים ביום ח' בסיוון התשנ"א (21 במאי 1991):

תושבי הכפר עין-קניה שבכרמת-הגולן מתלוננים על חוסר יכולתם לעמוד מבחינה תקציבית ביישום תוכניות פיתוח חיוניות לכפר.

עוד מתלוננים הם, כי מספר האנשים מכני הכפר הרשאים לצאת ולבקר את קרוביהם בסוריה מועט, וכי אין ביכולתם לאחד משפחות כיוון שאין היתר המאפשר לבני משפחותיהם לשבת בכפר.

ברצוני לשאול:

1. האם יש באפשרות משרד הפנים לסייע לכפר בתקציב הרגיל ובתקציב הפיתוח? ומה הם הקריטריונים שעליהם מתבסס הסיוע?

2. אם כן — בכמה? אם לא — מדוע?

3. האם יגדיל משרד הפנים את מספר האישורים הניתנים לבני הכפר עין-קניה לבקר את קרוביהם בסוריה?

4. מה היא מדיניות משרד הפנים בכל הקשור לאיחוד משפחות דרוזיות בישראל, והאם ניתן לתת היתר ישיבה לבני משפחות תושבי הכפר המתגוררים בסוריה ורוצים להתאחד עם משפחותיהם בכפר עין-קניה?

שר הפנים א' דרעי:

אני מתכבד להשיב על שאלתה מס' 3597:

1 — 2. ב־2 בינואר 1990 משרד הפנים סייע לכפר עין-קניה בתקציב הרגיל ובתקציב הפיתוח על-ידי זה שאישר למועצה המקומית כיסוי גירעון בסך 613,000 שקל, נכון לספטמבר 1989.

מתוך סכום זה, כ־500,000 בגין עבודות פיתוח שבוצעו ביישוב והסתיימו בגירעון והיתרה בתקציב הרגיל.

כיסוי הגירעון והסיוע הכספי הנ"ל התבססו על ביצוע המועצה המקומית בפועל בין השנים 1982 ל־1989, עד ליום 30 בספטמבר 1989. ההסדר הנ"ל בא לתקן עיוותים בתקציב שנעשה על סמך ביצוע כפועל וכלל התחייבות של המועצה שלא להיכנס לגירעונות חדשים.

3. אין הבעיה נוגעת לעין-קניה בלבד, אלא לכל היישובים הדרוזיים בכרמת-הגולן, כאשר עמדת משרד הפנים היא לאשר

ג. ברשות האוכלוסייה כיום כ־300,000 כלי ירייה, מחוכם כ־220,000 בידי אנשים פרטיים וכ־60,000 ברשות מוסדות מפעלים ויישובים, להוציא, כמובן, את הנשק שברשות גורמי הביטחון.

ד. בבדיקה שנערכה לאחר פינועים חבלניים התברר שרק במקרים אחדים היה שימוש כנשק לצורכי הגנה עצמית. הנשק האישי נותן בידי המחזיק בו בעיקר תחושת ביטחון, ובכך יתרונו.

3560. חיובי תשלום בגין סלילת כבישים ומדרכות

חבר הכנסת מ' גולדמן שאל את שר הפנים ביום ח' בסיוון התשנ"א (21 במאי 1991):

עיריית קריית-אתא שלחה חיובים לתושבי רחוב משה שרת (וחיקי היישוב) עבור סלילת כבישים ומדרכות בסכומים גבוהים, ללא הודעה מוקדמת.

ברצוני לשאול:

1. האם פעלה הרשות על-פי חוק העזר העירוני?

2. כיצד תעזור הרשות למשפחות נזקקות ולפנסיונרים?

3. האם חוק העזר לסלילת כבישים ברשויות מקומיות אכן מחייב תושבים אך ורק בתשלום עבור הרחבת כביש ומדרכה, ולא בעלות הכוללת?

תשובת שר הפנים א' דרעי:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הרשות המקומית פעלה על-פי חוק עזר ארצי מאושר.

2. החיוב נשלח כאיחור של שנה ומחצה מאחר שהוחלט ללכת לקראת התושבים ולחייב אותם לאחר ביצוע רוב העבודות, בעוד החוק מאפשר גביית החיובים לפני ביצוע העבודות.

כל נושא ייבדק לגופו.

3562. אי-הנפת דגלים בעיר ביתר

חבר הכנסת ש' שטרית שאל את שר הפנים ביום ה' באב התשנ"א (16 ביולי 1991):

תושבים בעיר ביתר מסרו לי, כי בעיר המאוכלסת על-ידי חרדים לא הונפו דגלים על-ידי המועצה המקומית ביום-הזיכרון וכיום-העצמאות, לכך מהדגלים שהניפו היחידה הצבאית השווה במקום ומשפחה אחת או שתיים.

ברצוני לשאול:

1. האם נכונות הידיעות?

2. האם קיימות הנחיות לגבי הנפת דגלים החלות על רשויות מדינה ורשויות מקומיות?

3. האם קיימות סנקציות מינהליות או פליליות כלפי רשויות מקומיות, שבאופן מופגן נמנעות מלהניף דגלים ביום-הזיכרון וביום-העצמאות, לרבות שלילת מענקים והטבות?

4. מה ייעשה כדי למנוע הישנות תופעה זו?

בכפר ג'ורדה שעל גבול לבנון חיות 14 משפחות ערביות, המחזיקות בכתים שהוקמו על קרקע שבבעלותם ורשומה על שמם בטאבו הרשמי.

תושבי הכפר מבקשים לצרף אותם לכפר הסמוך והמוכר ערב-אל-עראמשה, כדי שיוכלו לקבל את השירותים הדרושים, כגון מים וחשמל.

ברצוני לשאול:

1. האם מוכן כבוד השר להיענות לבקשת התושבים?
2. מה הן תוכניות המשרד לגבי הכפר?

תשובת שר הפנים א' דרעי:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1 — 2. א. בכפר ג'ורדה שעל גבול לבנון גרות משפחות, שהגענו אתן להסדר פניני לתחום הכפר ערב-אל-עראמשה.

ב. הוכנה תוכנית מפורטת בתחום הכפר ערב-אל-עראמשה, שאמורה לקלוט את תושבי ג'ורדה (ניתן פיצוי כספי כעבור המכנים של תושבי ג'ורדה, כמורכב מוקצים מגרשים ללא תמורה כספית בתחום הכפר ערב-אל-עראמשה).

ג. העברת התושבים מג'ורדה לערב-אל-עראמשה נעשית בהסכמתם המלאה של התושבים, ולצורך כך הוכנה תוכנית מפורטת (הרחבה) לכפר ערב-אל-עראמשה.

ד. נושא העברת תושבי ג'ורדה נעשה באישור מינהל הכדואים בראשותו של המשנה למנכ"ל מינהל מקרקעי ישראל אלי בכאי, ובתיאום עם משרד השיכון והמועצה האזורית מטה-אשר.

3783. מצבה הכספית של עיריית תל-אביב

חבר הכנסת ד' ליבאי שאל את שר הפנים ביום ו' בתמוז התשנ"א (18 ביוני 1991):

מפרסום בעיתון "הארץ" מ-13 במאי 1991 עולה, כי לעיריית תל-אביב-יפו יש גירעון של יותר מ-60 מיליון ש"ח בשנת הכספים הנוכחית, וכי ראש העירייה ביקש אישור לנטילת הלוואה נוספת של 40 מיליון שקלים מהבנקים, וכי סך כל החובות של העירייה לבנקים עולה על 600 מיליון שקלים.

ברצוני לשאול:

1. האם הנתונים האלה נכונים?
2. האם חוגרת עיריית תל-אביב מהתקציב המאושר שלה, ומה הוא שיעור החריגה?
3. האם מסוגלת עיריית תל-אביב לפרוע את חובותיה השוטפים?
4. האם תוכל עיריית תל-אביב לממן את גירעונותיה וחובותיה שלא באמצעות אוצר המדינה?

תשובת שר הפנים א' דרעי:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כן.
2. הגירעון המצטבר של עיריית תל-אביב ליום 31 במרס 1991 עומד על סך 27 מיליון שקל. הגירעון נגרם כתוצאה מהוצאות בתקופת החירום ומאי-מימוש הכנסות מתוכננות בעקבות מלחמת-המפרץ. העירייה פועלת במגמה לאזן את

כמה שיותר ביקורים של דרוזים מרמת-הגולן בסוריה, אולם אין עניין בידנו כי השלטונות הסוריים הם שמגבילים את מספר המבקרים.

4. נוהל הטיפול בבקשות לאיחוד משפחות הוא אחיד בכל מדינת ישראל, בכלל זה בכפר עין-קניה שבמרת-הגולן. כל בקשה לאיחוד משפחות נבדקת לגופו של עניין, מאושרת או נדחת.

היו"ר מ' וירשובסקי:

שאלה נוספת לחברת הכנסת שושנה ארכלי-אלמולינו.

שושנה ארכלי-אלמולינו (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כבוד שר הפנים, ראשית, אני רוצה להודות לך על התשובה שלך ועל התייחסותך לנושאים האלה. במיוחד ליישובים שבמרת-הגולן. אני מבקשת לשאול אותך, האם במסגרת התקציב לשנת 1992 הובאו בחשבון גם אותם סכומים לכיסוי גירעון שניתנו לעין-קניה, והאם זה נכלל במסגרת התקציב הריאלי שניתן להם בשנה זאת?

שר הפנים א' דרעי:

חברת הכנסת ארכלי-אלמולינו, כיסוי הגירעון מתייחס לתקופה של גירעון מצטבר לשנים 1982 — 1989. כפי שאמרתי, לא טיפלנו כמועצה רק בכיסוי גירעון, אלא גם בחיקוק מסגרת התקציב. על-פי מה שלמדנו מהסיבות שמהן נבע הגירעון. זה תוקן גם ב-1992, ואני מקווה שב-1992 תהיה עוד תוספת בגין ועדת-הרמלך שבאה לתקצב ריאלית את שירותי הממשלה בגין חינוך ורווחה, והתוספת הזו גם תיכנס למסגרת התקציב. זה נושא שעדיין לא נגמר.

3680. צירוף ערב-אלברה לאור-עקיבא

חבר הכנסת ע' דראושה שאל את שר הפנים ביום כ"ב בסיוון התשנ"א (4 ביוני 1991):

משפחות ערביות המונות כ-70 נפשות גרות בשכונת ערב-אלברה השוכנת ברציפות לאור-עקיבא. המשפחות גרות במקום יותר מ-100 שנים. הן חיות בכתים מודרניים ונאים.

התושבים מקיימים מערכת יחסים טובה עם תושבי אור-עקיבא ומבקשים לצרף את שכונתם לתוכנית המתאר של אור-עקיבא כדי שיוכלו לקבל רישיונות בנייה ולחיות כדור-קיום ובשיתוף פעולה עם שכניהם היהודים.

ברצוני לשאול:

האם ייענה משרדך לבקשת התושבים?

תשובת שר הפנים א' דרעי:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

א. בהתאם לדוח-מרקוביץ, מתנהל כיום משאומתן בין מינהל מקרקעי ישראל לבין תושבי מקבץ הכתים שמצפון לאור-עקיבא בדבר פינוים מהשטח.

ב. השטח כלול בתוכנית מופקדת המייעדת אותו לתעשייה.

ג. לאור האמור לעיל, אין לצרף את השטח כשכונת מגורים לאור-עקיבא.

3699. צירוף הכפר ג'ורדה לערב-אל-עראמשה

חבר הכנסת ע' דראושה שאל את שר הפנים ביום כ"ב בסיוון התשנ"א (4 ביוני 1991):

3927. סדרי הבטיחות בחופי הרחצה
ובבריכות השחייה

חבר הכנסת יא' לוי שאל את שר הפנים ביום כ"ב בתמוז התשנ"א (4 ביולי 1991):

נוכח האסון שאירע בבריכת השחייה של רמת-אביב בתל-אביב, ונוכח כמה מקרי טביעה שכבר אירעו בחופי הים עם פתיחת עונת הרחצה, ברצוני לשאול:

1. מי אחראי לשלום המתרחצים בבריכות השחייה ובחופי הים?

2. האם יאכוף משרדך את תנאי הזהירות והבטיחות בחופי הים ובבריכות השחייה?

תשובת שר הפנים א' דרעי:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. האחראים לשלום המתרחצים הם הבעלים של האתר, והם עושים זאת באמצעות מצילים ופקחים, סדרנים ומגישי עזרה ראשונה.

2. א. חובת הפיקוח על אתרי הרחצה מוטלת, כראש ובראשונה, על הרשות המקומית; ב. בריכת שחייה היא גם עסק טעון רישוי, ומכאן שיש חובת פיקוח נוספת על הרשות המקומית, המשטרה ומשרד הבריאות, כל אחד בתחומו; ג. המשרד מקיים פיקוח עליון באתרי הרחצה.

3928. סדרי הבטיחות בבריכות שחייה

חבר הכנסת י' פרח שאל את שר הפנים ביום כ"ב בתמוז התשנ"א (4 ביולי 1991):

רגלה של הילדה מ"ד (שמה המלא מופיע במקור), בת 12, נתפסה בפתח יציאת המים בבריכת ה"קאנטרי" ברמת-אביב ג'.

מנהלי הבריכה טוענים שזו היתה טעות אנוש, העירייה טוענת שזה לא תחום השיפוט שלה.

ברצוני לשאול:

1. מי אחראי למחדל זה?

2. מה ייעשה לתיקון המצב?

תשובת שר הפנים א' דרעי:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. א. אחריות כוללת היא על מנהל הבריכה והמציל; ב. הנושא בחקירת המשטרה, ורק לאחר השלמתה ניתן יהיה לקבוע מי האחראי.

2. א. החקיקה הקיימת ככלל נותנת מענה הולם בכל הקשור לסדרי הבטיחות מחוברים בבריכות שחייה; ב. בכוונת המשרד לפרסם בקרוב תיקונים נוספים לצו הקיים בדבר הסדרת הרחצה בבריכות שחייה.

3955. רשיונות לנשיאת נשק בירושלים

חבר הכנסת ח' פורת שאל את שר הפנים ביום ה' באב התשנ"א (16 ביולי 1991):

תלמידי ישיבת "עטרת כוהנים" בעיר העתיקה נתקלים בקשיים ביורוקרטיים רבים בבואם לקבל רשיון לאקדוז.

תקציבה ולהימנע מיצירת גירעון בתקציב 1991. סך כל החובות של העירייה אכן עומד על כ-600 מיליון שקל, אך יצוין כי החוב הרב-שנתי המצטבר היה בשנים האחרונות בתהליך של הקטנה, וכולו מורכב מהלוואות מאושרות על-ידי משרדי הממשלה. העירייה נוקטת צעדים כדי שלא לחרוג מהתקציב לשנת 1991, ופועלת להגדלת מקורותיה הכספיים באמצעות הנפקת אג"ח ו/או פריסת חובות ו/או קבלת הלוואות לצורכי פיתוח.

3. עיריית תל-אביב עמדה בכל התקופות במילוי התחייבויותיה לפירעון חובותיה, וסביר להניח שתעמוד בכך גם בעתיד, שלא באמצעות אוצר המדינה.

4. משאלתה של העירייה היא לאפשר לה הארכת משכי פירעון של חובות קצרי-מועד כדי לתת בידה אמצעים נוספים לפעולות בתקציבה הבלתי רגיל ובפיתוח על-ידי הצעדים המפורטים לעיל. למשרדנו נראה כי תוכל לעמוד במשימה.

3896. קרקעות לצורכי ציבור ברשויות המקומיות

חבר הכנסת א' דיין שאל את שר הפנים ביום כ' בתמוז התשנ"א (2 ביולי 1991):

פורסם ב"הארץ" (31 במאי 1991), כי המחסור בקרקעות למטרות ציבוריות ברשויות המקומיות ילך ויחמיר בשנים הקרובות, וכי הבנייה המואצת לצורכי מגורים לא תותיר שטחים מספיקים למוסדות ציבור ושטחים ציבוריים נתונים.

ברצוני לשאול:

1. האם נתונים אלה נכונים?

2. האם מוסדות התכנון, הוועדות המיוחדות למתן היתרים והרשויות המקומיות פועלים במתן היתרים על-פי הכללים המחייבים על-פי חוק התכנון והבנייה, 1965?

3. מה ייעשה כדי למנוע את המחסור בקרקעות ציבוריות?

תשובת שר הפנים א' דרעי:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הבנייה המואצת למגורים, המתבצעת על-פי תוכניות מפורטות מעודכנות, עשויה אף להגדיל את כמות הקרקע לצורכי ציבור, ובחלק מהמקומות, שבהם שיעורי ההפקעה עולים על 40%, אף לשפר את המצב באותן רשויות מקומיות הסובלות ממחסור.

2. מוסדות התכנון, לרבות הוועדות לבנייה למגורים, פועלים על-פי הכללים המחייבים על-פי החוק, כלומר, מקפידים שבמידת הצורך יופשרו 40% לפחות משטחי התוכניות למטרות ציבוריות.

3. יש לבצע סקר מקיף ויסודי בכל רשות מקומית, ולקבוע את שטחי המקרקעין לצורכי ציבור הדרושים לאוכלוסייה הקיימת והחזויה.

במספר גדול של רשויות מקומיות כבר נעשה סקר כזה. משרד הפנים מתכוון להורות לרשויות שבהן טרם נעשה סקר כזה, לבצעו בתוך זמן קצוב. לא ניתן לקבוע כלים אחידים בכל הארץ לסגירת הפער בין הכמות הדרושה לזו המצויה, ויש לתכנן בקפידה לכל רשות ורשות את האסטרטגיה לסגירת פער זה על-פי נתוניה המיוחדים, כגון: הרכב בעלות הקרקע בשטח השיפוט שלה, תוכנית המתאר ליישוב ושימוש בכלים כלכליים ופיסקליים קיימים.

3999. אישור חריגות בנייה בקריית-ביאליק

חבר הכנסת א' ויינשטיין שאל את שר הפנים ביום י"ב באב התשנ"א (23 ביולי 1991):

נמסר לי כי ראש עיריית קריית-ביאליק מסרב להשיב על שאילתא שהוגשה לו בתאריך 5 במרס 1991 על-ידי חבר מועצת העיר, מר אלי דוקוסקי, שעניינה אישור הקלות או חריגות בנייה.

בהעדר ועדה מקומית נפרדת לתכנון ולבנייה בקריית-ביאליק, אין לחברי מועצת העיר כל פיקוח או נגישות לחומר או למסמכי הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה הקריות (ועדה משותפת).

ברצוני לשאול:

1. האם ניתן לאלץ את ראש העירייה להשיב על השאלתא כמתחייב מהחוק?
2. מה הוא מספר ההקלות או חריגות הבנייה אשר אישרה הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה הקריות בקריית-ביאליק מתאריך 1 במרס 1991?
3. לאילו סוגי ניכויים אושרו ההקלות הללו?

תשובת שר הפנים א' דרעי:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לגבי שאילתא במועצת עירייה יש לנהוג לפי פקודת העיריות, פרק חשיני (שאלות והודעות אישיות), סעיף 40(א)(ב).

2 — 3. בהתאם לנתונים שנמסרו לנו על-ידי מזכיר הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה הקריות, בתקופה מתאריך 1 במרס 1991 עד היום התקיימו שבע ישיבות של הוועדה המקומית קריות ובהן נדונו 188 בקשות כתחום קריית-ביאליק, בבקשות אלה כלולות שבע הקלות באחוזי בנייה, שלוש הקלות בגובה בניין וחמש בקשות המתייחסות גם להקלה באחוזי בנייה וגם להקלה בגובה המבנים.

רוב ההקלות נובעות מבקשות לאישור יציאה לגג.

כל הבקשות למתן הקלות פורסמו כחוק.

4001. המועצה המקומית עראבה

חבר הכנסת ח' פארס שאל את שר הפנים ביום י"ב באב התשנ"א (23 ביולי 1991):

המועצה המקומית עראבה זקוקה להגדלת שטח שיפוט, זאת מכמה סיבות: א. בהעדר מקורות הכנסה עצמאיים, ובהעדר תעשייה מפותחת, זקוקה המועצה לארנונה על שטחים חקלאיים, להגדלת הכנסותיה לצורך שיפור השירותים לאוכלוסייה המקומית; ב. שטחים חקלאיים רבים שברשות תושבי עראבה נמצאים מחוץ לשטח שיפוט, וכך נמנע פיתוחם; ג. העדר שטחי מרעה עלול לפגוע בחקלאות, שממנה מתפרנסים מרבית תושבי עראבה; ד. לצורך פרויקטים לטובת תושבי עראבה זקוקה המועצה לשטחים נוספים; ה. המועצה זקוקה לשטחים לצורך רזרבה להתפתחות עתידית של הכפר; ו. שמירת הצביון הכפרי של עראבה מחייבת בנייה נמוכה, הדורשת שטח רב.

בתאריך 24 ביוני 1983 נקבע בסיכום בין ראש המועצה המקומית עראבה ובין הממונה על אזור הצפון כי יצורפו לתחום המועצה 11 גושים, אך בתאריך 24 ביוני 1986 פורסם

ברצוני לשאול:

1. האם נתונים אלו נכונים?

2. מה הם התנאים הנדרשים כיום כדי לקבל רשיון לנשיאת נשק בירושלים?

3. האם ניתן לשנות את התקנות כדי לאפשר לתושבי ירושלים להגן על עצמם?

תשובת שר הפנים א' דרעי:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. א. תושבי ירושלים זכאים לקבלת רשיונות לנשיאת כלי ירייה להגנה עצמית בהתאם לקריטריונים אשר סוכמו עם גורמי הביטחון. במחוז ירושלים הוצאו כ-30,000 רשיונות לנשק; מהם כ-20,000 לאנשים פרטיים ועוד כ-10,000 למסדות ולמפעלים.

ב. תלמידי ישיבת "עטרת כוהנים" המתגוררים ברובע המוסלמי או ברובע היהודי מופיעים ברישמת הזכאים לקבלת רשיון לכלי ירייה. לרבע מהתלמידים יש כיום נשק אישי ברשיון.

2. התנאים לקבלת רשיון בירושלים, פרט לאישור המשטרה ומשרד הבריאות, מתבססים על מקום מגורים או מי שעוסקם מצדיק זאת — נהג רכב ציבורי, נהג אמבולנס, עובד באזורים המחייבים נשיאת נשק, אנשי קבע, אנשי ביטחון, מתנדבי משא"ו — משמר אזרחי — מעל שלוש שנים, כבאים, מורי דרך מוסמכים וכו'.

3. א. בהתאם לסיכום עם גורמי הביטחון אין צורך בהרחבת התכחינים הקיימים; ב. אשר לישיבת "עטרת כוהנים", קיימו מגעים עם הנהלת הישיבה מתוך מטרה למצוא את הפתרון היעיל ביותר.

3956. פעילות היהודים-המשיחיים

חבר הכנסת ח' פורת שאל את שר הפנים ביום ה' באב התשנ"א (16 ביולי 1991):

לפי מידע שהגיע אלי לאחרונה מ"יד לאחים", אמורה להגיע ארצה בתקופה הקרובה משלחת מיוחדת של קבוצת היהודים-המשיחיים, אשר מגמתה לעסוק בפעילות מיסיונרית ענפה בקרב ריכוזי העולים מרוסיה בארץ.

ברצוני לשאול:

1. האם המידע הנ"ל נכון?

2. האם ניתן למנוע את בואם לארץ?

3. האם לפי החוק ניתן למנוע את פעילותם?

תשובת שר הפנים א' דרעי:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לא ידוע.

2. לפי פסיקת בג"ץ, היהודים-המשיחיים אינם זכאים לעלות לישראל לפי חוק השבות, בהיותם בני דת אחרת.

3. בעיית פעילות היהודים-המשיחיים דומה לבעיית פעילים מיסיונרים אחרים, ודרך הטיפול החוקית בהם דומה.

לרכו את כל הכאמנות בנקודת יישוב אחת. לא היתה שום התחייבות מצד ראש המועצה האזורית משגב להקמת יישוב אלא לבדיקת הנושא.

3. הרצע ומרצע למתיישבים בהריכמון לבנות את ביתם בנחל-צלמון, או בכל יישוב מוכר אחר שבו יש למינהל מקרקעי ישראל קרקעות ומגרשים, במסגרת הסדרי הפינוי המבוצעים, קרי — הקצאת קרקע ללא תשלום לרבות פיתוח (מתן פיצוי כספי בהתאם לשווי הבית).

4069. משכורות בעיריית תל-אביב

חברת הכנסת ש' ארבל-אלמוזלינו שאלה את שר הפנים ביום ז' בחשוון התשנ"ב (15 באוקטובר 1991):

בשבועון "העיר" מ-20 בספטמבר 1991 פורסם, כי המשכורות שקיבלו מנכ"ל העירייה וגזברה לא תואמות את הנחיות נציבות שירות המדינה. בכתבה נאמר, שמסמך רשמי של העירייה עולה, שמנכ"ל עיריית תל-אביב קיבל בחודש מאי 1990 משכורת ברוטו בסך 81,354 ש"ח, וזאת בתוקף חוזה שנחתם במרס 1990 ותוקפו עד 31 בדצמבר 1991, חוזה שלא אושר על-ידי מועצת העיר.

ברצוני לשאול:

1. האם הפרסום בשבועון "העיר" תואם את המציאות?
2. האם דיווחה עיריית תל-אביב למשרד הפנים על תוכן החוזים שחתמה עם מנכ"ל העירייה וגזברה?
3. אם כן — האם אישר משרד הפנים את החוזים?
4. האם יש בחוזים אלו משום חריגה מהנחיות נציבות שירות המדינה?
5. אם כן — האם תבע משרד הפנים ביטול החוזים? אם לא — מדוע?

שר הפנים א' דרעי:

1. הפרטים שהופיעו בכתבה אינם נכונים. משכורת המנכ"ל, ברוטו, לחודש מאי 1990 היתה בסך 12,412 ש"ח, ולא כפי שצוין בכתבה. הסכום של 81,354 ש"ח, המופיע בכתבה בעיתון, שולם במשכורת חודש מרס 1990, ולא בחודש מאי כפי שצוין. תשלום זה כלל את משכורת חודש מרס וכן תשלומים נוספים, כמפורט להלן: א. 44,746 ש"ח הפרשי שכר בעבור 26 חודש; ב. 21,819 ש"ח פדיון חופשה; ג. 15,418 ש"ח משכורת, ברוטו, מזה 4,583 ש"ח זקיפת סכומים לצורך ניכוי מס הכנסה.

2. העירייה איננה חייבת לדווח למשרד הפנים על חוזים אישיים מיוחדים.

היו"ר מ' וירשובסקי:

יש לך שאלה נוספת?

שושנה ארבל-אלמוזלינו (העבודה):
הוא לא סיים.

היו"ר מ' וירשובסקי:

לפי האינטנציה הבנתו שהשר סיים.

שר הפנים א' דרעי:

על מה לא השכחתי, חברת הכנסת ארבל-אלמוזלינו?

שושנה ארבל-אלמוזלינו (העבודה):
נושא חוזים אישיים.

בקובץ התקנות מס' 4963 תיקון לתחום השיפוט של עראבה, אשר כלל רק 8 מתוך 11 הגושים המוכתרים. ההפרש בין סך כל השטח שסוכם עליו עם הממונה לבין השטח המאושר בשנת 1986 הוא 5,254 דונם. בתאריך 10 בינואר 1991 פנה ראש מועצת עראבה אחמד נצאר לממונה על מחוז הצפון, עמרם קלעני, בבקשה להרחיב את תחום השיפוט לפי הסיכום האמור. עד היום לא קיבל ראש המועצה תשובה על בקשתו.

ברצוני לשאול:

1. האם יורחב שטח המועצה המקומית עראבה בהתאם לסיכום משנת 1983, או בכל דרך אחרת?

2. אם כן — בכמה דונמים יורחב שטח המועצה המקומית עראבה, והיכן תהיה ההרחבה?

3. אם לא יורחב שטח המועצה המקומית עראבה, כיצד פועל משרדך לפתור את הבעיות הנוכחיות במבוא לשאלתא, סעיפים א—ה?

תשובת שר הפנים א' דרעי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

המועצה המקומית עראבה פנתה למשרדנו בבקשה להרחיב תחום שיפוטתה על-ידי צירוף שטחים נרחבים מתוך תחומי שיפוט אלה: מועצה אזורית משגב, מועצה מקומית סח'נין ושטחים חסרי מעמד מוניציפלי.

מבדיקת הנושא התברר שהשטח המבוקש להרחבה כולל בתוכו תוכניות רבות של יישובים: אכטליון, הררית ושטח המיועד לאזור נופש.

הואיל והמועצה האזורית משגב מתנגדת לצרף שטחים מתחום שיפוטתה לשיפוט המועצה המקומית עראבה, הוחלט להמליץ למנות ועדת גבולות שתבדוק ותדון בבקשה. לאור צורכי ההתפתחות העתידיים ליעדי האוכלוסייה החוזיים במועצה המקומית עראבה.

4068. הקמת יישוב בדואי על הריכמון

חבר הכנסת ח' אורון שאל את שר הפנים ביום ז' בחשוון התשנ"ב (15 באוקטובר 1991):

בשבועות האחרונים התפרסמו בשמם של אישים שונים, בהם ראש מועצת משגב, ידיעות בדבר הקמתו של יישוב בדואי על הריכמון.

כמובן נודע לי, כי התנהלו גם מגעים רשמיים, אם כי בדרג זוטרה, עם גורמים מסוימים בקרב הבדואים בהר, בנושא זה.

ברצוני לשאול:

1. האם פועל משרדך להקמת יישוב בדואי על הריכמון?

2. אם לא — מדוע?

3. כיצד פועל משרדך לשיפור תנאי חייהם של התושבים הבדואים על הריכמון?

תשובת שר הפנים א' דרעי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. אין כל כוונה כשלב זה להקים יישוב בדואי על הריכמון.

2. ראש המועצה האזורית משגב קיים דיון עם נציגי הכאמנות, ובמהלכו הועלתה אפשרות על-ידי המתישבים

שר הפנים א' דרעי:

אני ענית. אמרתי, שהעירייה אינה חייבת לדווח למשרד הפנים על חוזים אישיים מיוחדים. אני חוזר: 2. העירייה אינה חייבת לדווח למשרד הפנים על חוזים אישיים מיוחדים.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (העבודה):

ועל שאלות מס' 4 ו-5?

שר הפנים א' דרעי:

שאלה מס' 4 היא: האם יש בחוזים הללו משום חריגה מהנהגות נציבות שירות המדינה? — אין הנהגות כאלה. כיוון שהאנשים המוזכרים לא עובדים על-פי התקשי"ר של נציבות שירות המדינה. כידוע לך, חבר הכנסת וירשובסקי, יושב-ראש הישיבה העביר הצעת חוק שלפיה יחולו עליהם כללי התקשי"ר. בינתיים זה לא חל עליהם.

שאלה מס' 5 היא: האם תבע משרד הפנים ביטול החוזים או לא? אמרתי: כיוון שהם לא חייבים לדווח למשרד הפנים, זה דבר שהרשות המקומית מוסמכת לגביו, אם מועצת העירייה חתמה — זה דבר הנתון לביקורת ציבורית, כפי שאת מעלה את זה היום. אני בטוח שברגע שמעלים סוגיה כזאת לדיון ציבורי, העירייה תצטרך לתת דין-וחשבון לבוחריה ולפני מועצת העיר שלה, האם זה אחי, האם זה צודק שבתקופות כאלה משלמים משכורות כאלה, והאם זה מוצדק.

היו"ר מ' וירשובסקי:

והאם זה מינהל תקין.

4101. המושב גנות

חברת הכנסת ש' ארבל-אלמוזלינו שאלה את שר הפנים ביום י"ד בחשוון התשנ"ב (22 באוקטובר 1991):

בעיתון "מעריב" מיום 9 באוקטובר 1991 פורסמה כתבה על מצבו של המושב גנות, הנמצא ליד מזבלת חירייה. מבחינה מוניציפלית המושב נופל בין הכיסאות, וענייניו מטופלים בידי רשויות שונות, במקומות שונים.

ברצוני לשאול:

1. האם הבעיה ידועה למשרדך?

2. לאיזו מן הרשויות המקומיות שייך המושב גנות?

3. כיצד יימנע פיזור השירותים המוניציפליים הניתנים למושב גנות, ומה ייעשה לצורך ריכוזם בידי רשות אחת?

שר הפנים א' דרעי:

1. הבעיה ידועה, והיא קיימת כשל העובדה ששטח השיפוט של המועצה משתרע על פני רצועה רחבה הגובלת ביישובים עירוניים גדולים.

2. המושב גנות שייך למועצה האזורית עמק-לוד, המספקת לתושבים את השירותים המוניציפליים — איסוף אשפה, תאורת רחובות, הסעות למוסדות חינוך, חינוך (גן-ילדים) — חוץ מחינוך יסודי, משום שהתושבים מעדיפים את רמת-גן על ניר-צבי.

3. ריכוז השירותים שאינם מוניציפליים בידי רשות אחת אינו תלוי במשרדנו, הואיל וכל מוסד נותן שירותים כאלה, כגון משטרה, "בזק", מע"מ, "אגד", וקובע את תחומי השיפוט שלו ואת הפריפריה בהתאם לשיקוליו.

אגב, היישוב מקבל שירותי כיבוי אש מתחנת איילון ברמלה, כמו כל יישובי המועצה, ולא כפי שנמסר בכתבה, כאילו היישוב נופל בין הכיסאות.

היו"ר מ' וירשובסקי:

שאלה נוספת לחברת הכנסת שושנה ארבל-אלמוזלינו.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (העבודה):

כבוד שר הפנים, יכול להיות שהשאלה שאני שואלת נובעת מחוסר ידיעה של הפרטים, האם כל יישוב יכול לקבוע בעצמו את ההשתייכות שלו, מניין יקנה את השירותים, או שזה גם עניין של שיקול של שר הפנים, לשייך אותו למועצה אזורית זו או אחרת, ועל-ידי כך להקל על אותה אוכלוסייה בקבלת השירותים החיוניים במיוחד?

שר הפנים א' דרעי:

יישוב לא יכול לקבוע לאיזו מועצה הוא משתייך. הוא יכול לפנות בבקשה, אבל מי שקובע זה משרד הפנים ושר הפנים. הוא קובע לאיזה תחום מוניציפלי שייך כל יישוב בארץ. יש יישובים שאינם שייכים למועצה מוניציפלית, והם נקראים אצלנו, בדירוגן של משרד הפנים, "שטחים גליליים". מושב גנות שייך למועצה האזורית עמק-לוד. הוא נמצא תחת שיוך מוניציפלי. יש מועצה מוניציפלית שמטפלת בו.

דבר נוסף — אולי פה הכתבה מערבת את הדברים. יש נושא של שירותים ומתן שירותים. מועצה אזורית אינה מרוכזת במקום אחד, אלא משתרעת על שטחים גדולים, ולעתים יש מרחק בין יישוב ליישוב, מרחק של קילומטרים רבים. אני מבין לפי תוכן הכתובה, שמושב גנות מקבל את השירותים המוניציפליים מן המועצה; את השירותים עצמם, על-פי עדיפות של ההורים, למשל, ההורים רוצים שילדם ילמד ברמת-גן, בגלל האופי של ההורים, לעומת המרחק של היישוב מן המועצה, כנ"ל לגבי שירותים אחרים. אי-אפשר להקים בית-ספר במקום. הם קונים שירותים במקומות הסמוכים. אבל, יש כתובת מוניציפלית ויש מועצה מוניציפלית שמטפלת בעניין.

היו"ר מ' וירשובסקי:

אנחנו ממשיכים במצעד השאלות.

4102. רישום "סיריאנים" בתעודת זהות

חבר הכנסת ש' וייס שאל את שר הפנים ביום י"ד בחשוון התשנ"ב (22 באוקטובר 1991):

קבוצה של צעירים, בני העדה המרונית, החליטו שהם אינם ערבים, והם מבקשים להגדיר עצמם כ"סיריאנים". הפעילות העיקרית של הקבוצה מתמקדת בחיפה, שבה קבוצות מיעוטים רבות ומגוונות.

משרד הפנים מסרב לרשום "סיריאנים" בתעודת הזהות. הסוגיה כולה נגועה בוויכוח דתי, לאומי, היסטורי נוקב ברחוב הערבי.

ברצוני לשאול:

1. מה הן העובדות?

2. מה היא עמדת משרד הפנים בעניין זה?

תשובת שר הפנים א' דרעי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מתברר כי היה עיכוב טכני בהדפסת הלאום "אשורי" במערכת הממוחשבת של מינהל האוכלוסין במשרד הפנים. עיכוב זה הוסר.

2. משרד הפנים מכיר בלאום "אשורי" של האנשים הנרשמים במרשם האוכלוסין כמשתייכים ללאום זה.

3. טרם נעשה תחשיב של עלות שינוי כיכר־דיונגוף, וכל הידיעות שפורסמו בנושא העלות עד עתה הן ספקולציות בלבד.

4197. רישום עולים כיהודים

חבר הכנסת מ"ז פלדמן שאל את שר הפנים ביום כ"ח בחשוון התשנ"ב (5 בנובמבר 1991):

בעיתון "יום השישי" מיום " במרחשוון התשנ"ב (18 באוקטובר 1991) פורסם, כי פקידי משרד הפנים מנפיקים לכל העולים תעודות זהות, שבהן הם רשומים כיהודים, על הרישום בתעודת הלידה הסובייטית או על סמך הצהרה אישית.

ברצוני לשאול:

1. האם נכונים הפרטים הנ"ל?

2. מה בדעתך לעשות לגבי נוהל זה?

תשובת שר הפנים א' דרעי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1 — 2. רישום פרט לאדם ודת לעולים נעשה בהתאם להוראות חוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה — 1965, על סמך הרישום בתעודות ציבוריות, כגון: תעודות לידה לגבי עולים מברית־המועצות, שבהן נהוג לרשום פרטי הלאום של ההורים ורישומים של הקהילות היהודיות, במקומות שבהם קיימות רשימות; ובאין תעודות ציבוריות — על סמך הודעת התושב; כל זאת בתנאי שבפני פקיד הרישום אין ספק באשר לנכונות הפרט. לגבי "יהודי" — נעשית בדיקה בנוגע לאם ולסבתא, אם יהודיות הן.

מאז פתיחת הקונסוליה הישראלית במוסקבה, בינואר 1991, נעזרים פקידי הרישום בפרטים שנרשמו כטופס בקשת העלייה, לגבי פרטי המרשם — דבר המאפשר לברר היטב את נכונות הפרטים הנמסרים על־ידי העולה לצורכי רישום במרשם האוכלוסין ובתעודת הזהות.

לעניות דעתנו, פקידי הרישום עושים ככל שניתן כדי לברר היטב את נכונות הפרטים לפני רישומם, וכאמור, במקרה של ספק, אנו דורשים ראיות מתאימות לפני ביצוע הרישום.

4228. קרוונים בקריית־שלום בתל־אביב

חבר הכנסת י' שמאי שאל את שר הפנים ביום כ"ח בחשוון התשנ"ב (5 בנובמבר 1991):

במסגרת מדיניות הממשלה הקים משרד השיכון שכונת קרוונים בקריית־שלום בתל־אביב, למפוני דיור ולעולים חדשים. מסיבות שאינן ברורות מסרבת העירייה לחבר את שכונת הקרוונים לרשת המים המרכזית.

ברצוני לשאול:

מה בדעת השר לעשות נוכח החלטת הממשלה, כדי לחבר את שכונת הקרוונים למקור מים מיידית?

תשובת שר הפנים א' דרעי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

שכונת הקרוונים בקריית־שלום הוקמה ללא היתר בנייה, אוכלסה ללא תעודת גמר, ללא כל תיאום עם העירייה, וכלי שבוצעו הסידורים הדרושים שיבטיחו את שלום התושבים שהוכנסו לקרוונים בחשכת הלילה.

4145. כינון מטרופולין חיפה

חבר הכנסת ש' וייס שאל את שר הפנים ביום כ"א בחשוון התשנ"ב (29 באוקטובר 1991):

לקראת האפשרות של הכפלת אוכלוסיית המחוז בחמש השנים הקרובות, שוב עולות על סדר־היום תוכניות בדבר כינון מטרופולין חיפה. עניין זה, של תכנון אורבני באזור ומבנה מוניציפלי התואם גישה מטרופוליטית, עלה בעבר, כאשר ועדת ד"ר אילת וועדת יוסף עמי הגישו תוכניות בנדון.

כיום מפוצל המחוז לכ־20 רשויות מקומיות נפרדות ועצמאיות, שאינן מתואמות בתחומים שונים.

ברצוני לשאול:

1. האם משרד הפנים אכן מתכנן מבנה מוניציפלי מטרופוליטני אחר למחוז זה?

2. באיזה שלב נמצא התכנון ומה הוא קצב הביצוע שלו?

3. האם נעשה הדבר במתואם עם הרשויות המקומיות באזור?

תשובת שר הפנים א' דרעי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. ההתייחסות התכנונית למטרופולין חיפה אינה מחייבת בשלב זה שינויים במבנה המוניציפלי של האזור. משרד הפנים יתייחס לנושא כבוא הזמן — אם יהיה צורך בכך.

2. לאור האמור לעיל לא הוחל, כמובן, בתכנון מבנה מוניציפלי חדש.

3. אין ספק שבכבוא הזמן יהיה גם תיאום עם הרשויות המקומיות באזור.

4170. העתקת מזרקה כיכר־דיונגוף

חבר הכנסת א' בן־מנחם שאל את שר הפנים ביום כ"א בחשוון התשנ"ב (29 באוקטובר 1991):

בעקבות החלטתו של ראש עיריית תל־אביב להעתיק את מיקומה של המזרקה לאתר אחר, ברצוני לשאול:

1. בחווה שנחתם בין ראש עיריית תל־אביב למר אגם התחייב ראש העירייה להעמיד את המזרקה בכיכר־דיונגוף ולהשאירה שם דרך קבע. כיצד יכול ראש העירייה, מבחינה משפטית, להעביר את המזרקה ממקומה?

2. מה יהיה תוקפם של אישורי הבנייה שיינתנו לאזור כיכר־דיונגוף?

3. מה היא עלות ההעברה, ומה הוא התקציב לבנייה מחדשת של כיכר־דיונגוף?

תשובת שר הפנים א' דרעי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בחווה שנחתם בין קרן תל־אביב לפיתוח לבין האמן יעקב אגם אין התחייבות להשאיר את היצירה במקומה. בכל מקרה, אם וכאשר תועבר היצירה, ייעשה הדבר בהתייעצות עם האמן.

2. נושא שינוי פני כיכר־דיונגוף נמצא בשלב תכנון ראשוני, ועדיין לא ברור מה יהיה ההליך הדרוש להוצאת התוכניות אל הפועל.

תשובת שר הפנים א' דרעי:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. ביתה של משפחת מונדאני אינו משופץ. כיוון שהוא לא נפגע מהטילים שנפלו בשכונת התקווה בעת מלחמת המפרץ. ביתה של משפחת מונדאני כבר הוכרז בשנת 1981 כמבנה מסוכן, והכרזה זו חודשה פעמים אחדות במשך השנים מאז. השנה האחרונה היתה שנת 1989. המשפחה סירבה לכל הצעות העירייה לפינוי, כגון: דיור חלופי, פיצוי כספי בהתאם לקריטריונים, סיוע בשכר דירה מוגדל ועוד. המשפחה דרשה סכומים חריגים ביותר, ומוכן שדרישתה לא נענתה.

בלייל נפילת הטיל הופיעה משפחה זו לנקודת הפינוי, וטענה שביתה נפגע מהטיל, ועקב כך פונתה לבית-מלון שלא כדין. כאשר הובהרה עובדה זו בבדיקה של שמאי מס רכוש ואנשי עיריית תל-אביב-יפו, סירבה המשפחה להתפנות מהמלון. כבר שנים מספר מנסה המשפחה להכתיב את תנאי פינויה מהדירה תוך הפעלת לחצים אלימים. לכן אין כל סיבה שעיריית תל-אביב תממן את שהייתה בבית-מלון.

2. בתל-אביב נפגעו מהתקפת הטילים כ-2,200 בתים, מהם 1,700 ניוזוק באופן קל, 350 בתים באופן בינוני ו-150 באופן קשה.

3. בעיר תל-אביב עדיין יש שתי משפחות מנגעיות הטילים המתאכסנות בבית-מלון. משפחה אחת נמצאת במשא-ומתן ארוך לפינוי ולקבלת פיצויים. משפחה שנייה הועברה לבית-מלון לפני כשלושה חודשים, עת הוחל בשיפוץ עמוק של ביתה. כמרכז יש בתחום תל-אביב 68 משפחות מנגעיות הטילים, הנמצאות בהסדר שכר דירה. אולם לא זה המצב לגבי משפחת מונדאני, כלומר משפחה מפונה מביתה ואינה מוכרת כנגעית טילים.

4265. נתונים על חברי רשויות מקומיות

חבר הכנסת מ' וירשובסקי שאל את שר הפנים ביום ה' בכסליו התשנ"ב (12 בנובמבר 1991):

לאחרונה ניסיתי להשיג, לצרכים ציבוריים, רשימה עם שמותיהם וכתובותיהם של חברי המועצות של העיריות והמועצות המקומיות. התברר לי, שהנתונים אינם מרוכזים בשום מקום. הדבר מעורר תמיהה, משום שמדובר באנשים שנבחרו על-פי חוק לתפקידים סטטוטוריים, ויש להם תפקידים ציבוריים נכבדים. לא ייתכן כי לא ניתן לקבל באופן מרוכז רשימה שכזאת.

ברצוני לשאול:

מה יעשה משרד הפנים להסדרת עניין זה על מנת שיתאפשר קשר שוטף אל נבחרי הציבור בעיריות ומועצות המקומיות?

שר הפנים א' דרעי:

אדוני היושב-ראש, הנני מתכבד להשיב על שאלתך מס' 4265:

במשרד הפנים יש לשכת המפקח הארצי על הבחירות. שם שמורות רשימות המועמדים המקוריות, כפי שהוגשו לפקיד הבחירות. אבל, כפי שאמרתי, הרשימות המקוריות ולא הרשימות המעודכנות. אני מסכים, שאין במשרד הפנים הרשימות הללו. מה בדעת משרדי לעשות? כידוע לך, ואני עדכנית אותך בכך, באגף המינהל לשלטון המקומי תוקם, בעזרת השם — יש כבר בשלבי הקמה — יחידה מיוחדת שמטפלת בכל הבעיות האחרות שעוררת — ייעוץ משפטי,

לא יעלה על הדעת. שחברה ממשלתית, "עמידר", תפעל בניגוד לחוק התכנון והבנייה. במקום לטעון טענות לא-ענייניות כנגד העירייה, על משרד השיכון לבצע את הדרוש בחוק, על מנת שיקבל את היתר הבנייה, ואז יאושר לו חיבור מים, חשמל וכו'.

לדעתנו, על כל רשויות המדינה לקיים את ההוראות בנדון.

4229. אשרת ישיבת קבע

חבר הכנסת א' רובינשטיין שאל את שר הפנים ביום כ"ח בחשוון התשנ"ב (5 בנובמבר 1991):

ברצוני לשאול:

1. מה היא מדיניות משרד הפנים לגבי בקשות לאשרות ישיבת קבע של מי שאינו מוכר כיהודי לפי חוק השבות ויש לו קרובי משפחה (מדרגה ראשונה) שהם אזרחי ישראל ותושביה?

2. האם היו מקרים שבהם סירב משרד לתת אשרת ישיבת קבע לאשה או לבעל שבני-זוגם הם אזרחי ישראל ותושביה? אם כן — כמה מקרים כאלה היו בחמש השנים האחרונות?

3. כמה אנשים שאינם יהודים עברו תהליך התאזרחות לפי סעיף 5 לחוק האזרחות בחמש השנים האחרונות?

תשובת שר הפנים א' דרעי:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1 — 3. משרדי מאשר מתן רשיון לישיבה ארעית או לישיבת קבע לקרובי משפחה, שחוק השבות לא חל עליהם, של אזרחים ישראלים, רק במקרים חריגים, מהיבטים הומניטריים — כאשר מדובר בקטינים, בילד של בן-זוג מנישואין קודמים, או כהורה גלמוד הנתמך בכן המשפחה שהיה לאזרחי ישראל.

ברוב המקרים מאשרות בקשות למתן רשיון לישיבת קבע לאשה או לבעל כשבני-זוגם הם אזרחי ישראל ותושביה — למעט סייגים של עבר פלילי, חשש לפגיעה בביטחון המדינה, בשלום הציבור ובבריאותו.

בהתאם לרישומי משרדי, אושרו 5,626 בקשות להתאזרחות לפי סעיף 5 בחמש השנים האחרונות.

4253. פיצוי נפגעי טילי ה"סקאד"

חבר הכנסת א' גמליאל שאל את שר הפנים ביום ה' בכסליו התשנ"ב (12 בנובמבר 1991):

העיתון "העיר" מיום 18 באוקטובר 1991 (רצ"ב צילום הידיעה) מגולל מסע חלואות שעובר על משפחת מונדאני, שבייתה נפגע במלחמה מאחד מטילי ה"סקאד", ועתה הכול מתנערים מאחריותם, ביתם הרוס, ובית-המלון תובע מהם שלש את שהייתם או להתפנות.

ברצוני לשאול:

1. מדוע לא משופץ ביתה של משפחת מונדאני, ומדוע, עד שישופץ, לא מממנים את שהייתה בבית-מלון?

2. כמה בתים נפגעו על-ידי טילי ה"סקאד", האם כולם שופצו, ובאילו סכומים?

3. האם עדיין יש כיום משפחות שלא שבו לבתיהן, ומדוע?

3. אם כן — האם נשקל לסוגרם לתנועה בשבת?
4. האם יש מדיניות ברורה לגבי סגירת רחובות המאוכלסים בשומרי שבת?

תשובת שר הפנים א' דרעי:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-4. אכן, על-פי בקשתה של עיריית ירושלים נבדקה שאלת סגירת רחובות בשבתות ובחגים בירושלים. ממצאי הרוח נמצאים עתה בדיונים במסודותיה המוסמכים של העירייה, וטרם התקבלה החלטה. אני מניח כי ההחלטה תיפול בקרוב.

4327. מעמדה המוניציפלי של קריית-חיים

חבר הכנסת ש' וייס שאל את שר הפנים ביום י"ב בכסליו התשנ"ב (19 בנובמבר 1991):

לאחרונה עלה שוב לדיון בכנסת נושא מעמדה המוניציפלי של קריית-חיים. בעקבות הצעה לסדר-היום של סגן יושב-ראש הכנסת דן תיכון, הצעה שהועברה לטיפול של ועדת הפנים, אכן התקיים דיון ראשוני בוועדה — בהשתתפותי כאורח, אף שאינני חבר בוועדה זאת — ונפלו החלטות התובענות ממשד הפנים לכוון ועדת בדיקה בנושא עצמאותה המוניציפלית של הקריה החשובה הזאת. אין ספק שעניין קריית-חיים נוגע לפרשת המבנה המוניציפלי של האזור כולו.

ברצוני לשאול:

1. מה היא עמדת משרד הפנים בעניין תביעת העצמאות המוניציפלית של חלק מתושבי הקריה?
2. כיצד תשפיע עצמאות זאת, אם אכן תינתן לקריה, על רזבואר הקרקעות של חיפה ושל הקריות האחרות?
3. מה היא מדיניותו הכללית של משרד הפנים בשאלת ההאחדה, או הפיצול של רשויות מקומיות קיימות?
4. האם עדיין קיימת תוכנית ליצירת מסגרת מוניציפלית חדשה של "עיר המפרץ" או "עיר זבולון", אשר תכלול את כל הקריות?
5. אם כן — מה הן התוכניות המעשיות להגשמתה?
6. כיצד ישיפעו השינויים האלה, אם וכאשר אכן יבוצעו, על התכנון הסביבתי הכולל ועל התכנון הלאומי, בתחומי הכלכלה, התעשייה, התחבורה, החינוך הגבוה וכל תחום אפשרי אחר שהובא בחשבון בעת תכנון עתיד כולל?

תשובת שר הפנים א' דרעי:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. עמדתו של משרד הפנים בעניין התביעה לעצמאות מוניציפלית של חלק מתושבי קריית-חיים תיקבע לאור מסקנותיה של ועדת החקירה שתוקם.
2. גבולות מוניציפליים בתחום מטרופולין אינם משפיעים בהכרח על "רזבואר הקרקעות" באזור. ההשפעה על הרשויות המקומיות תיבדק, בוודאי, על-ידי ועדת החקירה. לכשתוקם.
4. בשלב זה אין תוכנית מעשית ליצירת מסגרת עירונית חדשה של "עיר המפרץ" או "עיר זבולון".
5. ראה תשובה מס' 4 לעיל.

מעמדם, תפקודם ותנאיהם הנלווים של חברי המועצות. אני בטוח שזה הרבר הראשון שהיחידה הזאת תעשה, כאשר תהיה לה רשימה כזאת ביד, אלה הקליינטים שלה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

אני לא נוהג לאפשר שאלה נוספת כאשר אני מנהל ישיבה.

שר הפנים א' דרעי:

אני חושב שאין לך צורך.

היו"ר מ' וירשובסקי:

גם אני חושב שהפעם אין צורך. אני מודה לשר. אנחנו ממשיכים.

4291. תוכנית מתאר לרומאנה ולעוזיר

חבר הכנסת ח' פארס שאל את שר הפנים ביום ה' בכסליו התשנ"ב (12 בנובמבר 1991):

הכפרים רומאנה ועוזיר, שלרגלי הר-טורען, חסרי מעמד מוניציפלי, תוכנית המתאר המיועדת להם טרם אושרה, והם סובלים עקב כך ממחסור חמור בשירותים מוניציפליים בסיסיים, מבעיות תברואה וממצוקת דיור.

ברצוני לשאול:

1. מה הוא עתידם המוניציפלי של היישובים רומאנה ועוזיר?
2. מדוע לא תאושר ליישובים תוכנית מתאר מפורטת?
3. כיצד פועל משרדך לשיפור השירותים המוניציפליים הניתנים לתושבים?

תשובת שר הפנים א' דרעי:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. עתידם המוניציפלי של היישובים עוזיר ורומאנה נמצא בבדיקה במסגרת עבודת מטה במשרד הפנים, כאשר קיימת מגמה להקים מועצה כפרית, שתכלול גם את היישובים עוזיר ורומאנה.
2. ליישובים עוזיר ורומאנה יש תוכנית מתאר קיימת ומאושרת. לאחרונה החלו בתיקון התוכניות במגמה לתת פתרון לבתים קיימים ולמערכת הכבישים בתחום תוכניות המתאר.
3. השירותים המוניציפליים ביישובים עוזיר ורומאנה יטופלו במסגרת הקמת מועצה כפרית, או כל פתרון אחר של הקמת מועצה לשני היישובים.

4313. סגירת רחובות בירושלים לתנועה בשבת

חבר הכנסת ש' דיין שאל את שר הפנים ביום י"ב בכסליו התשנ"ב (19 בנובמבר 1991):

על-פי הפרסום ב"יום השישי" (רצון כזה צילום הידיעה) מיום א' בכסליו התשנ"ב, 8 בנובמבר 1991, קובע סקר מדעי, כי יש רחובות רבים בירושלים שבהם רוב ואף כל הציבור שומר מצוות, ורחובות אלו פתוחים לתנועה בשבת. סקר זה נגנז.

ברצוני לשאול:

1. מי הזמין סקר זה?
2. האומנם יש רחובות שבהם רוב רובם של התושבים הם שומרי מצוות ושבת והרחובות פתוחים לתנועה בשבת?

מכתבה שהתפרסמה ב"מעריב תל-אביב" עולה, כי משרד הפנים במגדל-שלום בתל-אביב הוא מהצפופים ביותר מבין משרדי הממשלה. מאות אנשים מגיעים אליו מדי יום, גם בתקופה שאינה תקופת שיא העונה, להנפקת דרכונים. התוצאה היא, שהציבור נאלץ להמתין שעות ארוכות, ולעתים אף לחכות בתור לפני מועד פתיחתו של המשרד.

ברצוני לשאול:

1. מה בדעתו לעשות כדי לצמצם את הצפיפות הבלתי נסבלת בסניף תל-אביב המשרת את המחוז הגדול ביותר של ישראל?
2. האם ישקול משרדך להוסיף פקידים לשירות הקהל כל עונות השנה ולא רק בקיץ, כמקובל כיום, ו/או להוסיף שעות קבלת קהל?

3. האם יוסיף משרדך עובדים דוברי רוסית כדי להקל את העומס הנגרם במידה רבה מהטיפול בעולים החדשים, ובכך תהיה הקלה גם כלפי העולים וגם כלפי כלל הציבור?

תשובת שר הפנים א' דרעי:
(לא נקראה. נמסרה לפרוטוקול)

הלשכה האזורית למינהל אוכלוסין במגדל שלום בתל-אביב נותנת שירותים לקהל רב מדי יום. בשיא העונה כחודשי הקיץ — מעל 500 איש ליום. מדובר בעיקר בתושבי העיר תל-אביב, אך בחלק מהשירותים, גם בתושבי ערים אחרות העוברים או עובדים בתל-אביב.

נוסף על לשכה זו, משרד הפנים מפעיל לשכה שנייה בתל-אביב-צפון — רחוב הכשן — וכן מפעיל לשכות אזוריות בערי המטרופולין רמת-גן, חולון והרצליה וסניפים בכת"ם ובבני-ברק.

1. על-פי תוכנית האב של משרד הפנים, אנו משלמים הרחבת הלשכה שבמגדל-שלום — תוספת של שתי עמדות קבלת קהל לתושבים, הרחבת שטח ההמתנה לזרים הבאים לבקש הארכת אשרות ועמדת מודיעין. כמובן, מבצעים הרחבת הלשכה ברמת-גן. עוד בתוכנית להעביר את הלשכה השנייה בתל-אביב-צפון לדיוור גדול יותר.

בימים אלה המשרד מגיש הצעה לאישור האוצר להפעלת הלשכות האזוריות למתן שירות בשעות אחר-הצהריים והערב לנוחות הציבור.

2. המשרד פועל בהתאם במגבלת מסגרת התקציב להעסקת עובדים ארעיים.

3. לכל הלשכות האזוריות המשרד גייס עובדים/מתנדבים דוברי רוסית, וכן נעשו הסדרים לקבלת קהל לטיפול בעולים בתור נפרד, בהתאם לצורך.

4370. תעריף החנייה בבני-ברק

חבר הכנסת יא' לוי שאל את שר הפנים ביום י"ט בכסליו התשנ"ב (26 בנובמבר 1991):

העיתון "העיר" מתאריך א' בכסליו התשנ"ב, 8 בנובמבר 1991 (רצ"ב צילום הידיעה) מדווח, כי תעריף החנייה בבני-ברק הוא 3 שקלים לשעה ומחצה, "התעריף הגבוה ביותר בארץ", וזאת על-פי הסכומים שקבעה חברה פרטית.

ברצוני לשאול:

1. האם יש כללים והוראות לגבי סכומי החנייה ברשויות המקומיות?

6. מאחר שהאזור צריך להיות מתוכנן כמטרופולין, אין לשינויים מוניציפליים השפעה על התכנון הסביבתי הכולל. אשר לתכנון הלאומי בתחומים השונים — יש להניח שתוכנית המטרופולין, אם תוכן, תיגור מהתכנון הלאומי.

4338. תשלום אגרה בעבור "תעודת חיים" על-ידי ניצולי שואה

חבר הכנסת י' מצא שאל את שר הפנים ביום י"ב בכסליו התשנ"ב (19 בנובמבר 1991):

לצורך קבלת שילומים מממשלות שונות באירופה, נדרשים ניצולי רדיפות הנאצים ובני משפחותיהם להגיש תעודה חתומה על-ידי ראש העירייה במקום מגוריהם בארץ. המאשרת כי הם בחיים.

נודע לי, כי בקריית-ביאליק נדרשים המבקשים תעודה שכזאת לשלם עבורה אגרה. ראש העיר מסרב להיענות לפניית חברי מועצה לשחרר מתשלום "אגרת חיים" את ניצולי רדיפות הנאצים הנזקקים לתעודה שכזאת.

ברצוני לשאול:

1. האם תשלום האגרה לתעודה שכזאת הוא ייחודי לקריית-ביאליק?

2. באילו עיריות נוספות נדרשת אגרה לתעודה?

3. האם אין זה מן הראוי לשחרר מחובת אגרה תעודה הבאה לאשר אות חיים מניצולי השואה ובני משפחותיהם?

4. האם יורה משרדך לקריית-ביאליק וליתר הרשויות לפטור מתשלום אגרה שכזאת?

תשובת שר הפנים א' דרעי:
(לא נקראה. נמסרה לפרוטוקול)

1. שלילי.

2. כל רשות מקומית המנפיקה "תעודת חיים" מחליטה במסודותיה המוסמכים על גובה האגרה שתיגבה מתושביה. אין בידינו מידע על מספר הרשויות הגובות אגרה מסוג זה ופירור הרשויות.

3. אותה תעודה יכולה להיות גם כשירות של משרד הפנים, ושירות זה פטור מאגרה.

עם זאת, כל רשות מקומית היא עצמאית להחליט על אגרות בחוקי עזר.

4. האגרות הנגבות על-ידי עיריית קריית-ביאליק ורשויות מקומיות נוספות מוסדרות בחוקי עזר, ואין אפשרות חוקית להורות לרשות המקומית להעניק פטור כעד שירות זה בניגוד לרשום בחוק העזר.

האגרה הנגבית בעד "תעודת חיים" בקריית-ביאליק עומדת על 13.40 שקל.

נציין כי בחוק העזר קיימת הוראה, שראש העיר רשאי לפטור אדם מתשלום אגרה בגין מצבו החומרי של מבקש השירות.

4345. צפיפות בסניף משרד הפנים בתל-אביב

חבר הכנסת ח' קופמן שאל את שר הפנים ביום י"ב בכסליו התשנ"ב (19 בנובמבר 1991):

נמסר לי, שעולים חדשים המגיעים מברית-המועצות ובידיהם מסמך רשמי על גירושם אזרחיים, נתקלים בקשיים. וכי אתם מחייבים אותם להשיג גט כריתות על-פי ההלכה.

ברצוני לשאול:

1. האם עוסק משרדך בבעיות של פסול-חיתון?

2. האם משרדך מודע לכך, שחובתו לקבל מסמך רשמי לצורך מרשם האוכלוסין ולכל צורך אחר, וכי תעודת גירושם בארץ המוצא היא בבחינת מסמך רשמי?

תשובת שר הפנים א' דרעי:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לא.

2. כן.

4396. אשראי ללא אישור משרד הפנים

חבר הכנסת י' פרח שאל את שר הפנים ביום כ"ו בכסליו התשנ"ב (3 בדצמבר 1991):

עיריית קריית-ביאליק נטלה הלוואה על סך 350,000 שקל מאגודת חרדית קריית-ביאליק, בלי שיינתן לה אישור כמתחייב עליידי משרד הפנים. נמסר לי, כי עיריית קריית-ביאליק השלימה את החזרת ההלוואה בחודש אוקטובר שנה זו, שעה שהבקשה לאישור ההלוואה שהגישה העירייה למשרד הפנים טרם אושרה, והיא ממתינה לחתימת הממונה על המחוז.

חוק יסודות התקציב קובע עונשין כלפי רשות מקומית שלקחה אשראי ללא אישור שר הפנים.

ברצוני לשאול:

1. האם הנתונים להלן ידועים למשרד?

2. אם כן — מה יעשה כנגד העירייה?

3. האם יש הלוואות נוספות שהעירייה נטלה בלי להמתין לקבלת אישור ממשרד הפנים?

תשובת שר הפנים א' דרעי:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-3. עיריית קריית-ביאליק אכן פנתה למשרד הפנים וביקשה לאשר לה תקציב בלתי רגיל — תב"ר — בסך של 465,000 שקל לשם הקמת בריכת שחייה. בריזמית עם הגשת הבקשה, משכה העירייה את הכסף להשלמת בניית בריכת השחייה, וזאת כדי להימנע מהוצאות חריגות.

בשל בעיות טכניות התעכב אישור התב"ר.

בתאריך 25 בנובמבר 1991 אושר התב"ר עליידי משרדנו, לאחר שתוקנו בו כל הפרטים על-פי דרישת המשרד.

4397. ערבים נתיני ארצות-הברית
המתגוררים בישראל

חבר הכנסת א' העזני שאל את שר הפנים ביום כ"ו בכסליו התשנ"ב (3 בדצמבר 1991):

בסביבות רמאללה, בית-אל, טייבה ודיר-יבואן מצויים ערבים רבים אשר הגיעו למקום מארצות-הברית, והם נתיני ארצות-הברית. הנ"ל נכנסו לארץ כאמצעות אשרות שהונפקו עליידי משרד הפנים. על-פי מידע שקיבלתי, רבים מהם נשארים בארץ, בניגוד לתנאי האשרה.

2. מי אמור לפקח על תיאום זה?

3. האם יש תקרה לגבי גביית דמי חנייה, ואם לא — מדוע?

4. מה הוא הממוצע הארצי לעניין זה?

5. האם יימנע מעיריית בני-ברק לאפשר גביית סכום כה גבוה?

תשובת שר הפנים א' דרעי:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כל רשות מקומית היא גוף משפטי נפרד, והיא קובעת את תעריפיה בחוק עזר מתאים. אין המשרד מתערב בהחלטותיה של הרשות המקומית באמצעות כללים והוראות.

2. אין תיאום בנושא סכומי החנייה, ולא חייב להיות תיאום.

3. אין תקרה, כיוון שכל רשות מקומית כוחנת את הנושא על כל היבטיו, על-פי רמת הוצאותיה ורמת השירות, ואין המשרד מתערב בהחלטות הרשות המקומית.

4. אין באפשרות משרדנו לקבל נתונים על ממוצע ארצי.

5. עיריית בני-ברק גובה תעריף חנייה של 1 שקל לחצי שעה, על-פי מכשיר המודד את משך זמן החנייה. היתרון הוא, שאפשר לשלם עבור חצי שעת חנייה בלבד, ולא כמקובל בערים גדולות אחרות, שבהן התעריף הוא 2 שקלים לשעה, ואין תעריף לזמן קצר יותר.

4371. סגירת רחובות בירושלים לתנועה בשבת

חבר הכנסת מ"ז פלדמן שאל את שר הפנים ביום י"ט בכסליו התשנ"ב (26 בנובמבר 1991):

בעיתון "יום השישי" מיום א' בכסליו התשנ"ב (8 בנובמבר 1991) פורסם, כי בדיקה של חברת ייעוץ בלתי-תלויה, שנערכה על-פי הזמנת עיריית ירושלים, לכיור הצורך בסגירת רחובות בשבת, העלתה כי בכ-30 רחובות בעיר יש רוב דתי מוחלט. כן התברר, שסגירת רחובות מסוימים לא תשפיע על המערכת התנועתית הכלל-עירונית. למרות התוצאות הנ"ל החליטה העירייה, שלא לסגור את הרחובות לנסיעה בשבת.

ברצוני לשאול:

1. האם ידועים לך הפרטים הנ"ל?

2. האם תורה עיריית ירושלים על סגירת רחובות אלה לנסיעה בשבת?

תשובת שר הפנים א' דרעי:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. אכן, על-פי בקשתה של עיריית ירושלים, נבדקה שאלת סגירת רחובות בשבתות ובחגים בירושלים. ממצאי הדוח נמצאים עתה בדיונים במוסדותיה המוסמכים של העירייה, וטרם התקבלה החלטה. אני מניח כי ההחלטה תיפול בקרוב.

4380. תוקפן של תעודות גירושם אזרחיים

חבר הכנסת ש' אלוני שאל את שר הפנים ביום י"ט בכסליו התשנ"ב (26 בנובמבר 1991):

ברצוני לשאול:

הצעת נתקבלה ונקבע חאריך לסיר ולדיון. אולם הוא התבטל, לצערנו, מסיבות סבירות — פטירת אם המנכ"ל.

4455. תשלום מסים על קרקע

חבר הכנסת מ' ברוזר שאל שר הפנים ביום ג' בטבת התשנ"ב (10 בדצמבר 1991):

נודע לי, כי אדם אשר רכש קרקע חייב לשלם מסים מרגע שקנה את הקרקע, גם אם עדיין לא נערך תכנון ולא נעשתה פרצלציה לגבי אותה קרקע.

מר צ"ב (שמו המלא מופיע במקור) משלם מסים על קרקע שקנה אביו, זיכרונו לברכה, בחולון לפני כ-45 שנים, ועד עכשיו לא נעשתה פרצלציה לתוכנית מתאר לחלקות אלה.

ברצוני לשאול:

1. מדוע צריך אדם לשלם עשרות שנים על קרקע שאין ביכולתו לממש אותה?

2. האם אין דרך לפטור אדם מתשלום כה גבוה למסים, לפחות עד שייעשה תכנון לחלקות?

3. האם לא ראוי שיהוזרו לבעל הקרקע המסים והקנסות שהוטלו עליו במשך השנים?

תשובת שר הפנים א' דרעי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. אין האדם צריך לשלם ארנונה על סוג זה של נכס.

2. אם מדובר במסים אחרים, כגון מס רכוש, יש להפנות את השאלתה לאוצר.

3. נא ראה תשובתי על שאלה מס' 2.

4524. חיסון כלבים נגד כלבת

חבר הכנסת א' פרוז שאל את שר הפנים ביום י' בטבת התשנ"ב (17 בדצמבר 1991):

ברצוני לשאול:

1. האם הרשויות המקומיות בישראל מקיימות את ההנחיות לגביית 35 ש"ח בלבד כתמורה כוללת עבור רישוי וחסון כלבים נגד כלבת?

2. אם ההנחיה אינה מקוימת, מה יעשה משרד כדי לעודד בעלי כלבים לחסנם?

תשובת שר הפנים א' דרעי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1 — 2. האגרות להחזקת כלבים, לרבות רישוי וחסון, נקבעות בחוקי העזר של הרשויות המקומיות. כיום אגרות אלה נעות בין 15 ל-60 שקל. בימים אלה הוצאנו חוזר מנכ"ל אל הרשויות המקומיות, להעמיד את האגרות על גג של 35 שקל. תקוותנו היא, שהרשויות המקומיות ייענו לדברי ההסבר שהובאו בחזר המנכ"ל הנ"ל ויתקנו את חוקי העזר בהתאם.

4700. אשרת כניסה לאיש אש"ף

חבר הכנסת א' העצני שאל את שר הפנים ביום ט' בשבט התשנ"ב (14 בינואר 1992):

1. מה הוא מספר הערכים מישי"ע אשר נכנסו לארץ כאמצעות אשרות של משרד הפנים?

2. כמה מהם שוהים בארץ מעבר לתקופה שאושרה להם באשרה?

3. האם משרדך אכן אינו נוקט פעולות לגרש מהארץ אנשים אלו, אם הם שוהים בארץ באופן בלתי חוקי? אם כן — מדוע?

שר הפנים א' דרעי:

1 — 3. אזרחי ארצות-הברית ממוצא ערבי המגיעים לבקר באזור יהודה ושומרון נכנסים לארץ דרך נמל התעופה בן-גוריון, ומשם הם ממשיכים את דרכם לערים באזור יהודה ושומרון, בעיקר לאזור רמאללה.

אנו מקיימים מעקב ופיקוח עד ליציאתם, ובמקרים רבים דורשים ערבויות כספיות להבטחת יציאתם מהארץ, דבר הקיים לגבי אזרחי מדינות אחרות, שלגביהם יש חשש כי לא יצאו עם תום תקופת האשרה שבידיהם.

במרחב רמאללה נמצאים אלפי אזרחי ארצות-הברית שהגיעו לפני שנים רבות ומתגוררים באזור ללא רישוי ישיבה חקף. אין בסמכות משרדנו לטפל בהוצאתם מהארץ, כי הם נמצאים בתחום שלטון הממשל הצבאי, והנושא בתחום אחריותו של שר הביטחון.

4423. תחנת טיהור שפכים בירושלים

חבר הכנסת ע' זיסמן שאל את שר הפנים ביום כ"ו בכסליו התשנ"ב (3 בדצמבר 1991):

במחלקת התכנון של מחוז ירושלים במשרד הפנים מסתמנת מגמה לעכב את אישור הקמת תחנת טיהור השפכים של ירושלים, כדי לברוק אתר חלופי באזור בית-שמש. השימוש בשפכין הולך וצובר חשיבות כמקור מים תעשייתי וחקלאי.

ירושלים כמעט שאינה מטהרת את מימיה למרות היותה עיר גדולה, המייצרת שפכין רבים. עיכוב האישור להקמת התחנה עלול לדחות את הביצוע בשנים ולגרם נזקים של מיליונים.

ברצוני לשאול:

1. האם נכונה הידיעה בדבר אפשרות של עיכוב אישור הקמת התחנה?

2. מה הן הסיבות לעיכוב, והאם עלות ההקמה וההפסד הצפוי ידועים והובאו בחשבון?

תשובת שר הפנים א' דרעי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

חבר הכנסת השואל הוא חבר מועצת העיר ירושלים, והוא אמור לדעת בדיוק היכן עומד הטיפול בנושא זה.

לגופו של עניין: נושא הקמת מכון הטיהור הועלה בפני לפני כחודשיים, ומאז הנושא נמצא בטיפול ואף הועלה לדיון בפני הנהלת המשרד, בפני השר ובפני המנכ"ל.

הוצע לקיים סיור באתרים המדוברים ולאחר מכן לקיים דיון בנוכחות הצדדים.

אני מקווה, בעזרת השם, שבזמן הקרוב יהיו עוד שתי ערים חדשות בישראל למגור הערבי.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת נפאע, האם יש לך שאלה נוספת?

מוחמד נפאע (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אני מודה לכבוד השר ומסתפק בתשובה שלו.

4718. הפרדת הכפרים אל-מכר וג'דידה

חבר הכנסת מ' נפאע שאל את שר הפנים ביום ט' בשבט התשנ"ב (14 בינואר 1992):

הכפרים אל-מכר וג'דידה קיימים שנים רבות כשני כפרים נפרדים, ובקשתם היא להישאר כפרים נפרדים.

ברצוני לשאול:

1. האם כבודו מוכן להיענות לדרישת התושבים?

2. אם כן — מתי יופרדו שני הכפרים?

שר הפנים א' דרעי:

שוב, אשיב בעל-פה. לגבי ג'דידה-מכר — בזמנו איחד משרד הפנים את שתי הרשויות הללו, בגלל הנושא המוניציפלי. מדובר בשני כפרים סמוכים, זה ליד זה. אף אחד מהם לא הצליח להתרומם ולהחזיק את עצמו. היו גם בעיות בניהול המקום. משרד הפנים ראה לנכון לאחר את שני הכפרים הללו. ואכן, שני הכפרים הללו אוחדו. הוקמה מועצה מקומית ג'דידה-מכר, ומכהן בה ראש מועצה ממונה, אם אינני טועה הוא היה לפני כן בתפקיד ראש מועצת אל-מכר.

מחר אני אמור לקבל החלטה. וימנתי ישיבה למחר. יש שתי אפשרויות. אני מחפש את הטובה שבהן. קיימת לפני בקשה לשוכ ולכדוק את נושא איחודן של ג'דידה ואל-מכר. אולי כדאי לחזור ולהפריד את שני המקומות הללו.

מצד שני, יש עצומה, שחתומים עליה מאות תושבים, בעיקר מג'דידה, המבקשים שלא לפצל את המועצה. הם מבקשים לקיים בחירות מיידיות בג'דידה-מכר. הם טוענים שוועדה ממונה לא מרגישה חובה כלפי התושבים, בעיקר כאשר ראש המועצה הוא ראש המועצה מאל-מכר. הם טוענים שהוא מטפח יותר את הכפר אל-מכר ומטפל יותר בחושביו, ו"מזניח" את ג'דידה — אני אומר "מזניח", במרכאות, כי רק ראיתי את המכתב שלהם. אני אמור לקבל מחר החלטה אם לקיים בחירות במכר-ג'דידה, ומתי, האם בתוך 100 יום או בתקופת הבחירות הקרובה, או לפצל את הכפר. אני מוכרח לומר, שיש התנגדות קשה מאוד מצד הפקידים ומצד גורמים אחרים. הם אומרים, שהבעיה של תושבי ג'דידה אינה נובעת מהאיחוד, אלא בעיקר מהוועדה הממונה. טענתם היא שהם מקופחים. זה מה שאני יכול להגיד בשלב זה.

שוב, התשובה שהכינו לי כאן שונה. אני מעדיף לתת תשובה בעל-פה ולפרט יותר, כי אני יודע שאתה מתעניין מאוד בנושא זה, ושפנו אליך הרבה תושבים. אני אעדכן אותך, בעזרת השם, לאחר שאקבל החלטה. אומר לך מה החלטתו ומתי זה יבוצע.

היו"ר מ' וירשובסקי:

תודה. אני מודה לשר. אילו היית צריך לענות בימים כתיקונם, זה היה נמשך עוד שעותיים.

על-פי המדווח בעיתונות ביקר בארץ איברהים אברלורוד, אזרח אמריקני, המשמש חבר בוועד הפועל של ארגון הטרור אש"ף.

ברצוני לשאול:

1. האם ניתנה האשרה בידיעה מי האיש?

2. אם לא — מי אשם בכך, ואילו אמצעים ננקטו?

3. אם כן — האם זו המדיניות, להתיר כניסה לארץ לחבר הנהגת ארגון הטרור אש"ף או לחברים ידועים בארגון הזה?

4. אם כן — האם מדיניות זו תואמת את החוק?

5. אם כן — האם נשקל שינוי החקיקה בנדון?

תשובת שר הפנים א' דרעי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1 — 2. על-פי תקנות משרד הפנים, אזרחי ארצות-הברית הבאים ארצה כתיירים אינם זקוקים לאשרה.

3 — 4. אין מדיניות כזו הנרמזת בשאלתך, וממילא לא עלה עניין התאמתה לחוק.

5. איני רואה מקום לשינוי החקיקה.

4717. מתן מעמד של עיר לכפר סחי'ן

חבר הכנסת מ' נפאע שאל את שר הפנים ביום ט' בשבט התשנ"ב (14 בינואר 1992):

ככפר סחי'ן חיים כ-19,000 תושבים, ובשנים האחרונות מצוי הכפר בתנופת פיתוח, ויתפתח עוד אם יקבל עזרה.

ברצוני לשאול:

1. האם מוכן משרדך להיענות לדרישת המועצה והתושבים להכריז על סחי'ן כעל עיר?

2. אם כן — מתי תוכרז סחי'ן עיר?

שר הפנים א' דרעי:

אדוני היושב-ראש, אני שמח — ואני מרגיש שאני שמח — וגם מתכבד להשיב על שאלתך מס' 4717. של חבר הכנסת מוחמד נפאע. למען ההיסטוריה, אקרא את התשובה של משרד הפנים, ואז אגיד את התשובה האמיתית. אחר כך אסביר את הסתירה.

המשרד הכין תשובה שהיתה נכונה לשעתה, שהמועצה עדיין לא הגיעה לסף הגודל מכחינת אוכלוסייה ואף לא לרמת פיתוח המצדיקים הקמת ועדת חקירה לבדיקת שינוי מעמדה המוניציפלי.

מוחמד נפאע (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
באיזו מועצה מדובר?

שר הפנים א' דרעי:
סחי'ן.

עכשיו אמר לך את תשובתי. בשבוע שעבר, בעת ביקורי בשפרעם, הכרתי קבל עם ועדה, שאני מקים ועדת חקירה בעניין מתן מעמד עיר למועצה המקומית סחי'ן. לא נשאלתי, אבל באותה הזדמנות דיברתי גם על המועצה המקומית תמרה.

ה. הצעת חוק החברות הממשלתיות (חברה להשקעות בהון סיכון), התשנ"ב — 1992 *

מדוע אני אומר זאת? יש מקום להקים חברה להשקעות בהון סיכון. הון סיכון שיעודד יזמים בפעולה כלכלית, במחקר ובפיתוח, בהעלאת רעיונות. אולם רעיון זה יכלה הממשלה, אם היא מעוניינת באמת וכתמים בעידוד יוזמה כזאת, לבצע בכמה דרכים. ואני רוצה לומר לסגן שר האוצר, כי עוד בהיותנו בממשלה באתי בהצעה לאחד משרי האוצר, שחלק ממניות הבנקים בהמרה ישמשו כעתודה להון סיכון. כאשר ניתן היה שהממשלה תעשה זאת במסגרת חברה הנסחרת בבורסה, שבה היא משתפת ב־50%, ב־20%, והיא תיתן הטבות בעיקר בתחומי המיסוי להשקעות שיש בהן סיכון, כפי שנעשה בעולם.

היום הממשלה באה עם הצעת חוק זו, כאשר היא למעשה נמצאת במצב, שאין לה כלל רוב בכנסת. אנחנו נמצאים, אדוני סגן השר, ערב פסח. מבערים חמץ, ואתם באים אלינו ואומרים לנו: תיתנו לנו עכשיו, עם מצב האבטלה ועם כל הבעיות האחרות, להקים את החברה הזאת, כשהדבר הראשון שתעשו בה הוא — להרכיב לה דירקטוריון, לחלק תפקידים ומשרות לחברי מרכז כאלה ואחרים.

סגן שר האוצר י' עזרן:
זו עלילה.

משה שחל (העבודה):
תסלח לי, אדוני סגן השר, לפחות תאמר את זה בהומור. אנחנו קצת מכירים את המציאות.

הבעיה של התעסוקה והון הסיכון לא החלה היום. הבעיה של עלייה וקליטת עלייה ויצירת מקומות עבודה ותעסוקה וסיוע להם — הם עניין לממשלה הזאת ונטו כבר שנתיים ימים. אם אתם באים אלי ואומרים לי עכשיו, ב־27 בינואר 1992, אחרי שקראתי בכתובים עשרות הודעות, שהממשלה מתכוונת להקים את החברה הזאת, אין לי אלא להתייחס בחשדנות למגמה ולכוונה, ולראות בה עניין של ערכ בחירות, גימיק שבא לפאר את הממשלה הזאת, שמחדלה הם כאלה, שרק דיבורים באים לפחות עליהם.

לכן אני אינני חושב שאנחנו ערוכים כדי לאשר הצעת חוק מן הסוג הזה. אילו היה העניין באמת רציני מצדכם, לא חוק דרוש. הממשלה יכולה להקים חברה. ועדת שרים יכולה לאשר הקמתה, של חברה שתפעל. החוק הזה בא למטרות תעמולה בלבד. ואני, על הבסיס הזה, מתייחס אליו באותה מידה של חשדנות האומרת, שאין מקום לתמוך בו.

אי לכך, אדוני היושב־ראש, אני מציע לכנסת לדחות את קבלת החוק, שאיננו ראוי במקרה זה, בגלל הכוונות הנסתרות העומדות מאחוריו.

היו"ר מ' וירשובסקי:
תודה לחבר הכנסת משה שחל. חבר הכנסת אברהם בורג — אינו נוכח; חבר הכנסת אברהם שוחט — אינו נוכח. חברת הכנסת שושנה ארבל־אלמזולינו, בבקשה, והיא, למיטב הבנתי, תהיה גם האחרונה. אדוני סגן השר, אתה מתכוון להשיב?

סגן שר האוצר י' עזרן:
כן.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר־היום: הצעת חוק החברות הממשלתיות (חברה להשקעות בהון סיכון), התשנ"ב — 1992, המובאת לקריאה ראשונה. אני מבין שיביא את החוק סגן שר האוצר. בבקשה, אדוני סגן השר.

סגן שר האוצר י' עזרן:

כבוד היושב־ראש, כנסת נכבדה, הנני מתכבד להביא את חוק החברות הממשלתיות (חברה להשקעות בהון סיכון), התשנ"ב — 1992. ממשלת ישראל החליטה, לאור היקף העלייה הנרחב, המחייב מאמץ חסר תקדים ליצור מקורות פרטיים תוך הכוונה המשק להשקעות בעלות פוטנציאל צמיחה גבוה ומשיכת משקיעים זרים.

הקמת החברה מהווה כלי משלים לכלים אחרים, שבאמצעותם מעודדת הממשלה השקעות במשק. כלי חדש זה נועד לקדם כמה מטרות: א. עידוד ממצאים, יזמים ומשקיעים להשקעות מיידיות; ב. התחלקות בסיכון עם יזמים ומשקיעים פרטיים תוך הכוונה המשק להשקעות בעלות פוטנציאל צמיחה גבוה ומשיכת משקיעים זרים.

החברה תשקיע הון בתאגידים שאינם ממשלתיים, בין בדרך של רכישת מניות ובין בדרך אחרת, על־מנת להקים מפעלים חדשים או להרחיב מפעלים קיימים עתירי סיכון ובעלי תוחלת צמיחה גבוהה.

החברה תפעל בשני אפיקים מרכזיים: א. תקים קרנות השקעות בשיתוף עם חברות מהסקטור הפרטי; ב. תשקיע ישירות במיזמים שיענו על יעדי החברה.

לאור פעילותה השוטפת של החברה ונחיצות הקמתה, הוחלט לאפשר לממשלה לפטור אותה מחובת האישור לגבי כל השקעה והשקעה, ולאפשר לחברה לפעול באופן עצמאי במסגרת החוק, תוכיח החברה ותקנונה, והחלטת הממשלה המקימה את החברה.

אני מבקש להעביר את הצעת החוק הזאת לוועדת הכספים, תודה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

תודה. חברי הכנסת, אנחנו ניגשים לדיון. הדיון הוא אישי. במסגרת שלוש דקות; חמש דקות אני יכול לתת פה בשקט, כי זה לא ישנה בלאו הכי. הייתי יכול לתת גם שעה, אבל זה לא ישנה כמעט ולא כלום. הרשימה סגורה.

אני קורא לחבר הכנסת חיים אורון — אינו נוכח; חבר הכנסת אברהם פורז — אינו נוכח; חבר הכנסת יאיר צבן — אינו נוכח; חבר הכנסת אמנון רובינשטיין — אינו נוכח; חבר הכנסת מיכה גולדמן — אינו נוכח; חבר הכנסת גד יעקבי — אינו נוכח; חבר הכנסת עמיר פרץ — אינו נוכח; חבר הכנסת חגי מירום — אינו נוכח; חבר הכנסת גדליה גל — אינו נוכח; חבר הכנסת צירלי ביטון — אינו נוכח. חבר הכנסת משה שחל, בבקשה.

משה שחל (העבודה):

אדוני היושב־ראש, כנסת נכבדה, הרעיון הגלום בהצעת החוק הוא ללא ספק רעיון טוב ונכון. הממשלה שהגישה אותה היא ממשלה לא־רצינית, ומן הטעם הזה אינני חושב שיש מקום לתמוך בהצעת החוק.

היו"ר מ' וירשובסקי:
אולי תשתכנע.

תעשה הוקוס-פוקוס במשך החודשים הספורים הללו, במשך החודשים הללו.

עד עכשיו לא נזכרה הממשלה הזאת להציע הצעה כזאת — אולי היינו בוחנים אותה, היתה עין בוחנת של ועדות הכנסת, כדי שיוכלו לדעת מה תהיינה ההצלחות שלה. פתאום עכשיו זה המקום, זה הזמן להציע הצעה מהסוג הזה?

אדוני היושב-ראש, אני חושבת שההצעה הזאת איננה במקומה עכשיו. יעלו אותה בכנסת הבאה, ואז היא תידון בכבוד ראש, ותהיה אליה גם התייחסות רצינית יותר.

לכן אני מציעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום.

היו"ר מ' וירשובסקי:

תודה. חבר הכנסת גרופר, ביקשת את רשות הדיבור, ואני אאפשר לך לדבר.

פסח גרופר (המפלגה לקידום הרעיון הציוני בישראל):
אני מוותר.

היו"ר מ' וירשובסקי:

אתה מוותר. חברי הכנסת, תמה רשימת המתדיינים. אדוני סגן השר, אתה רוצה להשיב?

סגן שר האוצר י' עוזן:
לא.

משה שחל (העבודה):

אבקש חמש דקות צלצול עד להצבעה.

אברהם שריר (הליכוד):
עברו.

משה שחל (העבודה):

עוד לא התחילו לצלצל.

דן תיכון (הליכוד):

— — —

היו"ר מ' וירשובסקי:

אדוני סגן השר, אתה מבקש שיצביעו? מצלצלים.

דן תיכון (הליכוד):

— — —

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, בלי צעקות מצד אחד לשני. אני מבקש ממך, חבר הכנסת תיכון, אדוני סגן המזכיר, אתה מצלצל, נכון? אנחנו צריכים לחכות, כי היה רשום נואם נוסף והוא ויתר.

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת רמון, אני לא מאמין שחצביעו נגד, ברצינות. זה חוק של משה כהן.

אברהם בורג (העבודה):

אתם לא יודעים על מה אנחנו מצביעים.

חיים רמון (העבודה):

זו כלכלת בחירות.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (העבודה):

— — —

דן תיכון (הליכוד):

הובסנו.

סגן שר האוצר י' עוזן:

אדוני היושב-ראש, אני מבקש לדחות את ההצבעה.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (העבודה):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, תמוה מאוד מאוד בעיני, שהממשלה, דווקא עכשיו, בסוף כהונתה — והרי בעוד חודש הכנסת הזאת תסיים את תפקידה — פתאום מביאה לנו הצעה להקים חברה להשקעות בהון סיכון. עמדו לרשותה הרבה מאוד חודשים, וגם שנים, והיא לא מצאה לנכון להקים חברה כזאת, שתעסוק בכל מה שנאמר בהצעת החוק.

עד עכשיו גילתה הממשלה אוזלת-יד בכל מה שקשור בנושא ההשקעות, בכל מה שקשור בנושא של יצירת מקומות תעסוקה לחיילים המשוחררים ולעולים החדשים; לא נקפה אצבע, לא יזמה דבר, לא גיבשה הצעות ותוכניות. ופתאום עכשיו היא צריכה להקים חברה, אשר למעשה יהיה תפקידה לעודד השקעות. למעשה, החברה הזאת מטרתיה תהיינה בלעדיות בהון סיכון.

אני רוצה לומר דבר נוסף: יש היום מנגנונים, יש מסגרות קיימות, יש כלים שאותם צריך לנצל. כל הכלים הקיימים היום אינם מנוצלים דיים. אפשר ליעד חלק מהכלים הקיימים למטרות הללו, ולא צריך עכשיו להקים מנגנונים נוספים ולנפח תקציבים ולנפח הוצאות של הממשלה ולקלוט עוד אנשים מאנשי שלומנו ממחנהו של זה וממחנהו של אחר, דווקא עכשיו, ערב בחירות. זה לא המקום בהחלט.

אינני יודעת משום מה, אדוני היושב-ראש, לחברה הזו יינתנו פריבילגיות וזכויות שאינן קיימות בשום חברה אחרת. היא לא תידרש אפילו לקבל אישור של הממשלה. חברה זו תהיה פטורה מחובת אישור לגבי כל השקעה והשקעה, שלא בדומה לחברות אחרות, שצריכות לקבל אישורים כאשר הביוורקטיה חוגגת במשרדי הממשלה, והן חייבות לכתת רגליים ולבזבז הרבה מאוד זמן בהלוך-ושוב כדי לקבל אישורים.

משום מה, חברה זו — ואינני יודעת מי תהיה החברה, אינני יודעת מי יעמוד בראשה — יהיו לה פריבילגיה והעדפה וזכויות ללא שום הגבלה.

דן תיכון (הליכוד):

יש לי שאלה אליך: למה את צועקת?

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת דן תיכון.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (העבודה):

חבר הכנסת דן תיכון, שלום לך.

דן תיכון (הליכוד):

שלום לך.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת דן תיכון, יש פה דיון, נאמו כמה חברים, חבריך אינם פה כל הזמן, פתאום אתה נכנס ושואל. זה לא נוהג, זה לא נימוס. בבקשה, תמשיכי, חברת הכנסת ארבל-אלמוזלינו.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (העבודה):

פתאום באים ונותנים לחברה הזאת סמכויות כביכול להשקיע בתאגידים ולמשוך משקיעים מחוץ-לארץ. היא

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה להעביר את הצעת
החוק לוועדה — 11
נגד — 11
נמנעים — אין
ההצעה להעביר את הצעת חוק החברות
הממשלתיות (חברה להשקעות בהון סיכון),
התשנ"ב — 1992, לוועדת הכספים לא נתקבלה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

11 בעד, 11 נגד, ללא נמנעים — הצעת החוק לא עברה
לדיון בוועדת הכספים.

חברי הכנסת, באי-שביעות רצון אני מודיע שנגמר
סדר-היום, כי בעצם לא השלמנו את מלאכתנו, כפי שנקבעה.

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, מה עם חוק הלוואות לדיוור?

היו"ר מ' וירשובסקי:

קיבלתי הודעה שזה לא יועלה.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

למה לא מודיעים על כך? בגלל זה נשארנו בכנסת.

היו"ר מ' וירשובסקי:

הנושא נמחק בזמן. אינני יודע מה הסיבה, ואני גם לא
מוכן להיות הדובר בעניין הזה. אני רק מציין, שפעם נוספת
הנושא לא הועלה.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, כל יום שלא מחליטים על כך עולה
עוד 10 מיליון שקל.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת רן כהן, לכל היותר אני יכול להעביר את
טענותיך לנשיאות, אבל אין לי קשר עם הממשלה.

חברי הכנסת, תם סדר-היום, וכאמור הוא היה מקוטע ולא
מושלם, ויש להצטרף על כך. השעה עכשיו אפילו לא 18:30,
ואנחנו גמרנו את עבודתנו ליום זה. אני רואה זאת בחומרה
ובצער, אבל עלי לנעול את הישיבה.

הישיבה הבאה תתקיים מחר, יום ג', בשעה 16:00. ישיבה
זו נעולה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

אני מוכרח לבחון משהו. אינני יודע אם אחרי שכבר
הכרזתי על הצבעה — — —

משה שחל (העבודה):

הכרזת שיש הצבעה, אי-אפשר.

היו"ר מ' וירשובסקי:

אדוני סגן השר, אחרי שאני שאלתי אותך ואתה ביקשת
הצבעה בלי תשובה ואני ביקשתי לצלצל בפעמון, אני לא מוכן
עכשיו לדחות את ההצבעה.

סגן שר האוצר י' עזרון:

למה?

היו"ר מ' וירשובסקי:

מה זאת אומרת למה? מפני — — —

סגן שר האוצר י' עזרון:

אני חוזר ב.

שר התחבורה מ' קצב:

אדוני היושב-ראש, נציג הממשלה יכול בכל קטע לחזור
בו.

משה שחל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, הכרזת על הצבעה. הממשלה צריכה
להחליט.

היו"ר מ' וירשובסקי:

אני מבקש דקה, כי אני רוצה לברר את העניין הזה.

סגן שר האוצר י' עזרון:

— — —

שושנה ארכלי-אלמוזלינו (העבודה):

— — —

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה. אני לא מוכן לקבל
את הפרוצדורות האלה.

אדוני סגן השר, לאיזו ועדה אתה רוצה להעביר את הצעת
החוק?

סגן שר האוצר י' עזרון:

לוועדת הכספים.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד העברת
הצעת החוק שהביא סגן שר האוצר בעניין חברה להשקעות
בהון סיכון? זו הצבעה מס' 4.

הישיבה ננעלה בשעה 18:29.